

Serie nouă
SEPTEMBRIE 2017

9

(CLXLIV)

48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

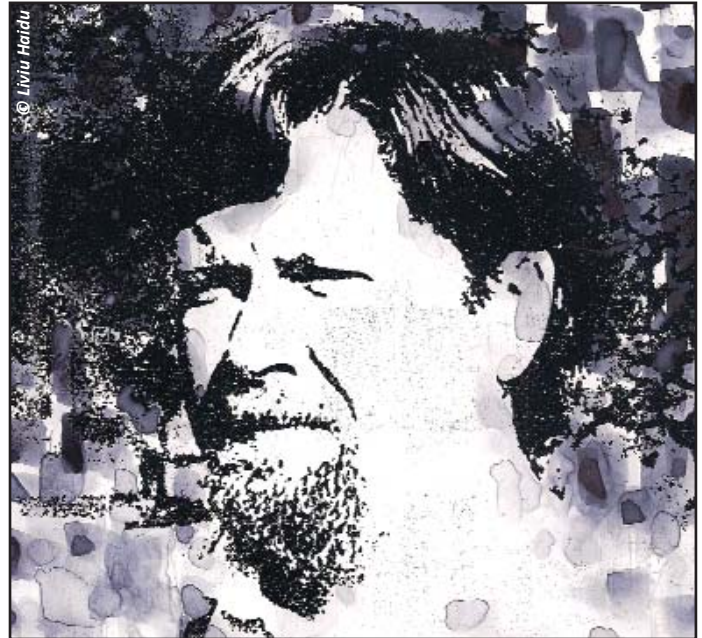
D i n s u m a r:

- ✓ Academicianul George Enescu
- ✓ *Ædipe*. O călătorie
- ✓ Festivalul "Vara Magică" 2017
- ✓ Amara 50 - legenda continuă!
- ✓ Concerte Loredana, Ștefan Bănică
- ✓ Sanremo - istoria unui festival (III)

În imagine:
Horia Andreescu,
dirijor și director artistic al Filarmonicii "George Enescu"
(sursa facebook.com/FestivalulVaraMagica)

(N-)Am compus cântece patriotice

Îmi aduc aminte că pentru dosarul de admitere la secția compoziție muzicală a Conservatorului am fost nevoit, la mijlocul anilor '70, să comit un imn (*Eroii*) pe versurile unui recruta (din solidaritate, poate, pentru faptul că n-am îmbrăcat niciodată haina militară). S-a dovedit a fi unicul cântec patriotic pe care l-am zămislit într-o vreme în care, dacă perseverai în acest sens, te umpleai, frecvent, de bani și de o anume „notorietate”. Tema patriotismului a rămas însă o constantă a interogației personale în legătură cu modalitățile de compromitere a ei. În primul rând există mai multe ispite posibile: 1) exaltarea prin flatarea rudimentară a sentimentului de mândrie etnică; 2) nihilismul cu dezgustul lui immanent, ca paradox al urii de sine în care sălășluiește smogul depresiei naționale; 3) infantilismul pigmentat cu retorica stridențelor afective (prin șarje de pesimism cronic, umor negru și chiar auto-flagelare) ori, dimpotrivă, a manifestărilor onctuoase (gen „Cântarea României”) sau a evenimentelor-supapă (precum Cenaclul „Flacăra”). Toate cele trei ispite au iscat o adevărată cazuistică a neputinței, a cultului sfârșelii, această becisnică indispoziție sufletească ce se cade a fi surmontată prin re-gândirea proiectului național (dacă mai există așa ceva). În al doilea rând, compozitorii români au slujit prin creația lor trei paradigme de patriotism, care de care mai *chic* și mai de *bon ton* în „epoca de aur” a comunismului „biruitor”: A) Patriotismul *hard* cu întreaga lui panoplie de excese ale discursului eugenic. S-au însăilat, astfel, o sumedenie de producții sonore, în imensa majoritate a cazurilor, ultra-simpliste, în care se proslăvea atașamentul orb față de conducător, partid și, în cazul cel mai puțin penibil, de neam, alături de relansarea obsesiei neo-romantice a legăturii cu glia, pronunțându-se, în realitate, în favoarea organicismului etnicist. Ciudat fapt, dar atunci când la comisia corală a UCMR aduceai obiecții referitoare la puținătatea mijloacelor componistice din aceste cântece, erai imediat sancționat drept legionar, în răspăr cu realitatea conform căreia tocmai adepții „Gărzii de fier” venerau săculețul cu pământ și aspirația către o patrie strălucitoare ca „soarele sfânt de pe cer”. B) Patriotismul *soft* (sau *cool*) ce încuraja definirea sinelui individual și colectiv în termeni mai relaxați, mai cu perdea, revendicându-se genealogia non-participativă, separatistă. Chiar dacă redusă cantitativ, producția de atare imnuri a dezvoltat o anume rețineră afectivă sau temperamentală, mizând pe prestigiu și pe prestidigitarea unor compozitori abili, ce refuzau fetișismul aberant și compromișător. Au apărut, astfel, cântece „detimbrate” de patosul oficial, demantelate de demența cultului personalității, al aerului bolnav de stereotipii derizorii. În special lucrările predominant instrumentale au locuit această nișă a opțiunilor patriotice, textul, mai mult sau mai puțin (in)signifiant, nepunând problema filtrelor semantice ori a escamotărilor ideologice. C) Patriotismul *exclusiv*, axat pe forța clișeele tribale, ce emană, frecvent, aerul maladiv al rasismului biologizant ori seducția naționalismului furibund. Chiar și atunci când au căutat să evite capcana determinismului utopic, autorii de „scenarii sonore” exclusiviste și-au expus puseele de febră generalizată pe portative mânăjite cu diletantism și lipsă crasă de opțiuni estetice, sperând într-o fățarnică, ipocrită salvare etică. Nu de puține ori însuși ethosul muzicii era măsluit de incompetența autorilor care „turnau” mărețele împliniri ale socialismului în tonalități minore, dezolante, în timp ce

neîmplinirile erau „cântate” într-un mod major deopotrivă stenic și izbăvitor. Ca o contrapartidă, în deceniile de după '89 a apărut un alt patrulea tip de patriotism, cabrat pe atrofierea speranței, pe constatarea frecventă a declinului iubirii de neam și țară, ajungându-se până acolo încât cantautorii (cel mai adesea, hiper-amatori), cu o luciditate sfâșiată de unduiri ale buneii-cuviințe, să înjure tot ce-i autohton. Un patriotism alimentat de ispita fatalismului ce pune răspicat în discuție conștiința apartenenței, favorizând carnavalul lubric, precum și mirările primitive. Cine se mai întreabă astăzi cum poți evita sentimentalismul searbăd, fără a cădea în extrema masochistă? În nici un caz compozitorii privați de o consistentă instrucție muzicală.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Eseu - Oare cum va mai suna muzica?...2-3

Academicianul George Enescu.....4-5

Œdipe de G. Enescu - o istorie.....6-10

Œdipe - discografia.....11

Festivalul “Enescu și Muzica lumii”.....12-13

“Vara magică” 2017.....14-17

Don Giovanni la ONB.....18

Aida la Verona.....24-25

Amara 50 - legenda continuă.....28-32

Loredana - ADOR.....33

Festivaluri folk.....34-35

Sanremo, istoria unui festival (III).....38-40

Pop-rock.....42-43

Corina Elena Badea.....44-46

Oare cum va mai suna muzica? sau despre Rău și Bine

Răul și Binele, spunea Andrei Vieru într-un eseu al său, sunt într-o poziție de unilateralitate, prin aceea că doar Răul implică Binele căruia i se opune, pe când Binele este indiferent la Rău. Aș mai avansa puțin deducând din aceasta că Răul implică diversitatea pe când Binele rămâne simplu și, paradoxal, incontornabil. Prin urmare, Binele devine vizibil prin Rău, prin sine manifestându-se ca prezență discretă, invidentă (inabordabilă). Totodată, în anonimatul lui, Binele nu are decât singular (unicitate), în vreme ce Răul poate fi deopotrivă evenimential și multiplu. Mai adaug o perspectivă: Binele, întrucât transcende Răul, rămâne invariabil același, în propria-i continuitate; dimpotrivă, Răul, oricât de monstruos, este efemer și discontinuu. Dar dacă Binele nu se relevă decât prin Rău, înseamnă că Binele este de ordinul substanței, iar Răul de cel al formei. Așadar, Binele fiind pretutindeni este inlocuibil și totuși prezumabil, pe când Răul, putând avea un acolo oarecare, chiar dacă de moment, ni se relevă ca limită impredictibilă a Binelui. Conjugate practicii muzicale, Răul se sublimază în melodie, iar Binele se relevă în armonie. Sau, altfel zis, ca resort de instabilitate, Răul antrenează schimbarea — prin înălțimi muzicale diferite în juxtapunerea melodică —, în vreme ce Binele fundamentează stabilitatea — prin înălțimi muzicale asociate în structurarea armonică.

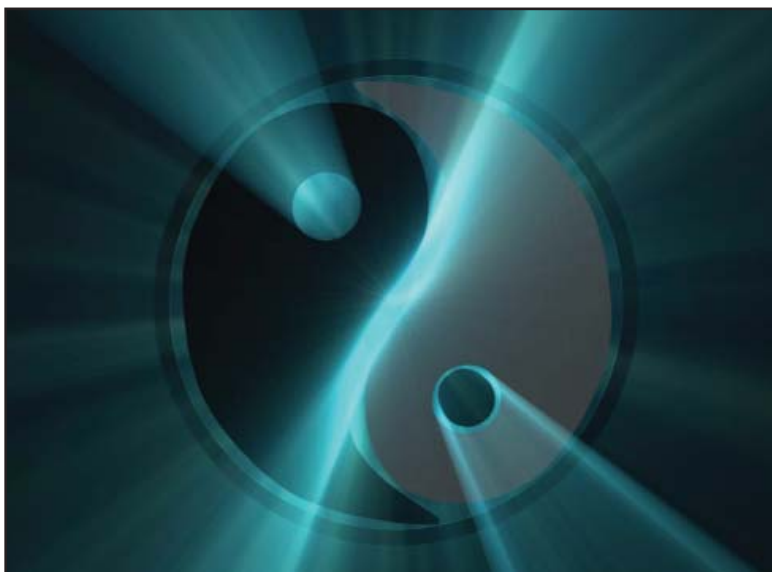
Întrucât forma dă relevanță substanței, reprezintă agentul semnificativ, impresional. De aici, valoarea Răului și banalitatea Binelui. Mai mult, Răul tinde să se impună ca necesar sub aspectul utilității. Este util și operațional să lucrăm cu formele Răului în vederea aflării Binelui inform(al). Apar astfel instituțiile abilitării. Iar aceasta implică timpul... Cel rămas inabil este și inocent și atemporal. Prezența lui este considerată exclusiv ca resursă. Or, lucrativ, resursele se cuvine a fi exploatare. În beneficiul cui, însă? Aparent, înspre puțința de a asimila Binele devenindu-i aidoma. Sorbind din Bine, devii Bine. E-n regulă, numai că, paradoxal, metoda acestei "alimentări" face ca sensul să se propage taman invers, către Rău. A te face frate cu Dracul nu este tocmai episodic, căci puntea de trecut, deși i se vede capătul, în mod miraculos, pasul trecerii o și extinde. Cel preocupat (grăbit) să treacă nu va mai ajunge vreodată pe malul celălalt, continuând să rămână în circumstanța compromisului, frate cu Dracul.

Dar dacă Binele este dintotdeauna, Răul de unde provine? Ar trebui să acceptăm că Binele, în concretitudinea sa, este totuși relativ. În fond, Binele este exclusiv esență, iar Răul doar aparență. Reiese din asta că Binele și Răul nu doar că sunt categorii distincte, dar se situează pe niveluri diferite. Astfel, Binele se vede prin lentila Răului (ca privind de jos în sus, dinspre precaritate/teluric către trăinicie/celest) și niciodată invers. Prin urmare, nu putem face conjugări logic-satisfăcătoare decât în spațiul virtual al minții, respectiv în abstract de calitățile proprii fiecăruia (ca judecări exclusiv formale).

Fiind substanță pură și inepuizabilă, Binele îi servește nutrițional Răului. Acesta persistă în a ascunde Binele din care pare să provină accidental (ca dintr-o

disonanță mitică în armonia dualității). În cele din urmă, Răul se extinde la și ca suprafață, peste un Bine ascuns în propria-i adâncime. De regulă, cred că Răul dezvoltă două strategii de "tănuire" a Binelui. Prima, pe care aș numi-o strategia comediantului, constă în a lua chipul Binelui. Mascându-se astfel, simulând neforma proprie Binelui, Răul poate pătrunde. Numai că, prin chiar acest fapt, de caracter nocturn, Răul tinde să se epuizeze. A doua strategie, mai perfidă tocmai pentru că se propagă diurn, este să faci ca Binele să pară Rău. Aș numi-o strategia labirintului în sala oglinzilor. De această dată Răul se autogenerază din jocul aleatoriu al reflexiilor, ducând la bulversarea percepției și, în consecință, la pierderea sensului de către-Bine, pentru conștiința celui ademenit în labirint.

Mai în glumă, mai în serios, am putea spune că Răul, întrucât este vid, este avid de substanța Binelui, spre edificarea propriilor forme. La rândul-i, Binele, neavând

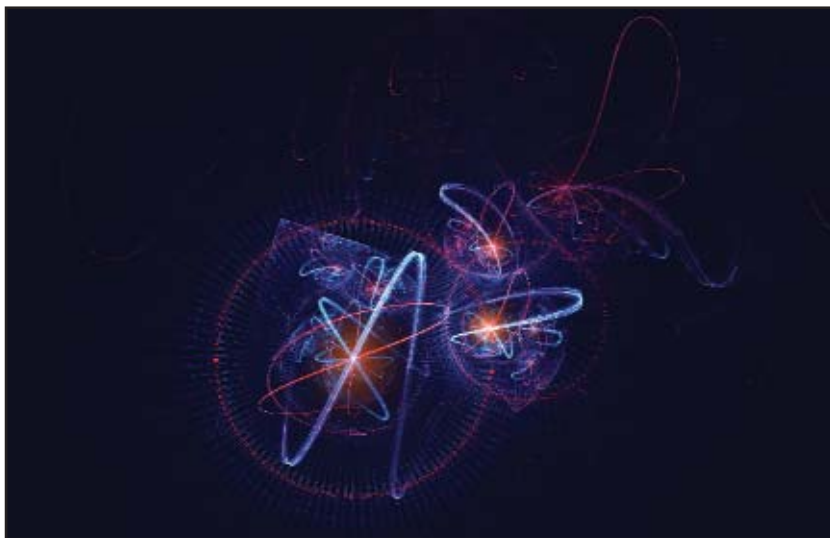

formă este ilegitimabil, fiind nevoit să apeleze la tușele Răului. Ca să fie credibil, Binele trebuie să pară vulnerabil, marcat de afectivitate, și prin aceasta să impresioneze drept victimă permanentă sau adversar nevoit al Răului. Contrar, Răul urmărește să se evoce narativ ca erou (învingător, eliberator), punându-se astfel într-un discurs cu sens, ca valoare de finalitate. Paradoxal, Răul devine astfel constructiv, rațional, proiectiv, iar Binele se recunoaște doar prin atributele esteticului, ca frumos/plăcut/atrăgător și/sau urât/neplăcut/dizgrațios. Binele trebuie să survină sub masca eleganței, iar Răul să parvină prin tehnica utilității. În consecință, Binele devine obiect de contemplare artistică, ca adevăr (spus) frumos, sub imperativul esteticii formei, iar Răul se transformă în subiect de acțiune tehnică, ca lucru (exprimat/practicat) cu virtuozitate, prin necesitatea utilității performante. Tocmai de aceea frumosul poate fi inutil, pe când utilul poate fi și urât. Binele poate fi astfel judecat (criticat și tolerat), iar Răul evaluat (comensurat și comercializat).

Ce este, așadar, o faptă bună, ține ea de Bine sau de Rău? Cum Răul este peste tot în lume ca suprafață a ei, faptă bună ar însemna să lași să survină Binele în estimea lui de fără-de-chip, producând o breșă în suprafață, prin și din care să se resimtă prezența de adâncime a Binelui. O atare faptă (probabil posibilă) este greu de confirmat, căci neavând evidență la nivelul consecinței, nu poate fi

evaluată ca utilitate, fiind judecabilă doar simbolic, ca artizitate. Ajuți un om să treacă strada. E o faptă bună, desigur, sub aspectul omeniei. Dar, cu numai un minut în urmă, omul acela, dintr-o reacție fără suficient discernământ, jignise puternic pe cineva care, mai sensibil fiind, a făcut infarct. Merita oare să fie ajutat în traversare? Este tipul de problemă a cărei soluționare este reflex proiectată în sarcina unei instanțe metafizice. Bunăoară, Dumnezeu. Doar El știe cel mai bine și judecata Lui este supremă prin nepărtinire. Numai că verdictul nu se vedește imediat sau poate niciodată. Dumnezeu nu judecă de față cu lumea (exemplar), adică nu în-lume, ci în-dincolo de ea (metalume), în conștiința celui judecat după fapta sa, adică înlăuntrul persoanei. Cu toate astea, fapta de a fi ajutat pe un altul (asemenea) nu și-a pierdut calitatea de exemplaritate, adică de frumoasă, chiar dacă utilitatea ei este relativă, căci nu implică cert *remușcarea* și nici *recunoștința* celui ajutat. De regulă, chiar dacă nu cu tenacitate, urmărim să facem fapte bune în raport cu un model validat/proiectat de/într-o anumite comunitate culturală căreia ne considerăm ori ne dorim a fi integrați (ori deja i-am fost predați prin învățătură). Aceste fapte sunt judecate exclusiv pe criteriile specifice Binelui legitimabil (comun), respectiv cele de ordin afectiv-estetic, semnificate (abstrase) în plan simbolic. Ele rămân relative sub aspectul utilității, oricare evaluare fiind marcată de circumstanță. Sunt doar pe moment utile/inutile și în diferite grade.

Într-un câmp cultural (anume), catalogate ca bune, faptele țin de artizitate. Ca valabile, țin de civilizație. Conștiința morală am considera-o în raport cu civilizația,

având utilitate în perimetrul acesteia. Capabilitatea conștiinței morale este orientată asupra și definibilă prin calitatea de eficiență a faptelor concrete estimabile pe cât mai imediat posibil. Cu cât între fapt și evaluare crește durata, cu atât scade justetea valorizării etice a faptului, mergând până la neutralizarea acesteia. Tocmai pentru ca această durată să nu se inițieze sunt concepute mecanismele de prevenție. Ele au în vedere inhibarea faptelor distructive, și, ca atare, ineficiente. Evaluarea etică/morală este încă necesară acolo unde nu s-au standardizat și perfecționat suficient mecanismele prevenției. Odată acest stadiu bine saturat, conștiința va fi deconștientată etic, putând să imersioneze fără opreliști în substanța Binelui. Dar dacă, odată eliberată de cutumele eticului, conștiința aderă la problematica esteticului?

Divertismentul ar putea fi unul din modurile prevenției. La nivel psiho-afectiv, acesta permite reciclarea energiilor negative. El trebuie integrat ca simplă manevră de igienizare de praful semnalelor stradal-cotidiene, al trecerii prin piață. Dar, în societățile hiperaglomerate, sub invazia abuzivă a comerțului/ofertei de divertisment, acesta determină ireversibil un punct de inflexiune, făcând să se treacă pragul utilității de necesitate, ca și cum, intrând să faci o baie, nu mai consideri rostul de moment al acestui fapt de primenire fizică, dorind irațional să treci din baie în baie, într-o îmbăiere la nesfârșit. Din asta se generează comportamentul consumist. În cele din urmă, baia devine valoare de orizont, țintă de focusare a țăelurilor și elanurilor personale, criteriu de acceptare în club, oglinda chipului moral și reper al Binelui comun. Virtuozitatea și deliciul îmbăierii la nesfârșit ajung criteriile de evaluare a eficienței de-a fi, de-a ști cum să trăiești, de-a atinge pragurile celeste ale eternității și universalității. Prin amplificările mediatice, îmbăierea este gonflată drept model de existență, garanție a însăși nemuririi, mainstream-ul unei epoci și lumi unic-valabile, absolute. Accentul se pune masiv pe diversitatea de ingrediente și decoruri, totul pentru ca faptul să rămână același, perimetritizat în și printr-un canon nedeclarat sau formulat ideologic, dar zdravăn implementat în practica existenței.

Între multe altele, cu muzica se întâmplă același lucru. Deja de prea multă vreme ea este percepută dominant sub funcția hedonistă, ca bun de consum cultural și, prin aceasta, comercializabil. Rostul ei este să ne ofere prilejuri de evadare în decor, uitând cine suntem, nemaîntrebându-ne de ce și dorindu-ne doar să ne trăim clipa, oricum repede-trecătoare. O simfonie de Beethoven, un cântec lăutăresc sau o muzică pop/jazz/rock stau toate de-a valma sub același argument: să iradieze *delectare*. Nici intonabilitatea melodiei nu mai are cine știe ce valoare, important fiind ritmul, mai bine zis funcția antrenantă a pulsației (ritmul repetitiv). Avem pulsație, avem suport de mișcare. Melodia ține de o expresivitate a mișcării lăuntrice. Pulsația ne convoacă la nivel corporal, exterior, ca mișcare fără-de-gând (bezmetică), în fond, fără-de-sine, în fluxul lui laolaltă în mod aleatoriu și totuși înregimentat, căci este o mișcare a permanentei aglomerării, a ordinii fără substanță, a masivizării și comasării eclecticice a celor mai precare impulsuri ca abreviațiuni de fiire. Spre deosebire de mersul cadențial,

precum pasul milităresc — unde regularitatea mișcării nivelează, anulând particularitatea oricărui alt-ritm sub necesitatea aglutinării și menținerii unei forțe motrice (a mărșăluitorului în lungimea spațiului) —, mișcarea alandala pe un ostinato dat mecanic, exterior “subiectului” lăsat să se miște liber doar la/pe suprafață (ca simplu obiect), este menită să destrame, generând înstrăinare. Undeva, cândva, posibil dintr-o fractură catastrofică, odată atins pragul maxim de entropie, toate aceste închipuiri consumiste vor dispărea instantaneu. Și poate că abia atunci, din incomensurabila sa adâncime, Binele își va releva frumusețea sa de *tăcere*, ca Faptă *imens* de Bună. În această utopică circumstanță, oare cum va mai suna muzica și, mai ales, cum se va asculta?

George BALINT

Academicianul George Enescu

Este mai mult decât îmbucurător faptul că se fac tot mai multe eforturi pentru punerea în valoare a creației celui mai mare muzician român și unul dintre marii muzicieni ai lumii: George Enescu. Festivalul ce-i poartă numele și care reprezintă **una dintre manifestările mondiale de primă mărime**, adunând la București pe cei mai importanți muzicieni ai mapamondului, își vedește tot mai pregnant rostul cultural de valorificare a creației ilustrului omagiat. În același timp răspândește în eter sonoritățile geniului creator românesc. Interpreții oaspeți la festivitățile bucureștene duc mai departe în țările lor și pe alte scene creații ale autorului operei *Oedip*. Extinderea festivalului dincolo de scenele celor mai marcante instituții bucureștene, spre instituții din țară și din străinătate este dublată de **recente lucrări exegetice de mare autoritate, publicate în limba engleză, germană, franceză**, datorate unor autori români - Pascal Bentoiu - englezi - Noel Malcolm (2011), sau francezi - Alain Cophonon (2006).

Se reliefează tot mai clar profundul mesaj umanist al creației muzicianului, evidențiindu-se necesitatea clarificării unor aspecte formulate incert sau ambiguu, de-a lungul timpului, cum ar fi „activitatea pedagogică” a lui George Enescu. Sintagma ar trebui clarificată de un specialist bazat pe documente certe, care să explicitizeze această activitate ce nu se limitează la cea de „profesor de vioară”, ci este dominată de cea de „măiestrie interpretativă”, cei mai importanți violoniști ei epocii beneficiind de perfecționarea interpretativă a autorității supreme a interpretului George Enescu.

M-am oprit în scurta **intervenție în cadrul simpozionului internațional George Enescu asupra activității sale de academician, de membru al înaltului forum științific românesc**, constatând, de-a lungul documentării în arhiva instituției o vastă, responsabilă și fructuoasă activitate de sprijinire pe această cale a creației muzicale românești. Dacă, la început am privit cu oarecare neîncredere tema, pe parcursul documentării aveam să constat că această activitate poate fi așezată alături de cea a întemeierii concursului de creație, suportat material din veniturile proprii, sau de cea a promovării muzicii românești în țară și în lume.

Intrarea lui Enescu în Academia Română a însemnat - cum singur remarca în discursul de recepție - intrarea muzicii în înalta instituție românească. Este

primul muzician care ocupă un fotoliu în Academia Română în această calitate și deschide drumul celorlalți muzicieni academicieni: Mihail Jora, Mihail Andricu, Paul Constantinescu, Tiberiu Brediceanu, Sabin Drăgoi, Constantin Brăiloiu, George Georgescu, Wilhelm Georg Berger, Sigismund Toduță, Ștefan Niculescu, Sergiu Celibidache, ajungându-se ca în prezent muzica românească să fie reprezentată în domeniul creației de Cornel Țăranu, în cel al muzicologiei de Octavian Lazăr Cosma și pentru interpretare de Valentin Gheorghiu.

Pentru a nu lăsa loc unei confuzii, se impune observația că Teodor T. Burada intrase în Academie ca membru corespondent nu pentru merite muzicale, ci ca reprezentant al folcloristicii.

Voi publica în revista *Muzica* un studiu mai amplu asupra activității academicianului George Enescu, însoțit de documente inedite, aici ca și în intervenția și în volumul simpozionului rezumându-mă la coordonatele

George Enescu în roba de academician, la aniversarea a 75 de ani de la înființarea Academiei Române - 29 mai 1941-F II 52.504

mari ale acestei activități intense a lui George Enescu, de care, în mod justificat, muzicianul era foarte mândru.

Afirmația consemnată și în *Analele Academiei Române* din 1932 că prin alegerea lui George Enescu ca membru activ al secției **literare Academia Română „încununează o activitate rodnică și în plină maturitate”** și reprezintă omagiul adus de oamenii de știință și cultură, prezidați de președintele de onoare al instituției, regele țării, artistului ce afirmase la cote maxime potențialul cultural al României. Așa cum afirma matematicianul Gheorghe Țițeica, prin Enescu arta capătă „dreptul de cetățenie în cetatea culturii românești”. Condeieri de prestigiu se întrec în a elogia Academia Română pentru alegerea sa: Nicolae Iorga, Tudor Arghezi, Adrian Maniu, George Călinescu, Alexandru Philippide, George Breazul, Constantin Brăiloiu ș. a. m. d.

Cărturarilor grupați în înaltul forum științific, în frunte cu Grigore Antipa, Victor Babeș, Vasile Pârvan, Petre Poni, Andrei Bârseanu, Nicolae Teclu, Alexandru

Xenopol, Constantin Giurescu, C. I. Istrati, Ștefan Hepites, George Marinescu, L. Mrazec, I. C. Negruzzi, I. Nistor, I. Simionescu, Petre Poni, și alți membri ai Academiei Române au propus în 1916 cooptarea eminentului muzician printre membrii de onoare ai instituției patronatoare a gândirii și spiritualității românești, motivând: „George Enescu este negreșit cunoscut de Domniile voastre, cu toții știm că el este un muzician desăvârșit și un compozitor de mare talent”, subliniind că până atunci „țara noastră nu a produs, nici pe departe, un asemenea talent în arta interpretării muzicale, cât și în cea a compoziției”.

La 30 septembrie 1932, Ion Bianu, în calitate de vicepreședinte al Academiei, solicită prezența printre titularii înaltului for de cultură a lui George Enescu, „ilustru reprezentant mondial al muzicii, purtătorul

scânteii geniului muzical al neamului românesc, geniu care și-a găsit expresia cea mai înaltă”. Artistul – în accepțiunea plenară a cuvântului – rostea cu ocazia alegerii sale ca membru deplin celebrele fraze: „Muzica este un grai în care se oglindesc fără posibilitate de prefăcătorie însușirile psihice ale omului, ale popoarelor (...) Astăzi, pentru întâia dată **Academia Română, sanctuar al cuvântului, își deschide porțile spre a primi muzica sub cupola ei.** Este o zi de o însemnătate deosebită. Este o zi de dulce bucurie, când în templul cugetării și al înțelepciunii, solemn pășește Euterpe, muza mândră și binefăcătoare”.

I-am găsit consemnată prezența la multe dintre ședințele Academiei Române, din perioada 1934 – 1945, în procesele verbale ce consemnau cele discutate în înaltul forum științific și deciziile luate, în fruntea lor găsindu-se lista membrilor cu marcarea celor prezenți. Evident este vorba despre scurtele perioade în care genialul muzician era în țară, prezența la ședințele Academiei dându-i o mare satisfacție. **Referatele alcătuite de George Enescu** pentru premiera de către Academie a unor lucrări muzicale ilustrează marea responsabilitate pentru destinele muzicii românești de

care era conștient autorul operei *Oedip*. Este vorba despre creații reprezentative aparținând lui Mihail Jora – *Simfonia în Do major*, Alexandru Zirra – opera *Alexandru Lăpușneanu*, despre culegerea de 303 *Colinde* de Sabin Drăgoi, a *Tratatului de estetică muzicală* a lui Dimitrie Cuclin, a *Cărții de cântece pentru clasa a IV – a secundară* a lui George Breazul, a cărții lui Emanoil Ciomac - *Viața și opera lui Richard Wagner*. Înainte de a fi determinat să plece în exil a deținut chiar funcția de președinte al secției literare a Academiei Române. *Tratatul de estetică muzicală*, a lui **Dimitrie Cuclin** este recomandată ca, „o lucrare însemnată, plină de vederi originale, bine documentată, poate cam abstractă pentru a fi pricepută de vulg, însă prin substanța și năzuințele ei demne de interes și respect”. Despre manualul lui **George Breazul** scrie că este „o carte utilă pentru școală”

cuprinzând „un număr însemnat de cântece din folklorul nostru, dintre care unele de toată frumusețea”.

În martie 1935 recomanda pentru premiul *Gheorghe Asachi* cartea lui **Emanoil Ciomac** *Viața și opera lui Richard Wagner*, deși conține „unele puncte de vedere asupra cărora mă aflu în contradicție cu autorul”, citând „răceala D-sale în fața actului al 3-lea din *Siegfried*, atât de emoționant încât la fiecare audițiune al acestuia eu unul nu-mi pot stăpâni lacrimile”,

sau primele două acte din *Amurgul zeilor*”. Referentul recunoaște „însemnata valoare a lucrării (...). Cartea aceasta e pentru noi românii de un mare aport, înlesnind pentru vulg o cunoștință mai aprofundată a personalității titanului de la Bayreuth”.

„Opera lui **Alex I. Zirra**, *Alexandru Lăpușneanu* (...) este de un convingător dramatism, denotând la autor un instinct teatral cu atât mai remarcabilă cu cât Zirra mi se pare că nu scrisese până la *Lăpușneanu* decât piese simfonice. Hotărât, opera aceasta este cea mai dezvoltată și cea mai reușită compoziție a sa și apariția ei însemnează pentru scena noastră lirică un eveniment din cele mai importante” – scria la 3 iunie 1945.

Trebuie subliniat și faptul că **recunoașterea meritelor muzicianului de către Academia Română era dublată de instituții asemănătoare europene**, care parcă le încadrează pe cele românești din 1916 și 1932: în 1929 devenea membru de onoare al Academiei de Arte Frumoase din Paris; în 1931 era membru Academiei *Santa Cecilia* din Roma; din 1936 al Institutului Francez din Paris și în 1937 este ales ca membru al Academiei de Științe și Arte din Praga.

Vasile VASILE

Œdipe. O călătorie

De ce tocmai Œdipe?

O întrebare pe care toți ne-am pus-o atunci când am întâlnit opera lui Enescu. Mitul originar este îngrozitor, iar umbra decepției, vulgarizată și nerostită decât în flecăreli, stăruiește: ce operă „națională” avem și noi, cu un personaj ce sfârșește automutilat după ce comite incest și paricid, atrăgând astfel ciurma peste semenii lui? Ba chiar am pune pe seama acestei alegeri de subiect vina că singura operă „românească” intrată în patrimoniul muzical universal nu are succesul unui *Rigoletto*.

Răspunsul la această întrebare nu e important. Ci observația că mitul antic este un vehicul al cărui kerosen este muzica modernă compusă de George Enescu, care îi asigură astfel singurei sale opere o traiectorie cel puțin interesantă. În fond, puterea mitului a fost intuită de compozitorii de operă încă de la început, existând o categorie aparte în istoria artei lirice: *opera seria*, cu librete de extracție clasică elenistică. Un compozitor nu se raportează la succesele predecesorilor săi, ci are puterea de a vedea în viitor, pentru că el știe înaintea oricui ce muzică va crea, pe care o vrea originală înainte de a fi de succes. Este puțin probabil ca Enescu să-și fi propus să creeze o operă națională atunci când s-a decis s-o compună, în 1910, dar e cert că „tovarășii” din conducerea Partidului Comunist au fost stupefiați de subiect la premiera românească, aproape jumătate de secol mai târziu.

Mai avem destul de puțin până când vom fi parcurs un sfert de secol XXI. Și poate că întrebarea mai potrivită ar fi: Ce-a devenit Œdipe-ul lui Enescu în acest secol?

Descoperirea

Premierele lui Œdipe prin lume se împart aproape egal între secolul trecut și cel de acum. Creația la Paris, în 1936, transmisă radiofonic și la București, provocând un interes nemaipomenit. Războiul împiedică planurile unei premiere românești și opera se reia tot la Paris, abia în 1955, în formă de concert – un omagiu postum adus compozitorului dispărut cu două luni înainte. O nouă producție urmează la Bruxelles, în 1956, și, după douăzeci și doi de ani de la creație, premiera românească, la primul Festival, dirijată de Constantin Silvestri și pusă în

scenă de Jean Rânzescu. Trei producții în spațiul francofon, în două decenii cu un război în mijloc, nu e neapărat puțin. Toate sunt reprezentări clasice, cu togi, coloane și cununi de lauri. Œdipe rămâne în limitele convenționale ale lui Sofocle și ale regiei de operă din acea vreme, muzica este singurul catalizator, nu doar simfonia orchestrală, dar și cea a rolului titular. Ohanesian surprinde (era aproape un necunoscut venit de la Cluj) și va fi consacrat de o longevitate în acest rol pe care numai în România o putea obține, ajungând de neînlocuit în inimile nostalgicilor. Căci, dincolo de vocații și inspirații,

«Il m'accusait du meurtre de Lăios» - André Pernet și Marisa Ferrer, creatorii rolurilor Œdipe și Jocaste - Paris, 1936

poate că descrierea cea mai sugestivă a rolului o face Siegmund Nimsgern, baritonul care va cânta primul Œdipe german (și în germană chiar) la Saarbrücken, în 1971:

„E un rol lung – e mai lung decât Hans Sachs! Personajul e pe scenă aproape tot timpul și are o evoluție similară lui Simon Boccanegra. Începe opera la 20 de ani și o termină când are vreo 60. E un rol incredibil nu doar pentru cântăreț, dar și pentru cei de la machiaj. Când îl cânti trebuie să ai grijă să nu dai totul în actul doi, pentru că ai nevoie de voce și pentru actele trei și patru.”

Producția lui Rânzescu rezistă, uzată de reluări și turnee (aproape zece; la Paris, în 1963, Edmond Fleg e în sală), până în 1992, când va fi înlocuită de montarea Cătălinei Buzoianu, dar opera nu ajunge și în provincie; la Iași, premiera se face la Filarmonică într-o versiune abreviată abia în 1975, iar la Cluj e pus

în scenă în 1995. România punctează regizoral cu o a treia producție și cea mai controversată, de care se face „vinovat” Andrei Șerban, în 1995.

Apoi *Œdipe* devine tot mai interesant pentru spațiul de limbă germană: Cassel, într-o producție modernă, și Operntheater Viena, ambele în 1993, apoi coproducția Deutsche Oper Berlin (1996) și Wiener Staatsoper (1997) în regia lui Götz Friedrich, reluată succesiv în mai multe stagioni, dar nu în fiecare, până în 2006, ajungând și la București, la Festivalul din 2001. Scena populată de coloane-falus de bazalt printre care se desfășoară drama rămâne o referință vizuală importantă a operei lui Enescu.

Secolul XXI

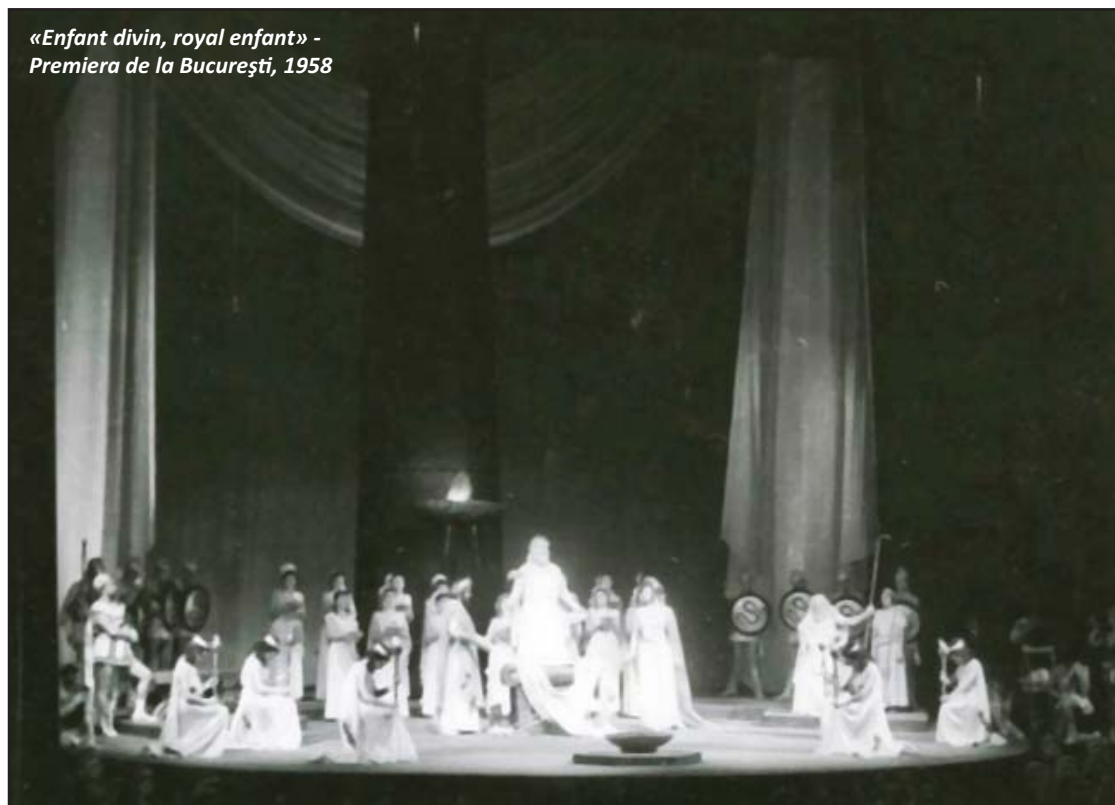
Producția vieneză e o tranziție de bun augur către noul mileniu, care va avea o densitate a premierelor mult mai mare, aproape una pe an. O resursă critică importantă este publicația britanică *Opera*, ce își asumă ambiția de a urmări fenomenul

asemănându-l pe Enescu cu Proust, pentru că ar fi adăugat noi și noi „texturi muzicale, scufundând până și cele mai delicate pasaje într-o supă instrumentală plină de redundanțe și îngroșări”, dar remarcând totuși drama și siguranța vocală a lui John Relyea la debut în rol. În același an, la Teatre del Liceu, Lawrence Foster, aureolat de succesul înregistrării de la EMI, conduce Orchestra Simfonică a Barcelonei și pe Esa Ruuttunen, cel care va prelua rolul la Viena de la Monte Pederson.

Apoi vin punerile în scenă, moderne toate. Unele provocatoare până la paroxism, altele banale, însă un lucru e sigur: mitul e adus în actualitate, explodând în semnificații de toate felurile, de la social și politic la psihanaliză sau pur și simplu în ambiguități neatașate niciunui manifest declarat. E o evoluție normală, provocată de mutațiile din mediul operei: rolul regizorului crește pe măsură ce cultul baritonului din rolul titular încetează. Se vorbește tot mai mult despre fierăstrăul muzical și sferturile de ton, inovații folosite de Enescu pentru a crea

atmosfera ireală și misterioasă din scena Sfinxului, în timp ce dansurile populare din primul act erau eliminate din partiturile de la Berlin și Viena, încă din secolul trecut.

La ediția din 2003 a Festivalului este rândul lui Petrică Ionescu să propună publicului bucureștean un concept regizoral spectaculos, „implicând efecte pirotehnice desprinse parcă dintr-un film SF, descoperite unul câte unul după ridicarea cortinei ce simboliza

«Enfant divin, royal enfant» -
Premiera de la București, 1958

operatic din toată lumea, prin intermediul celei mai mari rețele de corespondenți. Cu atât mai mult cu cât este rândul spațiului anglo-saxon să primească opera lui Enescu. E târziu? Nu, având în vedere că tot abia în secolul XXI *Œdipe* e pus în scenă pentru prima dată la Iași (2005). La Timișoara n-a ajuns nici azi.

Mai întâi e Edinburgh, în August 2002, când Cristian Mandeal este invitat să dirijeze BBC Scottish Symphony Orchestra și o distribuție predominant anglo-saxonă, în concert. Un șoc. Criticul Raymond Monelle descrie opera ca fiind „zgomotoasă”, „între primele trei lucrări asurzitoare ale secolului trecut”,

vălul așezat peste memoria lui *Œdipe*”, după cum scrie Mihai Cosma în corespondența sa către *Opera*. Opera Națională propune și un succesori lui David Ohanesian: Ștefan Ignat, care va cânta în mod regulat rolul în perioada următoare, nu doar pe scena românească. În 2005, un nume important al regiei de operă, Graham Vick, montează premiera italiană a lui *Œdipe* pentru Teatro Lirico di Cagliari, propunând o translație concretă a acțiunii în Franța anilor '30, cu un Sfinx (Ildikó Komlósi) ce îl violează pe *Œdipe* (Ștefan Ignat) sub privirile dirijorului Cristian Mandeal. Cu zece ani mai devreme, Andrei Șerban șoca printr-o

imagine similară, încă mai tulburătoare a Sfinxului: o vampă cu chip de Stalin. Ignat reia rolul și în concert (vocea sa fiind prezervată și pe un disc lansat acum doi ani la Albany Troy), la University of Illinois, pentru comemorarea unui jumătăți de secol de la dispariția compozitorului. E chiar universitatea în care Enescu avusese rezidența academică în 1947 și 1950. Cu o mică regie, „corul fiind instalat în balcon, în spatele orchestrei, făcând loc pe scenă unor mișcări și coregrafii pline de imaginație [...], totul fiind amplificat de efecte de lumină evoca-toare”, după cum raportează Charles S. Parsons revistei *Opera*.

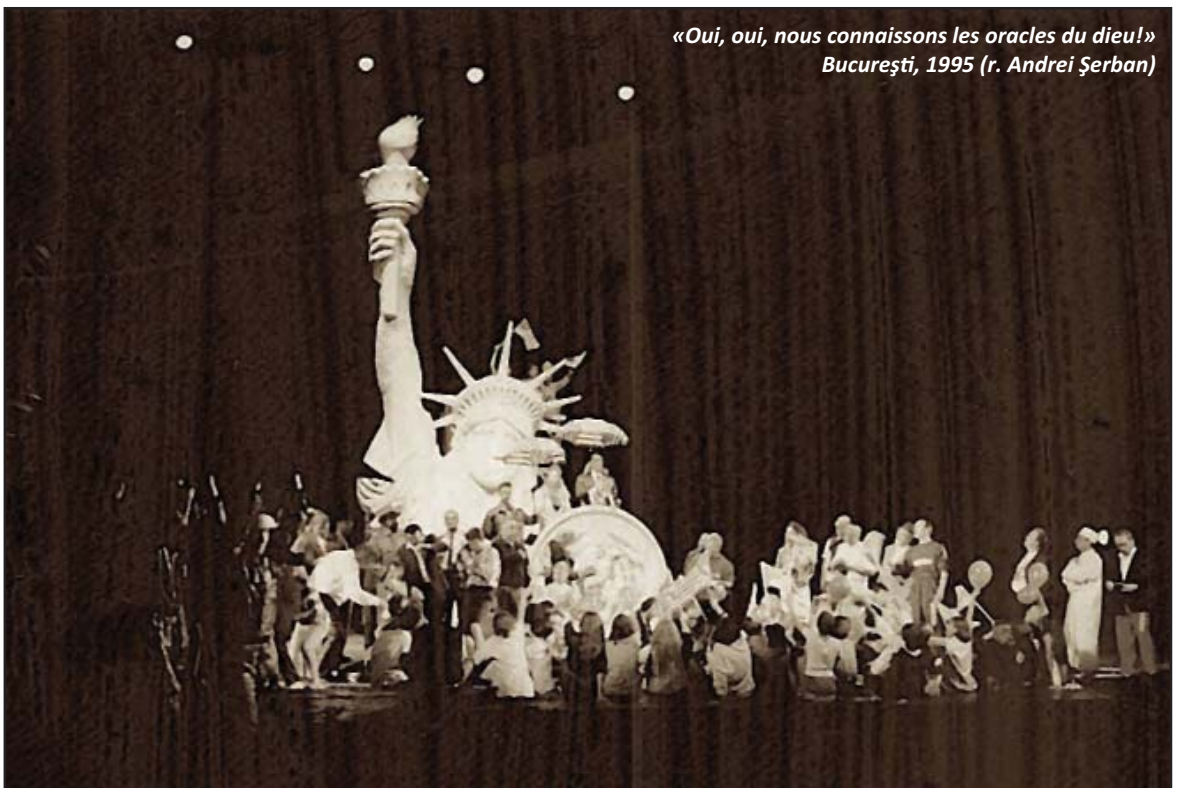
Următorul moment important este cel al coproduției Toulouse-București din sezonul 2008/2009, clasicizantă și de destul de cuminte, în regia lui Nicolas Joel și cu decorul unic, în formă de amfiteatru, al lui Ezio Frigerio. Criticul Joel Casow notează însă că „întreaga măreție a lucrării, cu impozantele ei fresce corale, poate fi simțită cu adevărat numai într-un teatru” și că „rolul titular este de temut, având nevoie de un bariton cu amplitudinea unui cântăreț wagnerian combinată cu acutele de bronz ale unui verdian”. La Théâtre du Capitole regizorul se îmbolnăvește, iar Frank Ferrari (*Œdipe*) suferă

de lipsa culorii în notele înalte; la București baritonul își revine, în schimb criticul Michael Dempsey deplânge slaba prestație a orchestrei ONB în preludiu, remediată de mâna sigură a lui Oleg Caetani, corul lui Stelian Olariu fiind admirabil.

Noul *Œdipe* de la ONB va fi încredințat Andei Tăbăcaru Hoge, în 2011, producția abstractizând fără prea multă imaginație cadrul clasic al mitului și rămânând în repertoriu până în 2015, trei ediții de festival și cinci stagiuni. Dominată de incidente tehnice la reprezentarea din timpul Festivalului din 2013, producția de la ONB este „greu de judecat” de către criticul John Allison, în timp ce proiecțiile video folosite „nu au dat impresia unei estetici serioase”.

La Frankfurt însă, în 2013, suntem pe teritoriul *Regietheater*: se cântă în germană, iar regizorul Hans Neuenfels decide că ultimul act nu e necesar. Un

sacrilegiu din perspectiva spectatorului român rememorând zilele comunismului, când același act final era subiectul unor lupte aprinse cu cenzura ce incrimina misticismul operei, impunând chiar modificări de tristă faimă în versiunea românească a libretului („zile bune, zile blânde” în loc de „zâne bune, zâne blânde”, cum era în original) și contribuind astfel la decizia lui Constantin Silvestri de a emigra. Cu siguranță că Neuenfels nu viza același lucru, ci simplul fapt că opera lui Enescu și *Fleg* se bazează pe două piese de teatru scrise de Sofocle, *Œdipe rege* și *Œdipe la Colonos*, cea din urmă fiind tratată muzical integral în ultimul act. Redempțiunea îi este refuzată lui *Œdipe* la Frankfurt, pe scenă rămânând doar partea tragică a mitului. Tăietura, de amploarea unei amputații, rămâne puternic controversată. Dar o remarcă făcută de dirijorul Leo

«Oui, oui, nous connaissons les oracles du dieu!»
București, 1995 (r. Andrei Șerban)

Hussain într-un interviu pe care mi l-a acordat cu o zi înainte de premiera londoneză a lui *Œdipe* ar putea relativiza lucrurile: „Visul meu este să fac în prima jumătate [a unui spectacol] *Oedipus rex*, de Stravinski, și, în a doua jumătate, actul IV din *Œdipe*.”

La Fura dels Baus

Ajungem astfel la o punere în scenă ce poate fi considerată pivotală în parcursul lui *Œdipe* din ultimii ani prin teatrele de operă din lume, cea a grupului catalan La Fura dels Baus, o companie de teatru omniprezentă în artele spectacolului (de la teatru stradal și spectacole grandioase – deschiderea Jocurilor Olimpice din 1992 –, până la film și operă), temerară în contestarea convențiilor (de pildă, una dintre scenele lor e un vapor).

Premiera noului *Œdipe* are loc în 2011, la Bruxelles, impresia e „puternică și convingătoare”, iar dirijorul Leo Hussain e remarcat în mod special. Anul următor, producția se mută la Buenos Aires, fiind apreciată drept „bogată și inteligentă”, iar în 2016 este adusă la Covent Garden pentru premiera londoneză absolută.

Redactorul șef al *Opera*, John Allison (bun cunoscător al operei lui Enescu, pe care o mai văzuse și la București), comentează amănunțit spectacolul într-o lungă cronică de patru pagini.

„În imaginea de deschidere, care a fost și cea mai mare *coup de théâtre* a producției și încă una pe scară mare, ceea ce păreau să fie scene sculptate pe o frescă antică sau un iconostas din teracotă a prins viață, pe măsură ce toți interpreții principali și toți membrii corului au început

să cânte. Costumele [...] au sugerat Grecia Antică, iar scena slab luminată [...] se potrivea bine cu staticul prim act, noroiul roșu sugerând un dezastru ecologic.

«Vois, je meurs, mon enfant, pour ta honte ou ta gloire.»
Cagliari, 2005 (r. G. Vick)

În Actul II ne aflăm clar în vremea compozitorului: Mérope îmbrăcată în alb îl chestiona pe Œdipe întins

Scena de deschidere a producției cu *Œdipe* de la Covent Garden
(r. La Fura dels Baus)

pe canapeaua lui Freud, iar Sfinxul era portretizat drept o femeie pilot sălbatică, ale cărei aripi erau de fapt cele ale unui bombardier Stuka, în plus, elicea acestuia sugera modelul răscrucii drumurilor. [...] Acest avion de război [...] a devenit un simbol evident al terorii care s-a abătut asupra Tebei. Pe de altă parte, uniforma lui Créon sugera o altă lovitură militară din secolul XX, dar pentru scena finală, atât de emoționantă, când Œdipe se conto-pește cu elementele naturii, am revenit într-un spațiu atemporal, care aduna multe dintre imaginile producției.

În același timp monumentală și intimă, montarea lui Alex Ollé și a Valentinei Carrasco a găsit dimensiunea ritualizată a unei piese care este uneori mai degrabă un oratoriu decât o operă tradițională

Hussain debutează și el la Royal Opera House într-una dintre cele mai rafinate și bogat colorate viziuni ale partiturii orchestrale de până acum. Succesul e imediat, cele șase spectacole sunt *sold out*, iar John Allison conchide că:

„Acest prim spectacol britanic cu unica operă a lui Enescu a fost o premieră specială pentru Royal Opera House și a părut nu doar punctul culminant al stagiunii, ci și cel mai important eveniment ce a avut loc în ultima vreme la această Operă.”

La Fura 2.0 și o ultimă întrebare

Și, pentru o dată, Œdipe din România devine sincron cu cel din Vest: ultima punere în scenă de la ONB este încredințată Valentinei Carrasco, în 2015.

Plaja refugiaților – ONB, 2015
(r. Valentina Carrasco)

Cine a văzut ambele producții poate observa cu ușurință asemănările. Așa cum roșul argilos care domina cromatic spectacolul de la Londra devine un galben nisipiu la București, tot așa viziunea regizorală evoluează. Ultimul act, cel al exilului (aproape o operă scurtă în sine), renunță la imaginea dispariției eroului în lumină și devine o plajă a refugiaților, o temă de mare actualitate a civilizației europene.

În secolul XX, România a încercat să promoveze opera lui Enescu în lume, oriunde putea duce în turneu producția lui Jean Rânzescu. Secolul XXI aduce la București o variantă originală, dar cu referințe multiple la

producția cea mai de succes care circulă azi în lume.

De ce nu avem azi nici o înregistrare video a lui Œdipe disponibilă comercial, ca DVD sau Blu-Ray? Motivele sunt multe și nu puține sunt obiective. Dar cert este că de la Jean Rânzescu și până la Valentina Carrasco, totul rămâne păstrat doar în memoria auditivă și în fotografii. Iată o utilizare, poate cea mai eficientă, pentru banii publici destinați promovării lui Enescu în lume.

Alexandru PĂTRAȘCU

Articol preluat de pe

<https://despreopera.com/2017/08/29/oedipe-o-calatorie/>

[...] și a acoperit complet atât călătoria personajului principal de la naștere până la moarte, cât și sentimentul copleșitor al destinului. Acest Œdipe a fost simultan atemporal și contemporan, legând cele două caracteristici – fapt care este, la urma urmei, cheia mitului.”

Distribuția e un vis, cu un Johan Reuter a cărui experiență wagneriană îi conferă o autoritate remarcabilă în rolul lui Œdipe. Veteranul John Tomlinson arestează audiența în rolul lui Phorbas, în timp ce până și micul rol al Străjerului este încredințat unui star: Stefan Kocan, iar Sarah Connolly cântând rolul Jocastei frizează tragismul Mariei Callas. Leo

Bilanțul discografiei

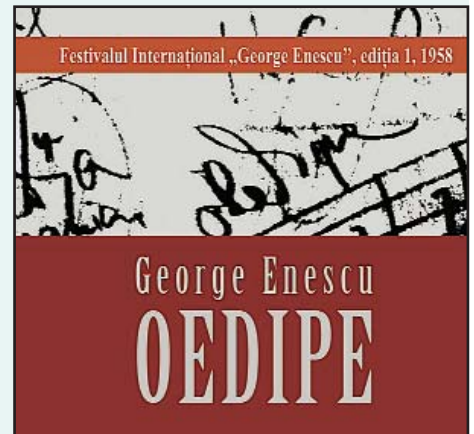
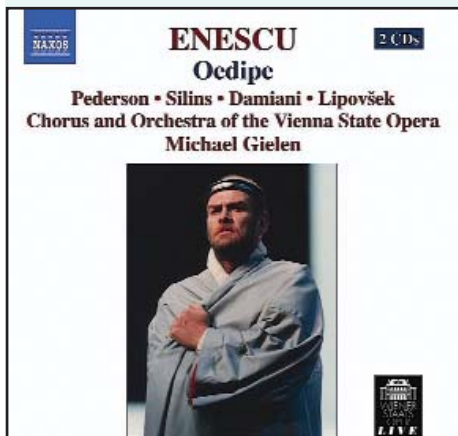
Secolul XXI mai are un merit pentru Enescu: înregistrările lui *Œdipe* au făcut posibilă o discografie, pe care o putem chiar compara. Iată un top al celor mai bune înregistrări:

1. **Foster/ EMI, 1990** – Înregistrare în studio completă, filologică în alegerea unei distribuții nu doar excelente muzical (în care strălucesc José van Dam, Marjana Lipovšek sau Barbara Hendricks), dar și impecabilă ca dicție în limba franceză. Revelatoare pentru descoperirea lui *Œdipe* în lume; direcția lui Foster rămâne mai mult descriptivă.

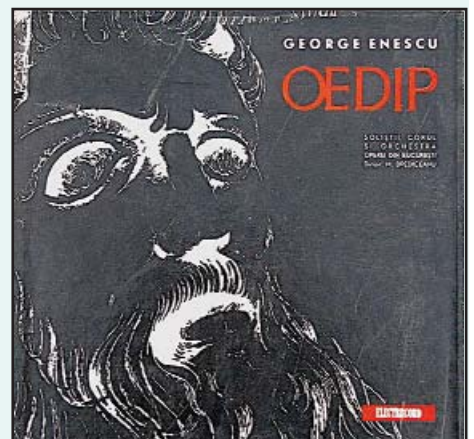
2. **Silvestri/ Casa Radio, 2011 (live, 1958)** – Imortalizarea premierei românești, la prima ediție a Festivalului Enescu, are meritul de a captura urgența dramatică a direcției lui Constantin Silvestri, dar și debutul lui David Ohanesian. Toată distribuția cântă cu o convingere care te face să treci cu vederea că artiștii se cred într-o operă de Verdi, nu de Enescu. Ediție foarte limitată

3. **Gielen/ Naxos, 2006 (live, 1997)** – Deși sunt operate câteva tăieturi, discul surprinde atmosfera primelor spectacole cu *Œdipe* de la Wiener Staatsoper, o amintire de neuitat rămânând Marjana Lipovšek, aici în rolul Sfinxului și al Jocastei, dar și interpretarea lui Monte Pederson, dispărut înainte de vreme. În rolul lui Créon, Davide Damiani, care va prelua mai târziu rolul titular la București. Disponibil și în format streaming.

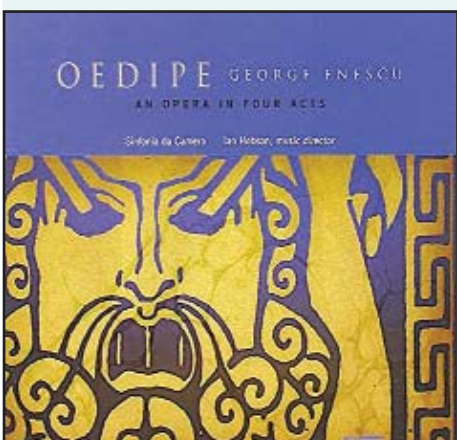

4. **Brediceanu/ Electrecord, 1965** – Vreme de un sfert de secol, acest disc a fost unica înregistrare de studio a lui *Œdipe* (în afară de transmisiunea radio din 1955 de la Paris, nedistribuită comercial). O referință, azi depășită din mai multe puncte de vedere, inclusiv prin faptul că e cântat în limba română, iar direcția lui Brediceanu rămâne inferioară celei a lui Silvestri, în timp ce stilistica interpreților e tributară aceluiași imperfecțiuni.

5. **Hobson/ Albany Troy, 2015 (live, 2005)** – Înregistrarea concertului de la University of Illinois, de o bună calitate, dar cu un Ștefan Ignat obosit, sub nivelul său obișnuit, comparațiile defavorabile. Disponibil și în format streaming.

cu Van Dam și Ohanesian fiindu-i defavorabile. Disponibil și în format streaming.

Ar fi interesant dacă măcar o parte dintre transmisiunile radio ale capodoperei lui Enescu ar deveni disponibile comercial. Există cel puțin câteva care s-ar putea dovedi revelatoare. De data asta lista e în ordine cronologică:

Charles Bruck, Orchestre Radio-Symphonique de France/ Radio France, 1955 – în primul rând pentru Xavier Depraz în rolul principal și pentru Rita Gorr în cel al Jocastei, dar și pentru câțiva dintre interpreții creației operei la Paris în 1936, chiar dacă nu în aceleași roluri: Henri Médus, Louis Noguéra, Pierre Froumenty

Cristian Mandeal, BBC Scottish SO/BBC, 2002 – pentru mărturia istorică a primei rëndiții britanice a operei

Pinchas Steinberg, Orchestre National du Capitole de Toulouse/ France Musique, 2008 – pentru frumusețea dicției unui ansamblu francez și pentru excelenta orchestră din Toulouse, una dintre cele mai bune din Franța

Leo Hussain, Royal Opera House/ BBC, 2016 – pentru rememorarea serilor de la Covent Garden și a unei distribuții aproape de ideal.

Alexandru PĂTRAȘCU

La Sinaia, Festivalul "Enescu și Muzica lumii"...

...se dovedește a fi un program educațional continuu - am asistat în luna august la cea de a XVIII-a ediție! A fost momentul care a marcat, să spunem așa, vârsta maturității; cum menționa directorul Festivalului, violoncelistul Marin Cazacu însuși. Maturitate în acțiune, în organizare, responsabilitate artistică, au presupus și celelalte ediții. Cea recent încheiată a dispus de datele unui concept constituit în jurul ideii de educație muzicală-artistică formativă, continuă, de la nivelul vârstelor de semnificație pentru ceea ce am putea denumi formarea viitorului muzician, de la

Marin Cazacu

nivelul vârstelor școlare gimnaziale, liceale, și până la nivelul formației artistice universitare, avansate.

Obişnuiesc să le amintesc celor tineri că de la muzica nu se ia vacanță. Fie că sunt studenți sau elevi, fie că sunt tineri profesioniști sau sunt începători; ...de fiecare dată, pentru a fi îndreptățită, implicarea într-o muzică nu poate fi decât totală. Am în vedere dobândirea treptată a unui limbaj propriu artei muzicale, un limbaj al condiționărilor firești în baza cărora complexul sonor poate crea imagini muzicale; de sunt condiționate de o gândire realmente creativă, teritoriu în care o idee, conștiința mentală a semnului, a sunetului, poate crea muzică. Sunt aspecte pe care nu poți să nu le observi atunci când muzica ia naștere sub imperiul relației maestrilor cu cei tineri; ...pe drumul uceniciei continue. Le-am observat pe parcursul concertelor Festivalului "Enescu și Muzica Lumii" concerte și repetiții susținute la Sinaia, optsprezece ani consecutiv, manifestări prilejuite de aniversarea zilei de naștere a maestrului.

Concert cu totul aparte, întâlnirea marelui pianiste Elisabeth Leonskaja și a maestrului Horia Andreescu cu tinerii instrumentiști ai orchestrei *Romanian Sinfonietta*, a marcat la Casino-Sinaia, dar și ulterior la București, la Atheneul Român, prin grija fundației *Lanto Communication*, momentul de grație al unei întâlniri cu totul semnificative. Și nu este pentru prima dată când Leonskaja îi întâlnește pe copiii noștri, pe tinerii noștri muzicieni. Pentru întâlnirile, pentru repetițiile, pentru concertele susținute în compania acestora nu acceptă onorarii! Este relația ce se naște din prea-plinul generozității înțelept rostuite de maestrul, din vasta experiență umană și profesională a acestuia, cu setea de cunoaștere a celor tineri, a celor care parcurg primele

etape ale drumului întremător, cu totul seducător al artei muzicale.

Întregul program dedicat creației beethoveniene, realizarea acestuia - Uvertura *Egmont*, *Simfonia a V-a* în do minor, "a destinului", de asemenea susținerea *Concertului al 3-lea pentru pian* în do minor, determină condiția unei maturizări rapide, precoce, a grupului orchestral al tinerilor muzicieni, elevi ai claselor liceale ale diferitelor colegii vocaționale din întreaga țară, inclusiv din cele două colegii bucureștene. Nu poți să nu remarci, ascultând-o și reascultând-o pe marea pianistă, condiționarea supremă privind împlinirea mesajului beethovenian presupune, și aici, componenta spirituală a muzicii; iar aceasta pe deasupra concepției academice vîi, pe deasupra valorii expresive a sunetului. L-a avut alături pe Horia Andreescu, maestrul care vitalizează, care aduce consistență lăuntrică, sens ideatic, acestui măreț opus simfonic construit de această dată și asumat împreună cu tinerii muzicieni.

Bucurie, adresare colocvială de aleasă cordialitate a indus celălalt moment - l-aș numi - "de suflet", anume concertul familiei de muzicieni Cazacu, de minunatul violoncelist însuși. A creat o atmosferă inspirat laborioasă ce înlesnește buna comunicare muzicală derobată de exigențele formale ale unui public care, în alte situații, "cântărește" mai mult decât iubește marea muzică. Iulia Adriana și Ștefan, însuflând nu numai vioara și violoncelul dar și viola, flautul și contrabasul, de asemenea invitații acestora, harpista Adriana Câlțea, flautistul Mihai Vaida și pianistul Iulian Ochescu, au delectat publicul nu numai cu lucrări ale repertoriului clasic, dar și cu miniaturi instrumentale de largă accesibilitate, momente savurate cu încântare de marele public; ...mulți melomani de ocazie

Elisabeth Leonskaja

care au învățat că un Trio de Beethoven, spre exemplu, este compus din mai multe părți, că între acestea nu se aplaudă pentru a nu-i deconecta pe muzicienii performeri, dar și pe ceilalți ascultători, de atmosfera, de ambientul artistic creat.

Merită de observat, ansamblul orchestral "Junior" este realmente cea mai tânără formație orchestrală a țării; sunt copii talentați cu vârste cuprinse între 12 și 16 ani; mulți dintre ei au cântat acum pentru prima oară în acest

tip de formație. Au avut marea șansă de a colabora cu tânărul maestru Gabriel Bebeșlea, un as al generației sale, un talent inspirator al comunicării specifice dată fiind cordialitatea, promptitudinea, profesionalismul dirijoral realmente entuziasmant. Au oferit creații ale simfonismului timpuriu, celebra simfonie "a desparțirilor", de Haydn, în sugestivă versiune scenică, de asemenea celebrul Concert "Iarna" de Antonio Vivaldi, realizat cu captivantă strălucire violonistică de tânărul Ștefan Aprodu; ...de numai treisprezece ani!

Au mai putut fi audiate aici, la Casino-Sinaia, dar și la București, la Atheneul Român, cunoscuta *Orchestra*

Națională de Tineret a Olandei, într-un program de imensă responsabilitate profesională; amintesc doar Suita din baletul "Petrușka" de Igor Stravinski. Este ansamblul din care își recrutează muzicienii celebra orchestră *Concertgebouw* din Amsterdam! Pe la noi, în buna tradiție a locului, destui filarmoniști bucureșteni s-au simțit "concurați" de evoluția cu adevărat spectaculoasă, din ultimii ani, a *Orchestrai Române de Tineret* conduse de Cristian Mandeal; ...cu participarea solistică a pianistului

Andrei Licareț. Au evoluat, cum se spune, "pour la bonne bouche", în încheierea Festivalului, în ultimele zile ale acestei luni.

Este de știut, nivelul de excepție al evoluțiilor orchestrale, indiferent care sunt acestea, este asigurat de nivelul evoluțiilor muzicale camerale de care dispune fiecare muzician al ansamblului. Căci educația muzicală instrumentală individuală dobândește autenticitate doar atunci când se conjugă în mod firesc cu educația cântului în ansamblu, deopotrivă în cel cameral și în cel orchestral. S-au ridicat la acest nivel studenții cvartetisti ai Universității bucureștene de muzică, violonistele Daniela Tudor și Andreea Greluș, violistul Bogdan Făgăraș, violoncelistul

Constantin Borodin; ...pe parcursul momentelor primei părți a *Cvartetului op. 57* de Edvard Grieg. Remarcabilă realizare muzicală studențească!

Momente camerale emblematică au fost cele oferite de violonistul Liviu Prunaru, violoncelistul Marin Cazacu și pianista Angela Drăghicescu pe parcursul unei inedite lucrări enesciene care este *Serenade lointaine*; ...sau de către minunata formație a tinerilor cvartetisti clujeni, *Arcadia*, în mod special pe parcursul celui de al doilea *Cvartet* de Bela Bartok.

Evoluții pianistice captivante, în recital, au oferit pianista Adela Liculescu, studentă a Conservatorului din Capitala Austriei; cu totul recent a dobândit un prețios instrument drept distincție a firmei Yamaha. Inteligență și acută sensibilitate a dovedit și pianistul Cristian Sandrin, student masterand la Royal Accademy of Music Londra; deține un absolut control al aparatului pianistic, important în definirea complexului timbral, în creații atât de distincte din punct de vedere stilistic cum este muzica lui Beethoven sau Alexander Scriabin.

"Generația Mileniului III", "Tineri români în lume", "Sub aripa Sfintei Marii", "Spirit enescian și tradiție europeană", "Familii de muzicieni", "Capodopere ale

muzicii de cameră", "Clasic, divertisment, jazz... and more"; ...sunt programe în cadrul cărora au apărut la Sinaia, în luna august, peste 300 - da, trei sute! - de tineri muzicieni sosiți din toate colțurile țării, elevi și studenți, tineri absolvenți ai instituțiilor noastre de învățământ muzical; ...inclusiv trei orchestre ale tinerilor muzicieni din țară și una sosită din U.E. Iar socializarea prin muzică, în numele muzicii, se arată a fi cu totul benefică în formarea personalității viitorului muzician.

Sunt ani buni - optsprezece la număr - de când Primăria orașului Sinaia, actualmente în colaborare cu Centrul Național de Artă "Tinerimea Română", concertează în susținerea evenimentelor acestui Festival prilejuit de aniversarea zilei de naștere a celui mai important muzician român. Sunt motive importante pentru care nu luăm vacanță de la muzică. Căci "ne odihnim de muzică prin altă muzică", obișnuia să spună George Enescu.

Dumitru AVAKIAN

Festivalul muzical internațional bucureștean „Vara Magică”

Am urmărit manifestările găzduite de cea de a șasea ediție a Festivalului Internațional „Vara Magică”, în perioada 5 iulie - 23 august. Evenimentul este organizat și anul acesta de asociația culturală „Lanto Communications” (director Dorin Ioniță), cu sprijinul Primăriei Municipiului București, la Ateneul Român. „Vara Magică” își îndeplinește, și în această a șasea ediție, promisiunile. În perspectiva superbelor vacanțe muzicale bucureștene anuale de vară Festivalul „Vara Magică” a prezentat concerte interpretate de generații de tineri muzicieni - „Orchestra Română de tineret”, dirijor Cristian Mandeal, „Orchestra Națională de Cameră a Moldovei”, dirijor Cristian Florea, „Romanian Sinfonietta Orchestra”, dirijor

Alexandru Tomescu, Angela Drăghicescu

Horia Andreescu și „Orchestra Națională de Tineret a Olandei”, dirijor Mark Wigglesworth. Adăugăm, de asemenea, concerte camerale (Cvartetul „Wave”, ansamblul „Raro”), vocale (soprana Rodica Vică), tradiționalele „dialoguri ale generațiilor”.

Primul reper al programului desfășurat în sala Mare a Ateneului a fost recitalul extraordinar susținut de primul violonist al României, Alexandru Tomescu, care de mai mult timp vrăjește publicul meloman ca performer, cântând pe minunata vioară „Stradivarius Elder Voicu”. Pe scena Ateneului, a fost însoțit, în programul său, de excelenta pianistă Angela Drăghicescu, ce a susținut numeroase concerte solo în colaborare cu muzicieni din SUA, Canada, Asia și Europa, realizând și recitaluri camerale pe prestigioasa scenă Carnegie Hall. În

dirijorul Cristian Mandeal, Orchestra Română de Tineret

programul de debut al Festivalului, cei doi interpreți au propus publicului un repertoriu ce a purtat exclusiv semnătura compozitorilor români, autori ai creației muzicale din ultimele două secole, idee singulară ce caracterizează atitudinal, stilistic și expresiv, estetica repertorială a lui Alexandru Tomescu. Muzicienii care au realizat această performanță națională au capacitatea de a pleda pentru creația noastră componistică, Alexandru Tomescu cu o libertate tehnică și expresivă impresionantă, Angela Drăghicescu cu un rafinament remarcabil în mânărea poetică a claviaturii.

Pentru melomanii veniți să asiste la cel de al doilea concert programat în a VI-a ediție a Festivalului Internațional „Vara Magică” reîntâlnirea tradițională cu „Orchestra Română de Tineret”, la pupitrul dirijoral maestrul Cristian Mandeal, a fost un eveniment remarcabil. Soliști de peste hotare au mai participat și la alte manifestări ale „Orchestra Române de Tineret”; Cvartetul Wave, de marimbe, fondat în anul 2008 de muzicianul român Bogdan Băcanu, profesor de marimbă la Universitatea „Anton Bruckner” din Linz, a performat în programul „Orchestra Române de Tineret” compozitori de muzică pentru percuție ai secolelor XX - XXI, finlandezul Einojuhani Rautavaara și Avner Dorman din Israel, cu două Concerte pentru percuție și orchestră, solist Christoph Sietzen. În finalul serii, a urmat, cu un succes triumfal, Suita „Carmen” de Bizet/Șcedrin.

Atracția spre mari artiști, reprezentanți ai elitei nobiliare, determină publicul iubitor de muzică să se îndrepte către întâlnirea cu ceea ce putem considera mari nume ale artei interpretative, capabile de a crea evenimente memorabile și de a răspândi lumină pe scena de concerte. Pentru începutul lunii august, Dorin Ioniță, organizatorul

Festivalului „Vara magică”, a inițiat astfel de proiecte însemnate, potrivite sălii de concerte a Ateneului Român.

Vorbim de realizări ce demonstrează că Festivalul bucureștean muzical are, la ediția a VI-a, valori unice, reunind capodopere și interpreți ce merită aprecieri valorice maxime. Un prim concert de acest gen a invitat

forțe artistice demne să figureze în istoria culturii noastre muzicale. Afișul acestui concert, care continuă programul ediției, formulează și simbolul meritat de oaspeți: „Dialogul generațiilor”, beneficiind de nume ale celor ce au scris istorie în ultimele decenii. Organizatorii Festivalului au fost stimulați de ideea invitării la un astfel de dialog al generațiilor de seamă, reprezentate de altitudinea formatoare, în astfel de familii bazate pe prestața maștrilor. Nu sunt mulți cei care cred în adevărul realizărilor, cultivând perspectiva continuității modelului urmat. Cuplul pianistilor unor personalități celebre, precum Valentin și Roxana Gheorghiu, și-a consolidat cu măiestrie viitorul; fiica lor, Valentina Gheorghiu, tânără muziciană ce-și continuă perfecționarea artistică în Elveția,

Rodica Vică și I Ludici Ensemble

Valentin, Valentina și Roxana Gheorghiu, Marin, Iulia Adriana și Ștefan Cazacu

întregește la Geneva perspectiva generației pe care o moștenește. De asemenea, Marin Cazacu demonstrează prin succesele violoncelistului Ștefan Cazacu și violonistei Iulia Adriana Cazacu forța de afirmare a talentelor tinere ce urmează exemplul părinților pe podiumul de concert. Urmașii familiilor de muzicieni reuniți pe scena de concert înfăptuiesc astfel Dialogul generațiilor afirmate prin talent, muncă și studiu. Cât de bogați sunt acești artiști cu care ne-am întâlnit la Ateneul Român, am înțeles-o prin repertoriul ales și tălmăcit de ei, pentru a ne fi dăruit.

Pentru concertul de muzică barocă engleză, a fost prezentă formația camerală „I Ludici Ensemble”, invitată pe scena Ateneului Român. Talentul unor tineri muzicieni care fac parte din Orchestra Română de Tineret reprezintă baza activității de colaborare pentru proiectele baroce, lansate de soprana Rodica Vică. Prezența solistică a sopranei Rodica Vică adaugă un plus de interes prin cariera internațională în care s-a angajat cu spectacole lirice și

concerte, valorificate în succese remarcabile. Factura operei baroce engleze este în sine un argument, căci Haendel a fost, cu trei secole în urmă, marele nume componistic al epocii și un entuziast susținător al dramaturgiei, regiei și

managementului stagiunilor lirice londoneze. Cu un subtitlu sugestiv „...Queens of Haendel” (Reginele lui Haendel), soprana Rodica Vică a avut ce să aleagă din partiturile „eroinelor haendeliene” cu destine potrivnice, desfășurând cu talent jerbele strălucitoare ale glasului de care dispune. Interpreta valorifică cu virtuozitate înzestrările de soprană lirică de coloratură, beneficiind de tehnica vocalității și expresivității în stăpânirea sigură a dialogului cu excelenta formație acompaniatoare și spectatori.

Repertoriul, care cuprinde o mare parte din literatura muzicală universală de cameră, de la preclasic la contemporani, pretutindeni, valorificate de-a lungul unor importante trasee de turnee internaționale, sub conducerea dirijorului de origine română Cristian Florea. Cunoscută și de publicul bucureștean, Orchestra Națională de Cameră a Moldovei a fost, în concertul susținut pe scena Ateneului Român, ca oaspete al ediției jubiliare a Festivalului Internațional „George Enescu”. În cadrul proiectului „Vara Magică”, putem deci vorbi de un „repertoriu Album” de stiluri muzicale, de la barocul

Orchestra Națională de Cameră a Moldovei

german, ce poartă semnătura lui J.S. Bach („Concertul brandenburgic nr. 3”), la tranziția specifică muzicii engleze de divertisment („Capriol Suite” de Warlok) și clasicismul

vienez (W.A. Mozart - „Concertul pentru vioară și orchestră nr. 3 în Sol Major”), sau lirismul romantic (Edward Grieg - Două melodii elegiace op.34), imagistica sonoră impresionistă (Ravel, „Pavana pentru o infanță defunctă”) și maniera modernă „în stil Piazzola” (sud americanul Richard Galliano, în partitura „Opale Concerto” pentru acordeon și orchestră - solist acordeonistul virtuoz Eugen Negruță). Ansamblul Orchestrei Naționale de Cameră a Moldovei se bucură și de faima unor componente interpretative în care fiecare membru este, totodată, un performer de solistică și instrumentist de grup, ceea ce este

Horia Andreescu, Romanian Sinfonietta Orchestra

suficient ca demonstrație a profesionalismului artistic. Prezența solistică a violonistei Maria Florea, ca și a acordeonistului cu efecte sonore spectaculoase, Eugen Negruță, au contribuit la demonstrația susținută de ansamblul suitei evenimentelor acestui Festival magic de vară, experiența publicului meloman al Ateneului Român câștigând noi componente ale vieții concertistice la care participă. Nivelul tălmăcirii creațiilor orchestrale, calitatea sonoră a discursului cameral-orchestral, fidelitatea față de exigențele dirijorale și componistice sunt evidente. Aceste însușiri se bazează primordial pe trei decenii de activitate, repetiții, concerte la sediu și turnee, pe care, la audiție, le-a constatat și, firește, le-a comparat și publicul nostru.

La Sala Mare a Ateneului Român, explozia de energie a celei mai tinere formații instrumentale din grupul Orchestrelor Naționale de Tineret a fost aureolată de prezența dirijorului Horia Andreescu, mentorul artistic al „Romanian Sinfonietta Orchestra”. În concertul susținut de o grupare care a debutat în anul 2010, în cadrul Festivalului Internațional „Enescu și muzica lumii” organizat la Sinaia, formația aceasta este de la bun început pregătită de maestrul Horia Andreescu, fiind înființată, alături de „Orchestra Junior” și „Orchestra Română de Tineret”. Din prezențele concertante ale formației reținem de asemenea ideea abordării cu prioritate a capodoperelor clasice și romantice înscrise în repertoriul ansamblului, din dorința apropierii tinerilor muzicieni români de marea literatură simfonică, un act atitudinal sub semnul responsabilității

individuale și colective. Fără tăgadă, interesul audierii unor pagini muzicale geniale ale Titanului - uvertura „Egmont”, „Simfonia a cincea, în do minor” - nu mai au nevoie de comentarii entuziaste. Prezența excepțională a pianistei Elisabeth Leonskaja, unul dintre cele mai faimoase nume ale pianisticii internaționale actuale, neîntrecută solistă a „Concertului nr. 3” de Beethoven, reprezintă un argument în plus al manifestărilor susținute de „Romanian Sinfonietta Orchestra”. În 2012, 2014, 2016, Orchestra a avut satisfacția de a concerta alături de marea pianistă, la standarde culturale europene, inclusiv prin participarea în programele Festivalului „Mahler” de la Toblach, Italia. O seară extraordinară, în colaborare cu această celebră interpretă, „Festivalul Ludwig van Beethoven” de la Ateneul Român, sub semnătura lui Horia Andreescu, constituie un reper pentru cultura muzicală bucureșteană, epicentru al evenimentelor artistice europene în seninul lunilor de vară ce împlinesc o incredibilă și legendară magie a capodoperelor clasice vieneze.

„National Youth Orchestra (NJO), Netherland” (Orchestra de Tineret a Olandei) a îndeplinit rolul de a susține momentul protocolar de onoare al finalizării Festivalului „Vara Magică”, ediția a VI-a (miercuri, 23 august). În proiectul programului ediției, reperul concertului este de maxim interes, prezentând publicului bucureștean acest renumit ansamblu care a evoluat în sala Ateneului Român sub bagheta dirijorului **Mark Wigglesworth** și beneficiind de prezența ca solist a unui renumit violonist rus, **Alexandr Sitkovetsky**. Faima ansamblului olandez fondat în 1957, alcătuit din muzicieni tineri, aparține unei activități binecunoscute publicului continental. Formația face parte din Federația Europeană a Orchestrelor Naționale de Tineret (EFNYO), oferind tinerilor muzicieni talentați care o compun prilejul de a participa la diverse activități și evenimente muzicale, printre care Festivalul de Vară al provinciei olandeze

Elisabeth Leonskaja, Romanian Sinfonietta Orchestra

Gelderland, Turneul de Iarnă al NJO și multe alte solicitări ale vieții muzicale de pretutindeni, concerte susținute de cei 160 de membri ai Orchestrei, selectați în urma unor audiții efectuate de diverse Academii de muzică din Europa. De pregătirea lor profesională răspund renumiți profesori și dirijori ce urmăresc dezvoltarea abilităților interpretative în orchestre simfonice, ansambluri de muzică clasică, de cameră, contemporană și de Operă.

Repertorial, putem vorbi de muzica pe care tinerii muzicieni o oferă publicului, sub conducerea prestigiosului dirijor internațional Mark Wigglesworth, ca rezultat al unui studiu complex al creațiilor care prezintă stilistic un interes aparte al artei componistice. Programul a debutat cu pagini muzicale de Wagner - *Uvertura* din opera "*Tannhauser*" și tabloul simfonic descriptiv "*Venusberg music*", în versiunea pariziană a compozitorului. Efectul simfonic este impresionant, cu strălucitoare culori orchestrale, proporții sonore spectaculoase și ample, care indică preocuparea organizatorilor ansamblului pentru ascensiunea valorilor calitative instrumentale. Pentru "*Concertul de vioară și orchestră*" (1947) de Fr. Korngold, solist Alexandr Sitkovetsky, audiția a impresionat prin originalitatea partiturii, împletind vitalitatea ritmică și lirismul romantic, pus în lumina dialogului solistului cu orchestra.

Neîndoios, efectul strălucitor al celebrului balet "*Petrușka*" de Igor Stravinski (1911) a creat o impresionantă tensiune în tălmăcirea muzicală a dirijorului Mark Wigglesworth, subliniind tragismul acțiunii scenice și conducând spre finalul

neașteptat, realizat de orchestra olandeză sub gestic dirijorală de mare efect. Aplauzele entuziaste ce au urmat finalului, cu suplimentul *Uverturii "Candide"* de Bernstein, au justificat întru totul succesul renumitului ansamblu "National Youth Orchestra (NJO), Netherland", autentificând deplin simbolul bucureștean al acestei "Veri Magice", sărbătoare festivalieră

Orchestra de Tineret a Olandei

estivală bine cumpănită de organizatori, "*Lento Communication*", Primăria Capitalei, Coproducător: ARCUB și numeroși sponsori.

Grigore CONSTANTINESCU

Masterclass de pian

Între 16 și 20 august, în plină relaxare estivală, într-un București aproape pustiu din cauza caniculei, a avut loc la Colegiul Național de Muzică George Enescu un masterclass de pian susținut de pianistul și profesorul Cristian Beldi de la Universitatea de Muzică din Köln. Organizat de Art Channel Romania, masterclass-ul a reunit participanți de vârste cuprinse între 14 și 22 de ani.

Pianistul elvețian Harry Datyner spunea despre Cristian Beldi, când acesta tocmai absolvise liceul, că poate cânta deja pe orice mare scenă a lumii, ceea ce Beldi a și făcut, chiar din timpul studenției sale la București, Geneva, Salzburg, Hamburg și Köln. Cu un bagaj solid de premii la concursuri internaționale, printre care cele de la Köln, Maryland, Valencia, Terni și Senigallia, Cristian Beldi a concertat în Europa, America de Nord, Asia și Australia și a predat mulți ani la Robert-Schumann-Hochschule din Düsseldorf, actualmente fiind profesor de pian și muzică de cameră la Hochschule für Musik und Tanz din Köln; de asemenea, ține regulat masterclass-uri în Germania, Belgia, Italia, Anglia, Israel și Coreea de Sud.

Am asistat la câteva cursuri, din curiozitate de muzician, pianist și profesor; sunt convinsă că schimburile și improspătările de idei nu pot fi decât benefice în orice etapă a evoluției

profesionale. Am avut astfel ocazia să aud câțiva tineri talentați și să asist la o demonstrație de virtuozitate pedagogică și pianistică de nivel foarte înalt. S-au lucrat sonate de Mozart și de Beethoven, studii de Liszt și de Rahmaninov, Rapsodii de Brahms și de Liszt, concerte de Beethoven, Poloneze de Chopin și alte piese. Nu am decât cuvinte de admirație pentru știința și talentul de pedagog ale lui Cristian Beldi, care lucrează la detalii, menținând în permanență atenția discipolului

îndreptată și către întreg; schimbă digitații, dă soluții tehnice ingenioase, motivate și adaptate sensului muzical, arată, de la celălalt pian, ce trebuie făcut și cum trebuie să se audă - sigur, așa se face în general, dar remarcabil este și modul în care Beldi înțelege personalitatea și problematica elevului și își adaptează predatul pentru rezultate optime, în sensul eficienței imediate și în cel al dezvoltării generale a tânărului

pianist. E creativ ca profesor: nu aplică mereu aceleași soluții, respinge clișeul, dă dovadă de tact și inventivitate. Discipolul se simte în siguranță, este motivat și interpretarea sa se ameliorează imediat.

Masterclass-ul s-a încheiat cu concertul din 20 august, în care s-au putut evalua rezultatele eforturilor depuse. Alexandru Manolache, talentat, inteligent și tenace a deschis concertul cu *Sonata în Do major, K.309* de Mozart, pe care a cântat-o cu maturitate și înțelegere a stilului; Ioana Girleanu a făcut progrese în *Waldesrauschen* al lui Liszt. Sabin Bănescu, venit din Râmnicu Vâlcea, a cântat *Rapsodia Ungară nr. 6* de Liszt cu ușurință și dezinvoltură; Stefan Vîrtejaru, proaspăt absolvent de liceu ce va pleca să studieze la Cluj a arătat calități muzicale, seriozitate și bună stăpânire a mijloacelor tehnice în *Studiul Tablou în Mi bemol major op. 33 nr. 7* de Rahmaninov și în cele două *Rapsodii op.79* de Brahms. Robert Creimerman a cântat cu multă sensibilitate și anvergură pianistică *Sonata op. 27 în mi minor* de Beethoven. A fost un moment de reală bucurie pentru cursanți și pentru publicul din care, în mod surprinzător, au lipsit profesorii tinerilor pianiști. Ceea ce m-a făcut să regret că în breaslă pare să dispară interesul pentru performanțele colegilor. Păcat.

Felicitări organizatorilor, felicitări tinerilor pianiști și maestrului Cristian Beldi!

Lena VIERU CONTA

O nouă premieră mozartiană – „Don Giovanni”

Domeniu predilect pentru Mozart, încă din anii copilăriei, teatrul muzical însumează capodopere care beneficiază de experiența contemporanilor și dau genului o complexitate uimitoare prin fina împletire a factorului psihologic cu cel dramaturgic, în variate specii de operă, *singspiel*, *opera buffa*, *pastorala*, *opera comică*, *drama giocosa* (**Don Giovanni**), *opera seria*. Noutatea extraordinară a discursului muzical mozartian îl situează pe artist printre aștrii acestui mileniu, invitând la o perpetuă descoperire a ideilor și sentimentelor care fac din ea un tezaur neprețuit. Principiul de gândire iluminist, preluat spiritual de către Mozart, ne determină să privim mereu mai cu atenție capodoperele sale teatral-muzicale care, după cum spunea Mircea Eliade, pot reprezenta modelul exemplar al tuturor modalităților „de a face”. Lumea capodoperelor teatral-muzicale mozartiene ni se înfățișează ca un principiu arhetipal al creațiunii universului, devenind o variantă de acțiune primordială, aparținând unuia sau altuia dintre creatorii posibili, oferind oamenilor existențe valabile odată cu trecerea metamorfozată a timpului.

Nu se poate presupune că gândirea poetului-dramaturg și libretist a fost pentru Mozart principala dimensiune a orientării creativității dramaturgiei sale muzicale din perspectiva compozitorului care construiește lumi, destine, spații și realități umane ca viziune. Dimpotrivă, configurarea limbajului muzical, ca unealtă subtilă, cu valențe caracterologice, duce mai departe consecințele eventualelor sugestii pe care Mozart le regăsește în lectura textului imaginat de Lorenzo da Ponte. Muzică și spiritualitate, viziune spațial-translucidă, stăpânire a legilor simetriei în sentimente impresionează și domină. Ne gândim mai cu seamă la intuiția maturității artistului, așa cum o vedem manifestată plenar în cele patru capodopere finale care, pe o scară a timpului de patru secole, echilibrează destinele istoriei genului operai. Putem vorbi astfel de teatrul muzical „până la Mozart” și teatrul muzical „de după Mozart.” Sugestiile lui Jean Starobinski (lucrarea din 1979 „Emblemele rațiunii”) ne fac să înțelegem mai bine aceste aspecte.

Prima viziune la care dorim să ne referim în spectacol aparține arhitectonicii triunghiulare în trepte și cortine mobile, ordonatoare a narațiunii, ce se impun memoriei după vizionarea spectacolului sau audțiia muzicii. Referința următoare, mai evident învecinată cu cosmogonia prin rotația activă într-un spațiu aflat în mișcare este „*drama giocosa*” (categorie ce unește contrariile în „**Don Giovanni**”; 1787-Praga, 1788-Viena). Episoadele nocturne definesc spațiul: omorul, scena din cimitir, balul, invocarea libertății, noaptea finală și vizita letală a

oaspetelui de piatră. Elementul primordial este construcția sistemului față de un reper central, Don Giovanni, omul risipei, al excesului, clipele fugare și cuceririlor fără viitor, în jurul căruia se rotesc toate celelalte simboluri de personalități umane, fiecare cu caracterizările muzicale determinate de profilul moral-afectiv reprezentativ - răzbunarea justițiară, gelozia revendicativă, afectul vulnerabil, uneori vulgar, prostia naivă, ajungând până la cei doi evaluatori, Comandorul - judecătorul-implacabil; Leporello - acționarul conjunctural, care scrie dosarul celor „*mill'e e tre*”. Compozitorul dramaturg plasează, în două proporții cvasi egale temporal, progresia și regresia vitală a unei lumi care se face și se desface simetric - altădată sau acum - pentru a-l defini pe Don Giovanni, ale cărui limite nu există decât pentru a fi depășite. Filozofia existențială a afectelor îl inspiră pe Mozart al cărui text îi este oferit tot de Lorenzo da Ponte, autor ce reunește texte și idei valabile, interpretabile și viabile până în secolul XXI, în lanțul a peste trei secole. După interpretarea regizorală a lui Alexandru Darie, premiera acestei capodopere a cunoscut un interes valabil, timp îndelungat, pe scena Operei bucureștene, până la întâlnirea șocantă cu Andrei Șerban și refacerea regizorală potrivită gândirii mozartiene. Suma contribuțiilor creațiilor autorului în semnarea spectacolului are un plan al tehnicii singularului și de grup construit după legea relațiilor în catene, condiționate prin actualizarea jocului formelor, meșteșugului luminilor,

pulsațiilor ritmice dansante traductibile în vârtejul personajelor, mai mult sau mai puțin convingătoare (Daniela Dima, Corina Grămoșteanu). Vom enumera prezențele de personaje, depășind impactul cu rolurile titulare - Adrian Mărcan și „adjunctul” său, Justinian Zetea - prin acțiunile conduse regizoral ale celorlalți interpreți ca declamație, gestică, vocalitate, performanțe de moment (Cristina Maria Oltean, Simona Neagu, Tiberius Simu, Antoaneta Bucur, Iulian Sandu, Marius Boloș). Dialogul cu orchestra a solicitat o mare atenție din partea dirijorului Ciprian Teodorașcu, maestrului de cor Daniel Jinga. Din perspectivă organizatorică, Primăria Sectorului 5, Municipiul București, a asigurat baza materială a acestei premiere eveniment, înainte de deschiderea stagiunii 2017 - 2018. Tot ce am văzut, tot ce poate fi supus discuției, se definește, cum spuneam, ca un moment interpretabil. Timpul și semnătura lui Andrei Șerban își vor spune, pe cât posibil, cuvântul.

Grigore CONSTANTINESCU

OPERA START, Ediția I a Festivalului – Concurs de Operă (Bușteni, 18 – 21 august 2017)

Organizatorii Festivalului-Concurs OPERA START, Fundația „Bianca” și Centrul Cultural „Aurel Stroe” din Bușteni, au avut în vedere la înființarea acestui eveniment, din minunata zonă montană a Văii Prahovei, două principale deziderate: primul se referă la promovarea și susținerea tinerelor talente vocale din domeniul interpretării de operă, prin înlesnirea apropierei de instituțiile de spectacol și concert, în vederea colaborărilor viitoare cu o parte din sponsorii concursului – Opera Națională Română din Cluj-Napoca, Opera din Brașov, Filarmonica de Stat „Dinu Lipatti” din Satu-Mare, Filarmonica „Mihail Jora” din Bacău (de altfel, majoritatea premiilor constau în

Laureații: Ștefan Lamatic, Mihai Urzicana, Manuela Ipate, Emanuela Sălăjan, Cosmina Stancu, Rodica Bunea, Paul Celmare

concerte și spectacole de operă); al doilea este acela de a încuraja tinerii interpreți să abordeze repertoriul românesc de operă (o arie dintr-o operă românească fiind obligatorie în repertoriul de concurs), neglijate în alte concursuri de operă din țară.

În prima zi a concursului, desfășurată în cadrul mirific al Castelului Peleş (oferit prin bunăvoința doamnei director al Muzeului Național Peleş, Sinaia), au evoluat concurenții, în fața juriului format din personalități ale vieții muzicale românești, reprezentând specializări în profesii direct legate de canto și spectacolul de operă: Președinte – soprana Bianca Luigia Manoleanu, profesor la Universitatea Națională de Muzică din București; Membrii – mezzosoprana Margarita Mamsirova, solistă a Teatrului Balșoi din Moscova; mezzosoprana Heliana Drăgușin, profesor la Universitatea Națională de Muzică din București; regizoarea Anda Tăbăcaru Hoge, profesor la Universitatea Națională de Muzică din București; baritonul Florin Estefan, prim solist și manager general al Operei Naționale Române din Cluj-Napoca; maestrul Victor Dumănescu, dirijorul Orchestrei Operei Naționale Române din Cluj-Napoca.

Pe tot parcursul zilelor de concurs, concurenții au participat la *Masterclass* din partea fiecărui membru al juriului, ilustrate practic prin recitaluri și discuții cu fiecare dintre tinerii cântăreți aflați în concurs. Astfel, toți concurenții au beneficiat de vasta experiență a măștrilor

și, chiar dacă nu au plecat cu un premiu, au primit o *Diplomă de participare* și și-au sporit bagajul de învățătură și experiență aplicat direct la personalitatea și dotarea fiecăruia.

Un moment inedit l-a reprezentat *Masterclass de muzică românească contemporană*, prezentarea operei compozitorului Ionică Pop, profesor la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, care a prezentat opera sa *A doua aventură a domnului Antipyrin*, după piesa cu același titlu de Tristan Tzara, filmare din spectacolul realizat cu studenții de la Academia din Cluj.

Au putut fi urmărite cu mare interes recitalurile susținute de mezzosoprana Heliana Drăgușin, acompaniată de pianistul Remus Manoleanu; soprana Stanca Maria Manoleanu și Mihai Urzicana, acompaniați de pianistul Roman Manoleanu; apoi *Masterclass de muzică românească „De la Enescu la contemporani”*, susținut de soprana Bianca Luigia Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu (marcând și ziua de naștere a marelui nostru compozitor – GEORGE ENESCU – 19 august); precum și recitalurile baritonului Florin Estefan, acompaniat de pianistul Remus Manoleanu și, nu în ultimul rând, recitalul mezzosopranei Margarita Mamsirova, acompaniată de pianista Krimhilda Cristescu – toate constituind momente de intensă trăire artistică și puternică transmitere a emoției muzicale, prin excepționale voci și inteligente interpretări.

Palmaresul Concursului se prezintă astfel: **Premiul I (ex aequo)** – Mihai Urzicana și Manuela Ipate; **Premiul II** – Antonia Cosmina Stancu; **Premiul III** – Ștefan Lamatic; **Premiul special acordat de Opera din Brașov** – Antonia Cosmina Stancu; **Premiul Special Prahova Classic Nights**, acordat de D-na Margarita Mamsirova – Ștefan Lamatic; **Premiul Special acordat de UCIMR** – Paul Celmare; **Premiile speciale acordate de Ro.As.It. (Asociația Italianilor din România)** – Ana Maria Băcanu și pentru un participant de etnie italiană – Roman Remus Manoleanu; **Premiul**

Juriu, premianți, concurenți

special acordat de Fundația Theodor Grigoriu – Rodica Bunea; **Premiul special acordat de Fundația Dinu Lipatti-Clara Haskil** – Emanuela Sălăjan.

Un cuvânt de mulțumire și admirație se cuvine și celor care au acompaniat evoluțiile candidaților: în primul rând pianistei Gönul Abdula (care a acompaniat majoritatea candidaților), apoi tinerilor pianști Raluca Ouatu, Roman Manoleanu și Andrei Racu.

Mihaela MARINESCU

Festivalul internațional "Enescu - orfeul moldav" Muzica lui Enescu la ea acasă

La joncțiunea ultimelor zile din august cu primele din septembrie ale acestui an, la Tescani și Bacău s-a desfășurat ediția a XXXVIII-a a Festivalului Internațional "Enescu - Orfeul Moldav". Cinci seri de muzică, cu programe interesante.

Prima seară de recital a aparținut Trio - ului Ateneu, în formula: Andrei Onofrei - vioară, Mihai Epuran - violă, Simona Diaconu - violoncel. Ei colaborează din anul 2014 și susțin recitaluri în țară, în Italia și Elveția cu clarinetista elvețiană Elisabeth Ganter și au interpretat: *Cvartetul nr.4 în do minor* de Michelle Vogel, *Cvartetul nr. 1 în Si Major* de Joseph Haydn într-un aranjament de V. Gambaro și *Cvartetul nr. 3, op. 79 KV 496 în Fa Major* de Wolfgang Amadeus Mozart pentru clarinet, vioară, violă și violoncel.

Tescanii se bucură de o bogată activitate artistică. Să ne amintim cursurile de măiestrie vocală, recent încheiate ale mezzosopranei Viorica Cortez și ale sopranei Leontina Văduva,acompaniate de pianista Alina Pavalache, unde și-a dat concursul regizoarea Anda Tăbăcaru-Hogea. Aceste cursuri, axate pe creația enesciană și muzica franceză, au fost imaginate ca *Întâlniri Internaționale Muzicale „George Enescu”*, la care participă tineri cântăreți ce beneficiază de îndrumări muzicale - canto, de regie și mișcare scenică.

"Tescani e un loc binecuvântat", mărturisea Anda Tăbăcaru-Hogea, în care energia pozitivă și armonia se simt din plin, așa cum se simte și spiritul lui Enescu, în fiecare colț al conacului și al parcului".

Am recitat un gând al lui George Enescu și, purtându-mi pașii pe aleile de la Tescani, m-am recules în capelă, în acordurile muzicii enesciene, la ea acasă. "Părinții mei, care proveneau fiecare din familie de preoți ortodocși, se rugau cu ardoare și plecau deseori la mănăstiri pentru a-l cere Domnului să le trimită copilul mult dorit. Ruga lor s-a împlinit în anul 1881... Iată-mă de două ori pecetluit, ca om al gleei și ca mistic. Pământul și religia au fost cele două divinități ale copilăriei mele. Le-am rămas credincios tot restul vieții."

Muzică, literatură, pictură - întâlniri spirituale la Tescani, cu Leontina Văduva și Alina Pavalache, cu redactorul șef al revistei "Dilema veche", autorul dialogurilor cu Virginia Zeani, "Canta che ti passa" - Sever Voinescu și pictorul Mihai Sârbulescu.

Tatăl nostru de Felicia Donceanu a răsunat, în capela de la Tescani, la deschiderea expoziției lui Mihai Sârbulescu. Au urmat lucrări de Hahn, Fauré, Massenet - cu solo violoncel George Bosnea, *Ave Maria* - solo de vioară Marcian David, Wolf, Wagner, Bellini, Obradors, Rubinstein, Vlassov. Din program nu au lipsit Lipatti și Enescu!

După treizeci de ani de carieră internațională, în care s-a bucurat de ovații pe marile scene ale lumii, Leontina Văduva ne-a încântat aici, la Tescani, cu vocea sa amplă. Ea predă canto la Conservatorul „Claude Debussy” din Lausanne și este acompaniată de Alina Pavalache, director artistic al *Întâlnirilor Muzicale Internaționale Enesco* și al *Concursului Internațional de canto Georges Enesco*, la Paris.

Orchestra Filarmonicii a participat la un concert dirijat de Andreas Mihăiță Rădoi, într-un proiect menit să îl serbeze pe Dinu Lipatti la centenarul nașterii. Viniciu Moroianu, care a interpretat lucrările pentru pian solo: *Mica Suită*, *Nocturne*, *Fantezia op.8* și *Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră*, lauda curajul acestei întreprinderi unice în țară.

Fondatorul *Orchestrai Naționale de Cameră "Grandissimo"*, Andreas Mihăiță Rădoi a dirijat și *Coral pentru orchestră de coarde*.

Enescu l-a idolatrizat pe Bach, pe care îl considera maestrul măștrilor. Invitat să susțină un recital în cadrul

George Bosnea, Alina Pavalache, Leontina Văduva, Sever Voinescu, Marcian David

Festivalului „George Enescu” de la Tescani, violoncelistul Andrei Kivu - stabilit la Paris - discipol al Ancăi Vartolomei, Aurel Stroe, Iancu Dumitrescu, David Hykes - a cântat la Londra, New York, Viena, Atena, Berlin, Sydney, Paris ...

Este primul violoncelist român care a interpretat *Integrala Suitelor* de Bach într-un singur concert (Paris, 2009), care a transcris și cântat la violoncel *Sonatele și Partitele pentru vioară* de J. S. Bach (Paris, 2017).

Proiectul Violon - Cello, imaginat de Andrei Kivu, este o îmbinare între creația lui Bach pentru vioară și violoncel. El a transcris pentru violoncel *Sonatele și Partitele* compuse de Bach pentru vioară solo.

Ultima seară a Festivalului de la Tescani, 2 septembrie - prima din Festivalul de la București, ni-l prezintă pe *George Enescu în ipostaze lirice*. Mezzosoprana Claudia Codreanu a fost acompaniată la pian de Inna Oncescu. Soliste binecunoscute și apreciate de publicul băcăuan, cu o experiență de duo de peste 20 de ani, ele au interpretat la închiderea ediției 38, *Lieduri, Melodii și Cântece*, pe versuri de Carmen Sylva, Fernand Gregh și Clement Marot.

Ozana KALMUSKI ZAREA

Un muzicolog pierdut în neantul uitării:

EMANOIL CIOMAC -
55 de ani de la dispariție

La împlinirea a 55 de ani de la dispariția lui Emanoil Ciomac, se cuvine să evocăm personalitatea unui muzicolog, pe nedrept pierdut în uitare, care a lăsat în urma sa o zestre muzicologică remarcabilă.

Emanoil Ciomac muzicolog, critic muzical, scriitor, s-a născut la 5 februarie 1890, la Botoșani, într-o familie veche armenească, în care muzica ocupa un loc important, copiii fiind îndrumați de mici, înspre studii muzicale.

Nu trebuie să ignorăm faptul că în Botoșaniul copilăriei lui Emanoil Ciomac, aveau loc frecvent spectacole de operă ale unor trupe din țară și străinătate, concerte susținute de baritonul Dimitrie Popovici-Bayreuth, violoniștii Jacques Thibaud, George Enescu, publicul botoșănean fiind recunoscut ca fiind avid de spectacole.

Emanoil Ciomac urmează studiile între anii 1901 - 1906, la vestitul liceu *A. T. Laurian*, din Botoșani, continuând apoi, la un alt liceu de renume - *Liceul Internat* din Iași, pe care îl absolvă în anul 1908.

Între anii 1906 - 1908, se dedică studiilor muzicale la Conservatorul din Iași, având profesori de notorietate: Athanasie Teodorini - vioară, Sofia Teodoreanu - teorie și solfegiu, Titus Cerne - istoria muzicii.

Va urma la Paris, Facultatea de Drept, obținând Doctoratul la Sorbona, frecventând în paralel, cursuri muzicale și literare.

În anul 1914, Emanoil Ciomac se căsătorește cu pianista Muza Germani (cea care va deveni un ilustru pedagog la Conservatorul din București) luând hotărârea de a se întoarce în țară.

Deși a urmat studii juridice, renunță total la acest domeniu, îndreptându-se spre o carieră muzicală, în calitate de muzicolog și critic muzical.

Scrie numeroase cronici în *Adevărul*, *Convorbiri Literare*, *Muzica*, *Secolul XX*, *Viața Românească*, *Revista Fundațiilor*, *Universul Literar*, *Timpul*, *L'Indépendance Roumaine*,

Între anii 1935 - 1939, activează ca profesor de istoria muzicii la Conservatorul *Pro Arte* din București, conservator particular patronat de Regina Maria, fondat și condus de George Cocea, absolvent al Conservatorului din Paris, prim-violoncelist al Filarmonicii.

Susține conferințe la Sala Dalles, concerte - lecții, emisiuni radiofonice, prezintă concertele Filarmonicii și ale Societății de Radiodifuziune (1928 - 1946).

În scrierile sale muzicologice, Ciomac va acorda o importanță deosebită compozitorilor Bach, Beethoven, Schumann, Chopin, Liszt, Verdi, Brahms, etc. A avut șansa

de a participa la marile Festivaluri internaționale de muzică de la Salzburg, Bayreuth, Viena, Paris.

Pentru Emanoil Ciomac, doi dintre compozitorii preferați vor deveni obiectul principal al cercetărilor sale: Richard Wagner și George Enescu.

Un loc aparte, în viața și în scrierile sale îl va ocupa George Enescu, de a cărui prietenie s-a bucurat începând din anul 1915, până la plecarea definitivă din țară, în 1946.

Cele mai importante studii și articole ale lui Emanoil Ciomac au fost publicate în cele două volume intitulate *Pagini de cronică muzicală (1915-1938)*, apărute postum, în 1967. Volumul *Poezii armoniei*, publicat în anul 1968, la Editura Fundației, este prezentat de către Iosif Sava, în *Prietenii muzicii*, ca fiind "un microtratament de istoria muzicii, de estetică muzicală a cronicarului care a analizat săptămână de săptămână, în paginile ziarelor bucureștene, creațiile veacurilor ascultate în sălile de concert".

Bun cunoscător al limbilor franceză, germană și engleză, Emanoil Ciomac a fost traducătorul a peste 20 de librete de operă, precum și al unor texte de oratorii și

cantate: *Oedip* de George Enescu, *Kneazul Igor* de Alexandr Borodin, *Faust* de Charles Gounod, *Ariadna la Naxos* de Richard Strauss, *Messias* de G.Fr. Händel, *Creațiunea* de Joseph Haydn, *Oratoriul de Crăciun* de J.S. Bach;

În anul 1922, a fost primit ca membru în *Societatea Scriitorilor România*, fiindu-i recunoscute astfel, meritele în domeniul literaturii.

A scris versuri: *Lumina din amurgul toamnei*, *Mistica roză*, *Prometeu*, *Poeme către Brâncuși*; piesele de teatru: *Prometheu* (1954), *Un vis al lui Socrate* (1959), *Franciscanii* (1959).

Timp de patru decenii, Emanoil Ciomac a fost cronicarul evenimentelor muzicale ale unei

epoci în care muzica românească încerca să-și croiască un nou drum, atât pe plan interpretativ, cât și al creației, fiind așa cum spunea Viorel Cosma "cel mai desăvârșit educator al publicului bucureștean din prima jumătate a sec. al XX-lea".

Emanoil Ciomac a fost un fin analist, un cronicar al vieții muzicale românești, un promotor al culturii naționale, fiind un susținător al muzicii inspirate din folclor.

În scrierile sale, regăsim oglinda unei vieți concertistice efervescente, prin prezența în sălile de concert bucureștene a unor personalități muzicale: George Enescu, Dinu Lipatti, Alfred Cortot, Jacques Thibaud, Fritz Kreisler, Serghei Prokofiev, Ionel Perlea, George Georgescu, Pablo Casals, Claudio Arrau, Gabriel Pierné, Constantin Bobescu, Wilhelm Bakhaus, etc.

Muzicologul a trecut la cele veșnice, în 13 iunie 1962. Nu trebuie să uităm că prin lucrările sale, Emanoil Ciomac a adus o contribuție de neprețuit la îmbogățirea epopeii culturii muzicale, ocupând un loc important în galeria marilor muzicologi români.

Mariana POPESCU

„Muzică, suferință, credință”

Aparent inconsistentă (din punct de vedere academic), cărticica semnată de Gheorghe Boeru și Gabriela Boeru Ander este una, de fapt, extrem de „plină”. Adică bogată din punct de vedere moral (istorie recentă încă sub obroc), din punct de vedere cultural, din punct de vedere antropologic. Pentru un „profan”, apariția sa la Editura Muzicală a UCMR (2016) este aproape bizară; iar pentru muzicologul îndoctrinat în școlile pozitivismelor comuniste ori ale ortodoxismelor extremiste, aproape că „nu se justifică”. Și îmi amintesc de privirea mirată a unui coleg, atunci când am observat cartea în biroul editurii și am cumpărat-o rapid. Căci, desigur, era vorba de una din cărțile scoase „în regia autorului”, sponsorizată chiar de către familia lui Gheorghe Boeru, pentru care niciun referent sau redactor nu s-a aplecat asupra conținutului textual, fapt pentru care nici difuzarea sau promovarea sa de către sistem (establishmentul de specialitate) nu prea intra în calcul.

Însă acest *eseu biografic* (cum precizează cartea prin chiar subtitlul ei) este unic și original prin mesajul său fundamental/elementar; și anume acela care acordă muzicii nu valori teoretice, intelectuale sau socioprofesional-carieristice, ci un rol intim, major pe plan individual și de conștiință, un rol socialmente salutar.

Cartea nu are aproape deloc referințe muzicale și/sau muzicologice de tipul celor consacrate/impuse drept „academice” sau „științifice”. Cartea demonstrează însă că, prin pasiunea sa pentru cântare, un om dedicat trăirii religioase sincere, generalizate, și-a salvat în numeroase situații existența, viața, a evitat pușcării, discriminări extreme, epurări criminale. Prin asemenea detalii, cartea constituie un material de studiu și reflecție interesantă și valoroasă pentru orice antropolog și culturolog în genere, iar pentru un antropolog muzical cu deosebire.

Volumul reprezintă autobiografia scrisă de către Gheorghe Boeru din 1979 până în 1984, reluată/re-redactată și completată postum de către fiica sa (coautoare); text la care s-au adăugat câteva amintiri și mărturii ale câtorva prieteni, cunoscuți și confracți într-ale comunității lor religioase. Pe scurt, Boeru se prezintă ca un cantor/diac de mare talent în strana și corul unor biserici ortodoxe, apoi membru al corului *Carmen* (al lui Ioan D. Chirescu) între 1938-1941, ulterior ca dirijor de cor în formația artistică a CFR-ului. A luat câteva lecții de canto, ca membru al sextetului bărbătesc *Cotroceni* cânta inclusiv la radio (mai ales de Crăciun și de Paște), în cele din urmă ajungând și membru în corul (de elită) al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. La înmormântarea celebrilor legionari Marin și Moța, Gheorghe Boeru este fascinat de marele cor al Gărzi de Fier și, dincolo de ideologia și politica naționalist-fascistă, tocmai corul acela – mai exact, cum se poate subînțelege, stilul egal militarist-riguros și totodată înalt-artistic al interpretării – îl și convinge pe muzician să adere la legionarismul de oribilă amintire. În propriile cuvinte: „Mi-am văzut realizată și dorința de o viață, să fiu în formația Operei de Stat pentru că majoritatea corului Operei cânta în corul legionar. La deschiderea sesiunii

muzicale în anul 1940, Opera a fost deschisă în uniforma Gărzii de Fier și eu eram acolo” (p. 16.)

Din 1941, coristul și dirijorul nostru de talent se află mereu-mereu în pragul arestării, proceselor, pușcăriei, eliminării fizice. Și mereu-mereu, de fiecare dată, experiențele sale muzical-corale formează un fel de fundal sau origine de referențialitate salvatoare. Inclusiv simpatia, sprijinul sau decizia diverselor „cadre” profesionale, de răspundere administrativă sau chiar corecțională, care îl și salvează, provin – direct sau indirect – tot din implicarea, pasiunea și talentul muzical care-l motivaseră și expuseseră social pe Gheorghe Boeru. Oricum, la istoria sa legionară, acesta mai adaugă încă un element de mare expunere sau vulnerabilitate sociopolitică, fiindcă imediat după război va intra în contact cu Biserica Evanghelică (a Evreilor Mesianici), condusă de Richard Wurmband; și, fascinat de către acesta din urmă, se va converti la noul/revoluționarul cult neoprotestant. Chiar

dacă între timp, activitatea sa muzicală și vocea sa solistică îi vor aduce inclusiv invitația de a se debarasa de „trecutul legionar” și amenințările prezentului stalinist intrând în Partidul Comunist, această transformare și integrare extrem-radicală de ordin religios (opusă atât oricărei ideologii fasciste cât și oricărei gândiri comuniste), îl va pune în noi situații critice, de risc socioprofesional și politic. De acum încolo, paginile lui Boeru nu mai subliniază rolul salutar al muzicii, ci exclusiv pe acela al prezenței și operanței Mâinii/grijii lui Dumnezeu. Optsprezece ani el este hărțuit, urmărit, arestat și anchetat mereu de către Securitate – într-adevăr, Boeru face prozelitism și contribuie la sporirea numărului creștinilor evanghelici, care în urma repetatelor arestări ale celebrului pastor Wurmband, se vor fi risipit/răspândit în alte comunități de

gen neoprotestant și interetnic. Și, ca mulți dintre membri marcanți ai comunităților lor (șicanați constant de către securiști pentru activitățile lor socioreligioase), Boeru va sfârși și el în străinătate.

Printre toate numeroasele detalii biografice și de strictă practică/permanență religioasă, printre numeroasele labirinturi și anectode de istorie reală, Boeru rămâne totuși un meloman și un muzician pasionat, prin vocea sa dând viață/vitalitate credinței sale – de o manieră care contribuie consistent la solidaritatea internă și la atractivitatea externă a propriei biserici/comunități religioase. Boeru trece prin viața/biografia personală salvându-se pe sine, totodată ajutând pe mulți oameni, fiind îndrăgît și respectat în comunitățile religioase minoritare. El își propovăduiește propriile interpretări ale Bibliei nu doar în tonul predicilor intelectualiste (specifice neoprotestanților); tocmai glasul său muzical încântă, fascinează, alină și îmbărbătează grupuri și comunități întregi, mai ales în momentele dramatice și în trama constantă a discriminării, marginalizării și persecuției sociopolitice și profesionale din perioadele comuniste. Pe scurt, biografia sa demonstrează că muzica nu este doar un moft, lux, ornament sau delectare divertismentală, nu e doar o *expresie* a unei filosofii sau religii, ci chiar un factor vital, fundamental, constructiv și consolidant, salutar.

Cu accent pe religie sau spiritualitatea creștină aplicată cotidian, cartea menționează puține piese muzicale,

repertorii, nume de cântăreți sau compozitori specifici. Ea doar sugerează și dovedește existența unor repertorii (precum acelea ale cântărilor orale „ostășești”, ale pricesnelor și romanțelor pe versuri creștine profund pietiste, ale traducerilor și adaptărilor multor colecții de imne occidentale, ale multor coruri, orchestre și fanfare populare, aparținând diverselor biserici), care s-au răspândit mult în toată România, care – pentru comunitățile pe care le-au sprijinit/deservit – au constituit Cultură, au făcut efectiv Istorie. Dar despre toate acestea, muzicologia românească (oficială/ majoritară/ academică/ de „sistem” comunist/postcomunist) continuă să n-aibă habar. Și rămâne o temă de studii viitoare.

Marin MARIAN

Ingineri, pasiune și muzică

În frumosul Salon de muzică al magnificului Palat Cantacuzino din Calea Victoriei 144 unde își are sediul Muzeul Național George Enescu, a avut loc anu acesta lansarea unui masiv volum al cărui cuprins găzduiește istoria unei bine cunoscute orchestre prezentă de șase decenii pe scenele capitalei și nu numai. Pentru profani titlul poate genera o mimică interogativă, deschizând însă copertile – amintim că este o apariție editorială elegantă, cu un interior în excelente condiții grafice – apare un text al cărui conținut și stil incitant suprimă curgerea timpului. Parcurgerea lui în flux continuu îi trezește cititorului o satisfacție specială chiar dacă acesta s-a aflat pe undeva la periferia a tot ceea ce a însemnat și semnifică această apariție pentru comunitatea științifică aparținând științelor exacte. Aflându-ne și noi ca personaj pe fundalul desfășurării acestei adevărate epopei, a în/fințării Orchestrei Inginerilor, căci despre ea este vorba și despre toți cei care au pus pasiune și dragoste față de muzică, am rețrăit deplin epoca atât de frământată în care ansamblul și-a adus contribuția la viața artistică a Bucureștiului. Ce s-ar putea spune despre o carte care se definește printr-o înaltă obiectivitate, rigoare, respect față de predecesori, din paginile căreia totuși transpare emoția cu care autorul s-a apropiat și s-a implicat în acest proiect? Decât că, negreșit trebuie parcursă și plasată pe rafturile bibliotecii noastre! Prezentarea acestui document deosebit de prețios pentru comunitatea iubitorilor de artă muzicală, care nu a omis semnalarea nici unei apariții publice (afișe, cronici, comentarii, anecdotică) și pe nici un participant-actor (începând cu membrii fondatori,

instrumentiști proveniți din sfera inginerescă, susținători și colaboratori) a avut loc în aceeași atmosferă caldă care emană și din paginile cărții. Ca o adevărată breaslă care se respectă, manifestarea a urmarit un protocol tradițional fiind deschisă în sonurile *Cvartetului nr.13* de Mozart, în interpretarea ing. Ileana Ionești, Mihai Perciun, Eugenia Boboescu și Teodor Chircu. Printre personajele care au evoluat în sala arhiplină s-a remarcat decanul de vârstă, prof. Moise Bitulescu – directorul celui mai important liceu din Pitești care a avut imensa bucurie să-și vadă foștii discipoli într-o postură festivă înafara cercului strict de specialitate; este vorba despre autor, Ing.Dipl. Andrei Iliescu și despre Prof. Dr. Mircea Penescu, directorul Spitalului Carol Davila – cel care este concert-maestrul Orchestrei Medicilor, să-i spunem rivala, în același timp prietena orchestrei aniversate. Au mai luat cuvântul o serie de profesori universitari din cadrul Institutelor Politehnice și alți reprezentanți și susținători ai activității muzicale ingineresti precum: Mihai Mihăiță – președintele Asociației Generale a Inginerilor din România, președinte al Academiei de Științe Tehnice din țară, cel care a prefațat volumul și directorul Editurii AGIR, Dr. Ing Ioan Ganea. În egală măsură au fost de față și au ținut discursuri elogioase directorul general al Filarmonicii George Enescu, Andrei Dumitriu – care a așternut și câteva gânduri în deschiderea volumului – și Mihai Cosma – Prof. univ. dr. de la UNMB (cartea însăși a fost girată de autoritatea Academicianului Prof. dr. Octavian Lazăr Cosma, ale cărui aprecieri se află tipărite pe copertile 2-3 ale volumului). Filarmonica bucureșteană a fost și este în continuare instituția care întotdeauna și-a arătat disponibilitatea de a ajuta și susține logistic atât orchestra inginerilor cât și pe cea a medicilor. De asemenea, a surprins extrem de plăcut prezența dlui Petre Codreanu, binecunoscutul și temutul critic muzical. Așa cum am subliniat, concepția scrierii este foarte bine gândită, cele șase mari capitole zugrăvind cu lux de amănunte și de fotografii: 1. O perspectivă asupra istoriei Orchestrei Inginerilor, 2. Maestrul Petru Ghenghea (fondatorul orchestrei n.n), 3. Personalități marcante ale vieții științifice și publice, 4. Stagioni de concerte, 5.

Proiecte și turnee muzicale (capitol care are aceeași greutate ca și primul, ca un arc unificator evidențiind progresele pe care orchestra le-a realizat și în contextul deschiderii internaționale și a raportării ei la partenerii și omologii externi din Anglia, Germania, Republica Moldova, S.U.A., Malta, Italia) și nu în ultimul rând 6. lista cu biografiile tuturor membrilor orchestrei de la începuturi până în anul de grație 2017. Credem că toate aceste argumente vor oferi cititorilor ore și zile de încântare spre beneficiul tuturor care iubesc cultura.

Corina BURA

Clipuri interogative

Dacă, subit, natura ciclicității ar dispărea din Univers, pentru noi n-ar mai putea fi un anume *când* să murim, cum nici pentru posibiii noștri urmași n-ar mai fi un *când* să se nască. Nu vom mai avea destin, dar vom rămâne de-a pururi. Partea bună e că, nemaivând motive de ură, ne vom valoriza exclusiv patrimoniul iubirii. Ce poate fi mai minunat? (G. B.)

Aida la Verona

Sau, *Aida* la ea acasă, am putea spune, deoarece în antica Arenă din orașul îndrăgostiților cel mai reprezentativ spectacol rămâne, de circa un secol, celebra grand opéra verdiană. Un spectacol a cărui grandoare se potrivește poate cel mai bine cu imensul spațiu scenic, cu piatra romană pe care șed și acum spectatorii, cu măreția unor decoruri al căror aer impunător stârnește de fiecare dată aplauze spontane, la începutul fiecărui nou tablou.

În această vară la Verona se joacă *Aida* în două variante: una este cea „istorică” - realizată după o fotografie de epocă ce reda spectacolul inaugural din 1913, când

primele două decenii această uriașă structură antică găzduind exclusiv antepenultima operă verdiană.) Producția „istorică” este un spectacol-școală din acest punct de vedere, care are toate ingredientele pe care le cereau parizienii bogați de la Jockey Club, cei care dictau la Paris conținutul scenic al spectacolelor de grand opéra și pe care, se pare, le agreează la maximum turiștii de astăzi. Nu lipsesc caii albi călăriți de gărzile regelui, barca ce alunecă lin pe apa Nilului, obeliscuri și coloane, focuri aprinse în bătaia vântului, soldați ce defilează triumfători, coloane nesfârșite de preoți neîndurători, sclavi și copilași africani, un balet larg desfășurat, cu o prim-solistă ce atrage toate privirile.

Dacă partea vizuală este incontestabil vedeta spectacolelor din Arenă, partea muzicală a beneficiat la rândul ei de o vedetă: compatrioata noastră Celia Costea, soprană solistă a Operei din Atena. Chiar dacă afișul beneficia de nume sonore și cu îndelungată carieră în spate, tânără și frumoasa româncă a adunat cele mai entuziaste aplauze, atât după momentele solo cât și la final, când întreaga echipă vine la rampă. A cântat cu rafinament și cu suflet, cu o forță de a transmite emoția ce răzbătea din fiecare cuvânt rostit, înălțând parcă și nivelul poetic al textului experimentatului libretist Antonio Ghislanzoni. Rar mi-a fost dat să observ o asemenea concentrare și profunzime în aria „Ritorna vincitor” și atâta zbulucium și suferință în duetul „Fu la sorte dell'armi a'tuoi funesta”, dezvăluind o artistă la

apogeul carierei, care a studiat cu mîgală rolul și care poate reda întreaga încărcătură psihologică și sentimentală a trăirilor eroinei lui Verdi, prea adesea standardizată în tipare seci și simplificate. O voce frumoasă, control perfect

Arena a dat mâna cu opera, în onoarea centenarului nașterii lui Verdi. A menținut de atunci o tradiție centenară, astăzi având loc festivalul cu numărul 95 (doar cele două războaie mondiale au întrerupt cursivitatea anuală).

A doua *Aida* din acest an este o montare contemporană, realizată de celebra trupă de realizatori de spectacole La Fura dels Baus (care s-a intersectat și cu *Oedip-ul* enescian). Am putea spune deci că oferta este pentru toate gusturile, de la iubitorii de tradiție pură până la admiratorii avangardei regizorale.

Cu mare plăcere am văzut pe afiș numele sopranei românce Celia Costea, acesta fiind argumentul hotărâtor pentru care am ales să văd *Aida* istorică. Într-adevăr, chiar dacă montarea datează din 1982 și este semnată de Gianfranco de Bosio și de scenograful Giuseppe de Filippi Venezia, ai senzația că te întorci în timp, în anii când Tulio Seranfin dirija în primele spectacole veroneze mari voci ale Italiei, când *Aida* era sinonimă cu somptuoșitatea unor temple, coloane, statui și costume cât mai apropiate de cele folosite la premiera egipteană din 1872. (De fapt, *Aida* a fost și motivația fondării festivalului de la Arenă,

al dinamicii, acute pătrunzătoare, muzicalitatea unui artist ce a parcurs mulți ani în compania artei sunetelor, întâi ca instrumentist și apoi pe scena lirică, au fost atu-urile care au ridicat prestația teatral-vocală a Celinei Costea la nivelul celor mai bune reprezentații veroneze.

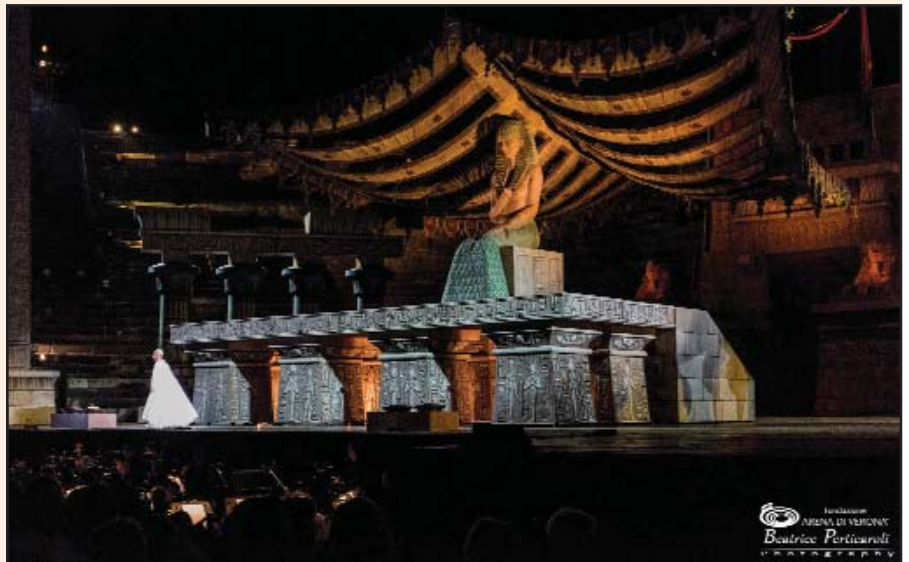
Au secondat-o voci mari, puternice, greu de contrabalasat: Mariane Cornetti, imensă din toate punctele

Cel mai personal mi s-a părut a fi dirijorul, italianul Andrea Battistoni, adeptul unor tempi rapizi, la limita posibilităților soliștilor, dar justificați de o cursivitate necesară, care a evitat stagnarea și apatia unor momente prea "așezate" în alte interpretări. A avut sub comanda sa o orchestră bine pregătită și atentă în toate momentele, care a evoluat peste așteptări, ținând cont că instrumentiștii nu formează o echipă omogenă și constantă ci se reconstituie mereu, venind din diverse părți ale lumii. S-au folosit 12 trompete de tipul celor cerute de Verdi, lungi, drepte, cu o singură valvă cu piston, dispuse stereofonic, câte 6 în fiecare latură a scenei, creând momente de mare efect, prin forța de penetrație a sunetului și prin tonul natural, metalic dar totodată cald.

Un public numeros s-a putut bucura de o seară frumoasă, partea superioară a Arenei fiind arhiplină (acolo unde un bilet

de vedere, dar de la care rămâi primordial cu impresia generozității darurilor vocale naturale și nu neapărat cu modul în care mai sunt ele puse astăzi în valoare. Carlos Almaguer, și el o voce mare, a fost exact prototipul lui Amonasro, al baritonului eroic verdian, tipologie ce părea că i se potrivește ca o mânășă cunoscutului solist de origine mexicană. Armenul Hovhannes Ayvazyan a fost un Radames cu voce fermă, cu acute sigure și lejere, nu cu cel mai sonor volum, dar cu o evoluție constantă, de tenor "de serviciu", pe care te poți baza, că nu va risca nimic și va face totul pe linia stabilită, la nivelul puterilor sale, suficient de pregnante pentru a-l propulsa la Teatrul Mariinsky, la Bolșoi, și

pe alte scene importante, în roluri precum Manrico, Don Jose, Mario Cavaradossi etc.

"disciplină", nu sunt doar vorbe auzite pe la alții...

C. MIHAI

fără loc costă peste 100 de lei), mai existând locuri libere în sectoarele cele mai scumpe, unde prețul urcă spre 900 de lei... Atmosfera este completată de oferta de șampanie și alte băuturi scumpe oferite în stal ori de pahare de Pepsi vândute celor de la "galerie", acest amestec continuând și la nivelul costumației, de la tricou la smoking, de la pantalonii cu găuri la rochiile cu spatele gol...

O lume special, care atrage publicul ca un magnet, și care face ca marile momente ale operei să rămână contemporane, atrăgătoare și variate, ba chiar profitabile, pentru că, de mulți ani, Fundația este o firmă particulară, care trăiește din vânzări și care, iată, merge foarte bine... Desigur, în contextul în care cuvintele "responsabilitate", "profesionalism", "contract",

Spiritul de competiție și jazz-ul

Ne bucură să constatăm că există de câțiva ani buni, sub egida mai multor festivaluri de jazz din România, stimulante confruntări valorice prevăzute cu jurii, regulamente și cu premii - nu odată consistente - menite a se constitui drept trambuline de lansare a unor tinere talente, iar prin disponibilitatea participării la concursuri a unor muzicieni de peste hotare, promovarea acestor manifestări și în context internațional.

Ideea competiției în aria jazz-ului autohton a fost inițiată cu mulți ani în urmă (mai precis în 1979) de regretatul profesor **Nicolae Ionescu**, organizator-coordonator artistic al Festivalului de Jazz de la Sibiu. Se numea pe atunci „Concursul debutanților” departajarea calitativă a unor tineri vocaliști și instrumentiști ca și a unor formații de gen...

Actualmente, pe lângă „Sibiu Jazz Competition” care permanentizează tradiția unor atare acțiuni

concurențiale, și-au dobândit o meritată notorietate „Internațional Youth Jazz Competition & Festival” de la Târgu Mureș, „Festivalul Concurs Internațional de Jazz Johnny Răducanu” de la Brăila, „Bucharest Jazz Festival”, „Jazz In The Park” din Cluj. La această ultimă menționată sărbătoare muzicală (26 iunie - 2 iulie) ne vom referi în cele ce urmează, mai precis la *secțiunea de concurs* derulată în atât de pitorescul climat natural de pe malul râului Someș, în serile de 27, 28 și 29 iunie ale anului curent.

Juriul de specialitate compus din **Takács Aranka**, managerul concursului, profesorul dirijor **Ștefan Vannai**, impresarul **Dragoș Bâscă**, **Bágyi Balázs**, președintele Uniunii de Jazz din Ungaria și subsemnatul, veghind cu obiectivitate la evaluarea prestației competitorilor, a avut de împlinit o misiune deloc facilă în atribuirea premiilor, având în vedere ținuta apreciabilă a multora dintre participanții finaliști anterior aleși printr-un proces de preselecție.

În configurarea palmaresului acestui Concurs - ajuns anul acesta la cea de a treia ediție - au fost decernate de către juriu câteva *premiu onorifice speciale*: foarte tinere saxofoniste în vârstă de 10 ani **Berkes Adél**

componentă în „Berkes Quartett” din Ungaria (trioul familiei bateristului **Tamás Berkes** plus bass-istul **Kiss Attila**); talentatului vocalist **Sandu Bantaș** originar din Republica Moldova, alcătuit împreună cu pianistul **Fabio Netcă** „Beyond Duo”; virtuozului tehnician al bateriei **Fekecs Ákos**, din grupul ungar de ținută profesionistă „Antal Gábor Trio”.

De fapt, pentru calitatea recitalului cuprinzând exclusiv creații proprii, „Antal Gábor Trio” (cu protagonistul la pian, **Fekecs Ákos** la percuție și **Szentgallay György** la gitară bass) a primit *Premiul I* în valoare de 9.000 lei, plus invitația de a susține un recital în deschiderea Festivalului Jazz in the Park 2018, pe scena principală.

Premiul al doilea în valoare de 4.500 lei a revenit Trioului italian condus de saxofonistul **Paolo Recchia**, cu **Nicola Borrelli** - bass și **Enrico Bracco** - gitară, instrumentiști admirabili, buni improvizatori, înscriindu-se cu pregnanță pe coordonatele jazz-ului modern.

„Hences Quartet” - un combo de componentă internațională, cu tineri muzicieni din Cluj, Tg. Mureș, Sf. Gheorghe și din Marea Britanie (adică apreciabilul violonist **Henczes Dávid**, cu ai săi coechipieri **Szép András** - pian, **Sándor László** - gitară bass, **Ercsei Ferencz** - baterie), și-a adjudecat *cel de al treilea premiu* în valoare de 2.500 lei, meritat pentru recitalul de ținută ce a cuprins piese originale.

Au mai dobândit premii în valoare de 1.000 lei cântăreța **Diana Săveanu** din formația „Infusion” (cu **Radu Leu** - gitară, **Marius Ștefan** - cajon, **Lukas Klemperer** - gitară solo) *pentru cel mai bun solist vocal* și pianistul **Márkosi József** (din „Lilin Quartet”, cu **Nagy Lili** - vocal, **Boda Evelin** - bass, **Varga Szabolcs** - baterie, **Benedek Áron** - trompetă) *pentru cel mai bun instrumentist*.

Pe lângă premiile pentru interpretare mai sus menționate, juriul a recompensat la secțiunea de creație, pentru compoziție și aranjament muzical (1.000 lei) grupul clujean „The Roots” care și-a propus o viziune stilistică aparte numită *crossover jazz* prin îmbinarea creativă a unor elemente de gospel, jazz, R&B și soul; grup reunindu-i pe **Casiana Horopciuc** - vocal, **Gabi Gyarmati** - trompetă și flugelhorn, **Liviu Deac** - bass, **Dorin Danciu** - gitară, **Cristi Trâncă** - baterie, **Oni Ronilă** - pian, claviaturi electronice. Tot pentru calități componistice, tandemului **Koszika és Csabika** din Tg. Mureș i s-a oferit oportunitatea de a înregistra, mixa și masteriza patru piese proprii la nivel profesionist în Corvin Recording Studio din Cluj.

Dincolo de considerente de ordin estetic-jazzologic, de aplaudat odată în plus intenția organizatorilor de a amplasa derularea unui concurs în ambientul propice *open air* al generosului cadru natural („River Stage”) de pe malul Someșului, în Parcul Central, locație relaxantă agreată de sute de tineri, adolescenți și copii, astfel pregătiți pentru a deveni autentici melomani de jazz, de... „JAZZ IN THE PARK”!

Florian LUNGU

Idei concretizate

Neobositul și polivalentul Mircea Florian (pionier al folkului și al rockului teatral românesc, autor de lucrări multi-media, profesor asociat la Universitatea Bucureștene) propune permanent, prin Fundația sa, evenimente culturale aparte. Unul dintre ele este intitulat TULNICUL: în perioada 1-6 august 2017 a avut loc în Țara Moșilor, în Munții Apuseni, cea de-a treia Ediție a Școlii de vară / Atelierului cu tema „Viitorul unui străvechi instrument - Tulnicul”. „Turnul de control” al acțiunii s-a aflat în

Bebe Astur

Hanul Ursita, Comuna Bucium, jud. Alba. Cursurile sunt gratuite și nu este necesară înscrierea. Programul a inclus ore de învățare a instrumentului, vizite la meșterii populari care mai construiesc tulnice și în locurile în care se folosește tradițional instrumentul. Mentori și tutori au fost maestre ale instrumentului (precum Mariana Gligor - investită cu titlul "Tezaur uman viu" - și tinerele talente pe care le-a crescut - Geanina Onețiu și Denisa Gligor - cu trei noi speranțe din acest an: Maria Petricele, Simona Narița și Izabela Haiduc) și mai tineri muzicieni (precum Andrei Dinescu sau Florin Manca) - cu toții gata să-i învețe pe cursanți, să improvizeze și să experimenteze. Ediția a treia a adunat învățăcei și fani cu profesii, motivații cât se poate de diverse: de la profesori universitari cum ar fi Mihaela și George Malița, care predau în Statele Unite, la profesioniști în IT, finanțe sau avocați, pe lângă artiștii și muzicienii consacrați care sprijină deja această inițiativă. Tabăra începe la Pătrăhăițești, satul din Arieșeni unde trăiesc și lucrează ultimii meșteri care mai construiesc tulnice de calitate. Marea dramă a locului este exploatarea masivă de către companiile care nu mai lasă moșilor nici măcar puțin lemn de calitate pentru instrumentele specifice și unice ale

zonei. Evenimentul a fost organizat de Fundația Mircea Florian în parteneriat cu Uniunea Munții Apuseni, care își dorește să fie un reper și un catalizator pentru eforturile de regenerare a patrimoniului cultural național.

„Club A” a fost dintotdeauna un focar al inițiativelor îndrăznețe, al proiectelor aparte, ilustrate dealungul anilor prin spectacole, audiții, simpozioane. Pentru a menține vie flacăra acestei tradiții, s-a inițiat seria „Întâlnirilor culturale Club A” (cu sprijinul managerului Mihai Ionescu), având o desfășurare periodică, amfitrion fiind Florin-Silviu Ursulescu. Așadar întâlnirile au o latură informală și una spectaculară, pe scenă: Minutul actorului, Ecranul magic, Parada disc-jockeyilor veterani. În această toamnă a început sezonul 7, cu a 61-a întâlnire: cei care ajută la buna derulare a proiectului sunt Paul Radu (director programe), Mihai Forsea (asistent video) și mai ales Bebe Astur, care pe lângă aportul tehnic (sonorizare) oferă deseori recitaluri pop-rock, alături de elevii săi (pro bono!). Ar ocupa prea mult spațiu să trecem în revistă „sumarele” celor 60 de ediții, dar ele au cuprins lansări de carte, recitaluri actoricești, proiecții de videoclipuri, concerte ale unor trubaduri cunoscuți sau la început de drum - idei care vor fi puse în practică și în acest sezon.

După retrocedarea vechii clădiri, Muzeul Național al Literaturii Române s-a mutat în Str. Nicolae Crețulescu nr. 8 (în spatele Bisericii Albe). Directorul general, domnul Ioan Cristescu, a inițiat, cu sprijinul noii membre a colectivului - Loreta Popa (ziaristă, scriitoare), un eveniment de poezie și folk numit **Folk în grădină la Muzeu**. În mica grădină (120 de scaune) au început vineri, 30 iunie, recitalurile, primul invitat fiind Nicu Alifantis. I-au urmat (nu există o zi fixă pentru concerte, dar de cele mai multe ori a fost joia) Mircea Baniciu, Mircea Vintilă, Marius Bațu, Zoia Alecu, Ducu Bertzi, Mircea Rusu Band, Maria Gheorghiu, Ada Milea, Doru Stănculescu, Florin Chilian, Ovidiu Mihăilescu, Alexandru Andrieș - care,

Mariana Gligor

atenție, prin eforturile Muzeului, primesc un onorariu. Vor urma Țapinarii, Eugen Cristea, Cătălina Beța, Walter Ghicolescu, Daniel Făt.

Gabi MATEI

Amara 50 – legenda continuă!

Este absolut incredibil că festivalul de muzică ușoară românească de la Amara, dotat cu "Trofeul tinereții" (aceasta este și denumirea manifestării), a ajuns la a 50-a ediție! Mai mult, ca și Moș Crăciun, "Niciodată, niciodată n-a lipsit" de la întâlnirea cu publicul, surclasând titratele

Dora Găitanovic - Trofeul 2017

festivaluri similare de la Brașov ("Cerbul de aur") și Mamaia. Puteți crede că într-un "august fierbinte" (cu adevărat!), cel din 1968, cu invadarea Cehoslovaciei, niște oameni pasionați de muzică lansau un nou festival în inima Bărăganului, la numai 5 ani după nașterea celui de la Mamaia, îngropat fără onoruri acum câțiva ani? Este meritul șefilor culturii din Ialomița acelor vremuri, pe nedrept blamate de unii care n-au trăit pe atunci și habar n-au câte realizări culturale notabile aparțin acelor timpuri, în care înșiși cei cu funcții de răspundere închideau ochii, riscând mult, și dădeau "viză" unor evenimente care aduceau bucurie marelui public. În 1968 Amara era doar o comună, celebră ce-i drept datorită nămolului binefăcător și stațiunii balneo-climaterice aferente, în schimb poseda un parc natural superb (spre cinstea lor, localnicii l-au păstrat neatins. Ehei, dacă era în București era demult cartier de vile!) în care exista Grădina-Cinemascope, cu peste o mie de locuri. Așa încât autoritățile de la Slobozia, capitala de județ, au decis ca festivalul (inițial doar județean) să se țină pe această scenă, dar decenii la rând l-au organizat în totalitate, neimplicând în nici un fel, așa cum ar fi fost normal, gazdele din Amara. Situația, anormală, să recunoaștem, a fost curmată, la instalarea sa, de tânărul primar, pe atunci (a avut câteva mandate fructuoase),

Victor Moraru, așa că de câțiva ani buni primăria și consiliul local din Amara au preluat frâiele festivalului, ducându-l la un nivel extrem de ridicat din toate punctele de vedere. De anul trecut, Victor Moraru este președinte al Consiliului județean Ialomița, mereu alături de organizatori, supervizând o manifestare coordonată impecabil de tânăra directoare de festival Larisa Elena Mihai. La ediția jubiliară dânsa a surprins cu o sumedenie de surprize, mari și mici, tocmai acelea care fac o manifestare specială: agende, pixuri și brelocuri personalizate, fotografiile înrămate ale invitaților, proiectarea unor filme din istoria festivalului, stegulețe cu numele vedetelor împărțite spectatorilor, sonorizare, scenă și lumini de clasă (Stage Expert), colaborare în premieră cu TVR2 (experimentata producătoare Carmen Movileanu i-a adus cu ea pe prezentatorii Carmen Dănilă, de la emisiunea sa "Ieri, azi, mâine", și Mihai Rezuș), care a transmis două seri în direct și ulterior trei emisiuni înregistrate, difuzările având loc și pe TVR Internațional și TVR HD, ceea ce a asigurat o audiență sporită. Câțiva laureați au primit originalul volum cu 170 de careuri de cuvinte încrucișate realizate de prof. Veronica Stroe pe versurile cântecelor tot atât artiști. Dar dacă vorbim de o carte, și aici organizatorii de la Amara au dat lecții, lansând în a doua zi de festival un consistent volum intitulat "Amara 50, istorie și legendă", 231 de pagini, tipărit în condiții de excepție, cu numeroase fotografii color și imagini de arhivă. A mai făcut vreun festival, unele având bugete net superioare, așa ceva? Cartea, împreună cu panoul de la intrarea în grădină, cu zeci de fotografii din toate cele 50 de ediții, poate constitui punctul de plecare pentru preconizatul muzeu al muzicii ușoare românești plănuite de organizatori. Neinițiații s-ar putea întreba: de ce un asemenea muzeu la Amara și nu, să zicem, la București sau într-un alt mare

Reîntâlnirea cu foștii laureați

oraș? În primul rând pentru că nicăieri nu există un festival atât de longeviv și nici autorități atât de implicate, din toate punctele de vedere. Apoi pentru că, unii poate nu știu, toate marile noastre vedete, cu câteva excepții doar, au cântat

aici, unele chiar de mai multe ori. În plus, de pe scena de la Amara și-au pornit urcușul către notorietate, premiate sau nu (iată că nu premiile contează, mai ales că și juriile, adesea, nu intuiesc talentul în perspectivă), numeroase nume azi binecunoscute. M-aș referi aici la regretatele Mihaela Runceanu, Laura Stoica, Angela Ciochină și Marina Scupra, la Jeanina Matei, Mirela Voiculescu Fugaru, Mihaela Oancea, Anca Țurcașiu, Aurel Moga, Aurel

Larisa Miha și câștigătorii Trofeelor

Moldoveanu, Gina Pătrașcu, Manuela Fedorca, Irina Nicolae, Cătălina Toma, Lili Sandu, Călin Goia, Mihai Trăistariu, Cristina Spătar, Bogdan Negroiu, Simona Florescu, Luiza Cioca, Alin Gheorghisan și cu certitudine lista este mult mai lungă. Așadar, în laboratorul de la Amara s-au plămădit zeci de cariere promițătoare. Dintre cei care-și datorează impunerea în peisajul genului festivalului de la Amara, zece au fost invitați să cânte câte o piesă (prea puțin, având în vedere că alții au optat în recitaluri pentru numeroase titluri în limba engleză...). Este vorba de Alexandra Canareica (două distincții, între care premiul Uniunii compozitorilor și muzicologilor), Daniela Răduică (trei lauri, între care un premiu I), Lucia Dumitrescu (un premiu I), Alina Matache din Amara (premiu de popularitate), Minodora Muntean, Romeo Zaharia, Irina Popa (Trofeu în 2004), Adriana Gavrilă (un premiu I), Loredana Căvășdan (Trofeu în 2010), Nicoleta Floroni (Trofeu în 2005). Lor li s-au adăugat, în recitaluri consistente, Cristina Vasu (Trofeu în 2012), Ellie White (Elena Băltăgan), Pepe (premiul I în 1999), Aza (Gabriela Amzaru)-Trofeu în 2014, deci în total 14 artiști lansați la Amara, piesele cântate de aceștia în acompaniamentul formației Ionel Tudor fiind orchestrate de acesta sau de colegii săi Marian Georgescu și Eugen Tegu. Răduică și Zaharia sunt soliști profesioniști, angajați la Teatrul "Toma Caragiu" din Ploiești, Canareica a terminat Conservatorul și este profesoară de canto, Dumitrescu cântă cu ProConsul și a editat discuri, Popa este deja un nume în jazz, Floroni a cântat la Teatrul de revistă "Constantin Tănase", unde

evoluează în prezent Gavrilă, Muntean s-a afirmat într-un alt gen muzical, Băltăgan a fost solista grupului DJ Project. O altă reverență a fost făcută de admirabilii actuali organizatori în fața unora dintre cei cu merite în anii anteriori, distinși cu frumoase plachete omagiale, între aceștia numărându-se Gheorghe Marinel (primul prezentator al concursului, în 1968!), Jan Cheptea și Virgil Iaru (muzicieni acompaniatori și membri în juriu), Elena Pacală și George Stoian (directori de festival), Iulian Zaharia, Gheorghe Savu, Marian Bălan (foști prefecți și președinți de consiliu județean), Gigi Petre (fost și actual prefect), Gigi Preda (fost scenograf și prezentator). Plachete post-mortem au răsplătit implicarea consistentă a sponsorilor Alexandru Ilie (patronul de la "Hermes" a acordat la timpul respectiv cele mai mari premii suplimentare) și Mihai Ioniță ("Transmim", firma numărându-se și azi între parteneri). La ediția 50 au fost 26 de sponsori, între care Orion, Teletext (faimoasele lactate Diami), Premier Com, Madotex (vestimentații prezentator), Tritipan, Oyl Company, Mund Oil.

Cum spuneam, asemenea plachete ("Distincții de onoare") au fost înmânate și membrilor juriului: Horia Moculescu (președinte), Titus Andrei, Adrian Romcescu, Andreea Andrei, Viorel Gavrilă, Cristian Obrejan, Dani Constantin (înlocuit la "Amara Junior" de Silvia Ionescu de la TVR). Este cazul, după atâta text, să-i amintim cu laudele cuvenite pe organizatorii fără cusur ai acestei ediții superlative: Consiliul județean Ialomița (președinte Victor Moraru, care are exact vârsta festivalului!), Consiliul local Amara (primar Ion Măiță),

Organizatori și juriu

Centrul județean pentru promovarea și conservarea culturii tradiționale Ialomița (director Cătălin Stanciu), Centrul cultural UNESCO "Ionel Perlea" Ialomița (directoare Clementina Tudor). Societatea Română de Televiziune a fost co-producător, iar parteneri media - Radio România Actualități, "Actualitatea Muzicală" și "Ultima Oră". Pentru că au fost unele propuneri ilare, de introducere a unei competiții pentru... DJ (adică de muzică house), am înțeles de ce festivalul de la Amara își păstrează identitatea citind un interviu cu dl. Victor Moraru, în care dânsul spune răspicat: "A apărut un altfel de spectacol, care a dus

la o diversificare nu totdeauna în sensul pur al muzicii românești, îndepărtându-l de elementele sale esențiale. Poate deranjez pe unii, dar spun că și Italia are un festival care, la fel ca al nostru, este de zeci de ani de zile și nu se pune problema să se desființeze, nimeni nu se întreabă dacă mai este de actualitate. Urmăresc ce se întâmplă la acel festival și de fiecare dată comunitatea din Sanremo, specialiștii genului găsesc energia necesară să-l organizeze. Același lucru îl pot spune și despre festivalul nostru. În ultimii 16 ani au fost foarte multe momente în care se pune problema organizării festivalului. Eu am moștenit această problemă, că festivalul nu se știe dacă se mai organizează, că nu-și mai are rostul. Și-l are! E vorba de respect pentru eforturile depuse de înaintași și de respectul pe care trebuie să-l acordăm valorilor muzicii ușoare românești, avem obligația de a nu întrerupe proiectul, de a nu demola acest festival. Pentru România tranziției era cea mai simplă soluție: să ne oprim. Nu ne-am oprit". E bine de știut că în acești 49 de ani au fost trei momente critice când manifestarea a fost pusă sub semnul întrebării până în ultima clipă – și toate au avut loc nu înainte, ci după 1989!! Să sperăm că nu ne vom mai confrunta cu asemenea situații, garanție stând tocmai fermitatea opiniilor președintelui Moraru. Sigur, ar mai fi lucruri de îmbunătățit, de corelat, de ajustat, unele din soluții fiind avansate chiar în cartea

rost să încărcăm programul și bugetul. S-a și văzut că în primele două seri grădina n-a fost atât de plină (cum s-a terminat foarte târziu, chiar s-a golit...), așa încât, fiind o ediție jubiliară mai bine s-ar fi apelat la mai multe și mai consistente recitaluri ale celor lansați la Amara. Pentru viitor, oricum, opinăm că ideală este o durată de 3 zile, cu concurs numai pentru cei mari și recitaluri circumscrise exclusiv muzicii ușoare, așa cum de altfel grăiește și titulatura. Trofeul "Amara Junior" a revenit lui Andrei Ion Rareș din Buzău, premiile I fiind acordate Diane Teodora

Organizatori și finaliști

Codreanu din București (7-9 ani), excelentei Cristina Frățilă din Amara, candidată autorizată la Trofeu (10-12 ani), respectiv Eleonorei Maria Filipoiu din Scînteia, jud. Ialomița (13-15 ani). Important este ca acești copii să nu mai colinde săptămânal concursurile destinate lor, cântând aceleași melodii, să-și diversifice repertoriul, fiindcă unii au interpretat piese total nepotrivite vârstei lor. Oricum, la vârsta asta ei cântă, din fericire, încă muzică ușoară, măcar să rămână în acest perimetru... Am ascultat, între altele, versiuni proaspete, pline de candoare, ale unor piese cum ar fi "Mi-am pus busuioc în păr" de Ion Vasilescu, "Cui îi pasă de mine?" de George Grigoriu, "Copacul" de Jolt Kerestely, "Chemarea dragostei", "O portocală", ambele de Marius Țicu, "Dor de viață" de Aura Urziceanu, "O mie" de Pasha Parfeni, "De-ar fi să vii" de Alexandru Vilmanyi, "Moment of silence" de Ovidiu Anton, "De-ai fi tu salcie", "Fântânile albastre", ambele de Horia Moculescu, "Du-te, vino" de Virgil Popescu, "România" de Adrian Daminescu, "Mi-e dor de tine" de Adrian Romcescu, chiar dacă unele dintre ele n-au deloc versuri potrivite pentru un copil...

Alexandra Canareica

"Amara 50". Între acestea, concursul pentru copii "Amara Junior", lansat, paradoxal, tocmai la ediția jubiliară, deși o asemenea competiție n-a existat niciodată în istoria bogată a manifestării. Pe vremuri, tot așa, într-un an s-a alipit celui tradițional de muzică ușoară și un concurs de... muzică populară, dar organizatorii au avut înțelepciunea de a renunța imediat la el. La fel cu întrecerea pentru copii: sunt sute de asemenea confruntări în toată țara, nu are nici un

Se înțelege, atracția principală a constituit-o concursul deschis celor mari, cu toții dorind să egaleze performanța câștigătorului de anul trecut, Sebastian Tudor, care a susținut un micro-recital "mobilizator" în seara de gală. Au fost doar 11 finaliști (în viitor numărul lor va crește, în condițiile în care vor fi două serii de concurs, poate

vor veni și de peste hotare, mai ales că premiile au crescut foarte mult), dintre care juriul i-a ales într-adevăr pe cei mai buni. Studenții Robert Nicolae Feraru (București) și Ștefan Robert Iosifescu (Slobozia) au fost distinși cu mențiuni, o altă studentă din Slobozia, Elena Mălina Paraschiv, primind Premiul de Popularitate acordat de Banca Transilvania. Gabriel Ionuț Căndea din Orăștie, jud. Hunedoara,

de sunet de Liviu Elekeș. În afară de concurenți și cei zece foști laureați, orchestra a acompaniat și pe Nico sau Oana Sîrbu, făcând un adevărat tur de forță.

În fiecare seară au fost câte 2 recitaluri, deci 8 în total. Câștigătorul de anul trecut, Sebastian Tudor din Roman, a anticipat parcă show-ul exploziv al lui Horia Brenciu, cântând șlagărul acestuia, "Septembrie, luni". Brenciu a

precedat nu întâmplător formidabilul foc de artificii, fiind ca de obicei un "entertainer" de o vitalitate rară. Ca prezentator, "condusese" festivalul de la Amara în 1996, dar acum a venit cu orchestra sa și a fost copleșitor, impresionând și prin omagiul adus atât lui Dumitru Lupu, prin "Ce vrei tu, mare albastră", dar și muzicii ușoare românești în ansamblu, printr-un potpuriu cu refrene binecunoscute. Cristina VasIU, "Trofeu" în 2012, a trecut pe la "Vocea României" (chiar în echipa lui Brenciu) sau Eurovision și, pe lângă multe piese în limba engleză, puse în pagină alături de dansatori, a cântat frumos "Oameni" de Marius Țeicu (de ce oare n-or aminti soliștii numele compozitorilor, așa cum e normal?). Pe când se numea încă Elena Băltăgan și venea de la Buzău, a fost de 2 ori în palmares în 2001 și 2002, apoi a devenit solista formației DJ

Victor Moraru, Horia Brenciu, Ion Măiță

absolvent al Facultății de muzică, a fost recompensat cu premiul III, cântând inspirat vechiul șlagăr al lui Vasile Veselovski, "Merit eu?". Simpaticul Mihail Cosmin Andrian, doar 16 ani, din Călărași, a obținut premiul II (oferit de S.C. Orion) optând tot pentru un cântec de demult, "Don Juan din Popa Nan" de Florentin Delmar. Temperamentală Ana-Maria Roșu din Roman, 21 de ani, a venit aureolată de premii la festivaluri importante, cum ar fi "George Grigoriu" (Brăila), "Dan Spătaru" (Medgidia), "Vasile Veselovschi" (Pitești). De această dată a schimbat total registrul, impresionând prin versiunea plină de căldură și sensibilitate a minunatei compoziții a lui Titel Popovici, "Iubirea noastră nu are apus". Frumosul Trofeu semnat de sculptorul Mihai Hlihor a revenit, așteptat am spune, delicatei Ana-Teodora (Dora) Gaitanovici, elevă de 17 ani din Buzău, care a confirmat, ca și la Brăila, cu o compoziție proprie, dar mai ales cu istorica manea a lui Anton Pann, veche de două secole, "Până când nu te iubeam". Laureații au impresionat juriul și cu interpretările date unor creații semnate de Viorel Gavrilă, Ovidiu Anton, Constantin Bodea, așa cum între cele 22 de titluri am notat abordarea originală adesea a unor compoziții aparținând lui Edmond Deda, Florin Bogardo, Temistocle Popa, Horia Moculescu, Nicolae Caragia, Cornel Ilie, Aura Urziceanu, Mihai Grigoriu. Iată așadar că tinerii "gustă" din plin melodicitatea inconfundabilă a șlagărelor nemuritoare ale muzicii ușoare românești, contrar negativismului afișat de unii "specialiști"...Excepțional și de această dată acompaniamentul formației conduse de compozitorul și pianistul Ionel Tudor, nu întâmplător distinse anul acesta cu Premiul de excelență al revistei "Actualitatea Muzicală". Din formație fac parte instrumentiști de elită, toți adevărați virtuozii: Andrei Tudor (claviaturi), Eugen Tegu (chitară bas), Marian Georgescu, Daniel Bouroșu (chitare), Dan Marin Ioniță (saxofon, percuție), Laurențiu Zmău (baterie), Dan Pirici (percuție, chitară bas), "asistați" de la pupitrul

Proiect, reamintindu-ne în recitalul său câteva hit-uri din acea perioadă. Evident, este vorba de Ellie White. Poate nu toți foștii laureați deveniți nume cunoscute au fost la nivelul

Daniela Răduică

unei manifestări jubiliare, dar este de lăudat efortul organizatorilor de a promova vocile lansate la Amara. Este și cazul tinerei Gabriela Amzaru din Călărași, 18 ani, "Trofeu" în 2015; Adi Sână a transformat-o în Aza și a inclus-o în trupa sa, Akcent, în care s-a integrat rapid, cu

piese cum ar fi "Ușor, ușor". Evident, șlagărele internaționale marca Akcent au încântat asistența. Așa s-a întâmplat și cu Direcția 5, înlănțuind unul după altul refrene reluate în cor de întreaga grădină. În mare formă și vizibil bucuros și emoționat că a fost invitat la festivalul unde s-a lansat, cucerind premiul I în 1999, Pepe a ținut să

and roll", "Liceenii în alertă", "Secretul Mariei"), albume (cele mai recente - la casa de discuri Eurostar), șlagăre, dintre acestea din urmă detașându-se "Te iubeam" de Virgil Popescu. Colaborarea cu reputatul compozitor și instrumentist, ca și concertele susținute alături de formația proprie și-au pus vădit amprenta, fiind evidentă experiența

cânte, deși n-o face în mod obișnuit (de ce?) melodia care i-a adus acest succes, "Tu ești primăvara mea" de Florin Bogardo, alături de titluri de mare circulație cum ar fi "Cine, cine?", "Numai iubirea", "E vara mea", "Cred că m-am îndrăgostit" sau de o piesă nouă, "Sentimente intense", ridicând literalmente publicul în picioare. Formația condusă de Ionel Tudor (aici se cuvine să-i amintim și pe colaboratorii Marius Văduva, Octavian Chițu, Cosmin Manea) a acompaniat două mari vedete de muzică ușoară, pe linia stilului muzical ce ar trebui promovată preferențial în această manifestare semi-centenară. Nico și-a aniversat cele două decenii de carieră superlativă, interval în care, amintim, a cucerit premii internaționale la Varna, Istanbul, "Cerbul de aur", Alma-Ata (Kazahstan) și fost de trei ori pe podium la Eurovision, culminând cu victoria din 2008, alături de Vlad Miriță, când a reprezentat România în marea finală de la Belgrad cu "Pe o margine de lume" de Andrei Tudor, distins atunci cu un premiu special pentru orchestrație. N-au lipsit un alt cântec de succes semnat de același compozitor, "Spune da, spune nu", alături de "Și dacă viața mea" de Viorel Gavrilă (lansată tot la Mamaia), "Mai dă-mi o șansă", evergreen-uri internaționale, "asezonate" într-un recital echilibrat, extrem de muzical. Și Oana Sîrbu a revenit după mulți ani pe această scenă, aureolată de numeroasele filme de succes ("Liceenii", "Vulcanul stins", "Extemporal la dirigenție", "Liceenii rock

superioară și siguranța în colaborarea cu valoroșii instrumen-tiști ai formației Ionel Tudor. Între surprizele plăcute ale frumosului său recital s-au numărat un duet cu Minodora Muntean, interpretarea manelei lui Anton Pann "Până când nu te iubeam" (evident mai bine decât laureata Dora Gaitanovici), precum și a nemuritoarelor creații ale lui Florin Bogardo, "Să nu uităm nicicând să iubim trandafirii" și "Ani de liceu". Încă un argument pentru ca anul viitor să fie invitată în recital, în premieră, așa cum am mai scris, Stela Enache, pentru că sunt câteva mari vedete (între acestea și Alexandru Jula sau Paul Surugiu-Fuego) care n-au susținut niciodată recitaluri la Amara, în timp ce alții au fost de 4-5 ori. Dar, cunoscându-i pe organizatori, sunt convins că în viitor toți marii artiști își vor putea trece în CV participarea la cel mai vechi și mai puternic festival de muzică ușoară din țară.

Aceste rânduri, precum și fotografiile însoțitoare, vă oferă doar o imagine parțială a unei ediții cu adevărat strălucitoare, rod al eforturilor conjugate ale unor oameni care iubesc Amara, festivalul, muzica ușoară românească. Câte manifestări similare se pot lăuda cu o asemenea scenă,

cu mii de spectatori entuziaști, cu atâtea vedete, cu două "ziare" ale evenimentului (distribuite gratuit), cu premii atât de consistente, cu cea mai bună orchestră din țară și cu transmisii pe postul public de televiziune? Așa că tot ce putem spune, în încheiere, este: să ne vedem cu bine, acum, în următorii 50 de ani!

Octavian URSULESCU

ADOR – concertul manifest al Loredanei

Pe 10 noiembrie Loredana va susține la Sala Palatului un mega show alături de trupa "Agurida" și de invitații săi speciali. "Ador" este o producție manifest în care va fi prezentată și o parte importantă din viața și cariera

Loredanei, cu momente și întâmplări care au transformat-o în femeia, în vedeta de astăzi. Mai mult, va fi un concert aniversar care celebrează 30 de ani de la lansarea albumului "Bună seara, iubite!"

Loredana pregătește, pentru al șaptelea an consecutiv, un show tematic inovator care va aduce în fața

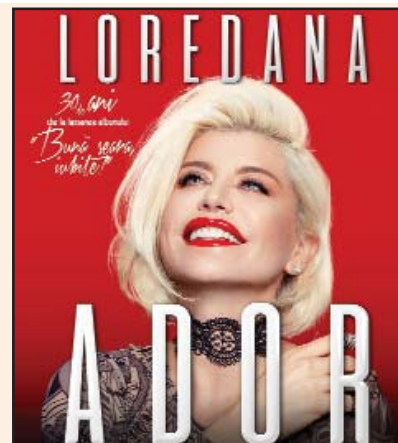
spectatorilor o mulțime de efecte speciale și tehnologii de ultima oră.

"Ador" va marca o carieră spectaculoasă, precum cea a Loredanei, de-a lungul căreia "a evoluat, a inovat, a deschis drumuri, a impus standarde și a stabilit recorduri". Este un manifest despre a avea curaj să mergi pe drumul tău și a-ți urma visurile, a-ți fixa idealuri înalte și a ajuta la schimbarea mentalităților.

"Ador este despre iubire, despre emoția de dincolo de iubire, este despre a dăru și a-ți dori să lași urme frumoase în sufletul celor din jurul tău. Așteptați-vă la o întâlnire cu oamenii care înseamnă mult pentru mine, la ritmuri nebune, dar și profunde, la experiențe care ne vor purta pe toți în magie, și pe voi spectatorii, dar și pe noi, cei de pe scenă" – mărturisește Loredana.

Copil-minune al muzicii ușoare românești, Loredana a devenit în cele trei decenii de activitate un artist total: este deopotrivă cântăreață, compozitoare, textieră, actriță, jurat în cea mai de succes producție TV – "Vocea României", om de televiziune, scriitoare, fashion-icon și o veritabilă woman-show. Loredana și-a demonstrat din plin talentul prin muncă, printr-o asiduă dorință de autodepășire, dar mai ales cu patima unei îndrăgostite de publicul său, pe care îl adoră și care o adoră. Astfel, la fel ca în fiecare toamnă, Loredana revine pentru al șaptelea an consecutiv pe scena Sălii Palatului cu "un show despre evoluție și despre ceea ce înseamnă a dăru, spectacolul este construit astfel încât artista nu-și va centra mesajul pe propria persoană, ci pe a le dăru spectatorilor emoțiile experiențelor pe care le-a trăit, așezate într-un context (decoruri, costume de vis) care îi va transporta direct în lumea sa".

Oana GEORGESCU

Festivaluri, concursuri, tabere

Dacă festivalurile de muzică ușoară, unele chiar prestigioase, au început să dispară (din păcate), în schimb asistăm la o proliferare fără precedent a evenimentelor de tip folk: pare-se că fiecare localitate (fie municipiu, oraș sau chiar comună!) vrea să organizeze "ceva" pe bază de muzică folk. De obicei, evenimentele sunt rezultatul eforturilor permanente și stăruitoare ale unor pasionați, iubitori de muzică și artă, luptând fără odihnă pentru finanțare cu autorități și sponsori.

Impresionantă este existența amplei reuniuni calafatiene: în luna august a anului 1996 se desfășura la

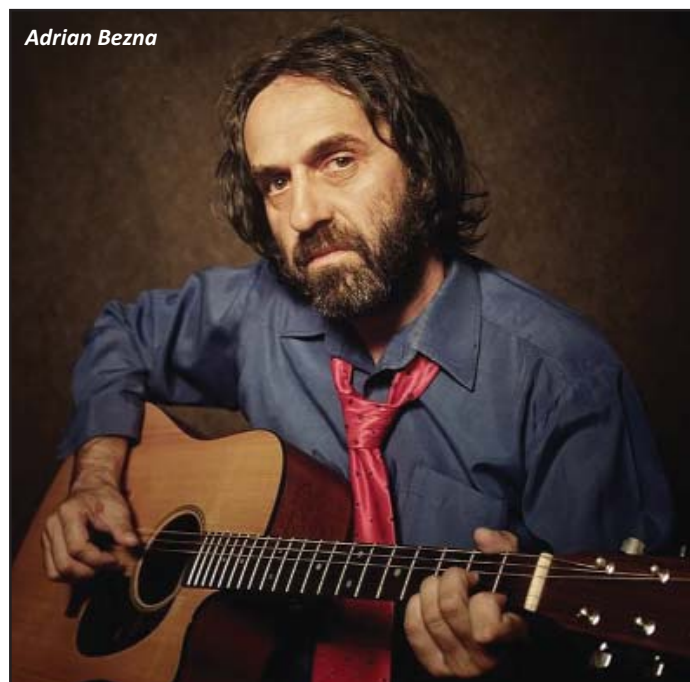
Daniel Iancu

Calafat prima ediție a **Taberei de Muzică Folk**, printr-un proiect conceput de Dan Vană, cantautor, inițiatorul și coordonatorul taberei, pentru impunerea genului folk în prim-planul muzicii naționale și conexiunea cu „poezia cântată”. De-a lungul timpului, mai toți artiștii importanți ai genului, din țară, au fost la Calafat, alături de poeți, critici muzicali, actori, producători, impresari. Și în 2017 numărul invitaților a fost impresionant, cu artiști români și de peste hotare. Această ediție, cu numărul 20, a avut același Imn al Taberei – „Dacă vrei să fii bogat” (pe muzica și versurile lui Cristian Buică) și același slogan, încă din 2009, „Asta-i muzica ce-mi place!” – expresia celebră rostită de regele Carol I, la 15/27 mai 1877, la Calafat, în Războiul pentru Independență.

Dintre "combatanți" îi putem aminti pe Paul Tihan, Adrian V. Mărgineanu, Doru Stănculescu, Mircea Rusu, trei actori cantautori (Daniel Făt, Radu Gheorghe, Dorin Andone), Cătălin Stepă (fratele regretatei Tatiana Stepă), Adi Beznă și Andrei Maftai, Cristian Buică și Nicolae Vlădulescu, Emeric Imre, Marius Bațu, Jul Baldovin și "noii veniți" (adică pentru prima oară aici) Dana Florian, Cristi Dumitrașcu, Dan Manciulea, Lili Drumeva (Bulgaria - cu muzică country). Concertele au avut loc în fața Casei de cultură, dar n-au lipsit nici "cântări" pe malul Dunării, la Bașcov, și nici lansări diverse - albume, cărți, audio book-uri - semnate de Radu Gheorghe, Nicu Alifantis, Dan Manciulea, Daniel Făt, Ovidiu Mihăilescu, Walter Ghicolescu, Alexandra Veronica Stroe, Teodora Ionescu - petrecute în ambianța primitoare asigurată de gazdele de la "OK".

Tabăra este programată întotdeauna să se termine într-o joi, în așa fel încât să fie urmată imediat de trei zile de festival-concurs la Tg.Jiu, unde se deplasează mulți dintre cei din tabără. Cea de-a XVI-a ediție a **Festivalului Național de Folk și Baladă „Poarta Sărutului”** s-a desfășurat la Teatrul de Vară din Târgu Jiu, în perioada 11-13 august. În recitaluri, după concurs, au urcat pe scenă, vineri: Mircea Vintilă, Denvar Project (Bulgaria) și Stephan Geraksiev împreună cu Sorin Minghiat, Ovidiu Mihăilescu și Paul Tihan (câștigătorul ediției trecute). Sâmbătă: Emeric Imre, Adrian Beznă, Marius Bațu și Florin Camen. Duminică, după Gala Laureatilor: Victor Socaciu, Mircea Baniciu, Mircea Rusu Band și Dan Vană. Juriul l-a avut pe Victor Socaciu – președinte, iar amfitrionii evenimentului au fost Adrian Beznă și poetul Andrei Maftai. Prețul unui bilet a fost 7 lei, pretul unui abonament pentru toate cele 3 zile - 15 lei (precizăm cifrele pentru a sublinia dorința organizatorilor de atragere a tineretului).

Mai nou este festivalul de la Gărâna (Caraș-Severin). Cunoscută mai ales datorită festivalului de jazz desfășurat în Poiana Lupului, localitatea găzduiește și un notabil festival folk, organizat de același neobosit Marius Giura. Dar anul trecut un inexplicabil incendiu puternic a distrus scena și aparatul aferentă, astfel încât Gărâna putea deveni "amintire". Organizatorii au declarat: "Am primit însă mult prea multe imbolduri, venite pe toate căile sociale posibile, că trebuie să continuăm, că Gărâna nu ne aparține nouă, ci este și a voastră, a folkului, a jazzului, a bluesului și mai ales a publicului. Deși, inițial nu aveam mari speranțe, totuși ne simțim datori față de toți cei care ar avea de pierdut în varianta în care La Scena-Gărâna ar deveni istorie. Cei mai receptivi și mai prompti în această primă fază au fost folkistii, care au cântat PRO BONO (fără onorariu), iar toate încasările din acest eveniment vor fi donate pentru reconstrucția aceluia loc".

Adrian Beznă

Și astfel a avut loc această inedită ediție caritabilă a festivalului, cu o durată de 4 zile, la care a evoluat "floarea folkistilor" noștri. În prima zi: Mircea Rusu Band, Florin Chilian, Zoia Alecu, Adrian Berinde Band, Adrian

Sărmășan. Ziua 2: Mircea Baniciu & Vlady Cnejevici și Teo Boar, Nicu Alifantis, Didina Curea, Ovidiu Scridon. Ziua 3: Mircea Vintilă, Vasile Șeicaru, Pragu' de Sus, Maria Gheorghiu, Ioan Onișor & Alexandra Sidor, Zoltan Octavian Butuc. Ziua 4: Ducu Bertzi Oficial, Magda Puskas, Emeric Imre & Jimi El Laco, Horia Crișovan & Florin Cvasa, Cristian Buică. Înaintea spectacolelor a avut loc prezentarea de modă Luciana Matei, iar biletele au fost: 50 lei / seara, 180 lei / abonamentul pe 4 seri, 140 lei abonamentul pe trei seri, 90 lei abonamentul pe două seri.

Ca și la Gărâna, un alt festival se desfășoară spre munte, în... comuna Întregalde: aici a avut loc **Festivalul-tabără "Întregalde Folk"**, cea de-a 5-a ediție. Totul este bine organizat și neașteptat: mâncarea la cazan, plăcintele și pâinile coapte la foc de lemn, drumețiile, ciupercile, fructele de pădure și plantele medicinale, jocurile pentru copii și focurile de tabără au fost prezente ca în fiecare an. Nu au lipsit recitalurile și concursul de interpretare. Au cântat în ziua 1: Filip Cîrciumaru, Andrei Maței, Adi Beznă, Daniel Iancu, BAROCK Group cu Program Remember Valeriu Sterian; Ziua 2: Cezar Popescu, Magda Pușkaș și Rareș Suci, Cătălin Ungureanu, Felicia Pop, Emeric Imre; Ziua 3: New Levites cu Dan și Manu Picu, Șerban Goșa, Florin

Adrian Ivanițchi

Thomits, Oana Dragomir, Stelian Maria, Daniel Făt, Trupa de Serviciu; Ziua 4: Cismaru Raluca, Nicu Zotta, BAROCK Group, Maria Gheorghiu, Adrian Ivanițchi.

Concursul de interpretare a fost împărțit în două secțiuni: Începători și Avansați. Juriul a fost format din Vali Făgărași, Șerban Goșa și Cătălin Ungureanu - Anglia, iar premiile, cu o valoare totală de peste 12.000 lei, poartă numele artiștilor regretați din lumea folkului, fiind oferite de prietenii festivalului, chiar de peste hotare - Suedia, SUA, Londra (o chitară electroacustică și amplificator de chitară oferite de Viorel Marinache): "Alexandru Zărnescu", "Valeriu Sterian", "Florian Pittiș", "Tatiana Stepă", "Ioan Gyuri Pascu", "Octavian Bud", "Anda Călugăreanu", "Nicu Vladimir", "Gil Ioniță", "Emilian Onciu", "Cristian Pațurcă", "Adrian Păunescu". Așadar, este singurul concurs la care vedetele scot bani din buzunar pentru premii! La începători a câștigat trofeul Andreea Muntean, iar la avansați au urcat pe podium Patricia Thomits, Laura Todică, Kethy Bivolaru. Festivalul s-a desfășurat în satul Ivăniș, comuna Întregalde, județul Alba, așezată în partea sudică a Munților Trascău, în bazinul

superior al râului Galdea, afluent pe dreapta a râului Mureș, la o altitudine ce variază între 600-900 m, o zonă retrasă de munte. Participanții sunt încurajați să aibă la ei haine groase, pelerină de ploaie, lanternă și bocanci. Cazarea se poate face la cort sau în tabăra Roica, dar organizatorii pregătesc mâncare la cazan în fiecare seară. Evenimentul este organizat de cantautorul Stelian Maria (unul din pasionații neobosiți de care aminteam în preambul), în colaborare cu Asociația pentru Promovarea Serviciilor de Turism și Agrement. Intrarea este liberă.

Și iată tot un eveniment "rural", chiar dacă termenul pare nepotrivit (să-i spunem non-urban?): cea de-a VI-a ediție a festivalului "**Colibița Folk Fest**" s-a desfășurat în incinta Complexului Turistic Fisherman's de pe malul lacului Colibița, în zilele de 18 și 19 august. Festivalul a avut o secțiune Open Stage, în fiecare dintre cele două seri, începând cu ora 18.00 (adică au urcat pe scenă tineri interpreți de muzică folk, dar în acest an nu au fost jurizați, beneficiind doar de o Diplomă de Participare), iar de la ora 20.00 au urmat recitalurile. În prima seară, bistrițeanca Antonia Ivașcu și fratele ei Tudor - care au debutat în muzica folk la spectacolul BĂRGĂUANII CÂNTĂ FOLK în 2013, au deschis șirul recitalurilor, urmați de Vali Șerban, Florin Săsărman & Alexandru Filip, Ani Gheorghe, Cătălin Condurache, Daniel Iancu și Nicu Alifantis. În a doua seară au cântat Sorin Găzdac de la Năsăud, debutant la acest "Folk Fest", Raluca Cismaru, Titus Constantin & Rodica Boldorea, Dinu Olărașu, Mircea Bodolan și Victor Socaciu. Prețul unui bilet de intrare pentru o seară fost de zece lei.

După cum a comunicat președintele Asociației "Aripi Folktime", Toni Vlad, ediția din acest an a festivalului a fost organizată împreună cu Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, prin Centrul Județean pentru Cultură, și cu Primăria Bistrița Bârgăului, sub emblema: O SĂRBĂTOARE A SUFLETULUI PURURI TÂNĂRI!

Avem festivalurile sarmalelor, berii, umorului, clătitelor, borșului pescăresc, ouălor încondeiate, de ce nu am avea și unul al păstrăvului? În perioada 12-15 august, în comuna Ciocănești, s-a desfășurat cea de-a XIV-a ediție a **Festivalului Național al Păstrăvului** (marcând totodată 560 de ani de la urcarea pe tron a lui Ștefan Voievod), manifestare organizată de Primăria și Consiliul Local al comunei Ciocănești și Consiliul Județean Suceava, prin Centrul Cultural Bucovina. După concursul de pescuit, pe malurile râului Bistrița Aurie, la lumina focului de tabără, prima seară a festivalului s-a încheiat cu un spectacol de muzică și poezie, susținut de Sorin Poclitaru, Mihăiță Rusu, Ștefania Iacob, împreună cu invitatul special Nicu Alifantis. Pe scena din centrul comunei au evoluat grupuri folclorice, invitatul special a fost Grigore Leșe, iar partea a doua a spectacolului „Ridică-te Ștefane și vezi-ți fiii” a continuat cu un program realizat de Andrei Păunescu. Așadar, și aici folkul a avut "partea" sa.

Sunt doar câteva dintre numeroasele festivaluri și concursuri folk desfășurate vara. Încep cele de toamnă...

Gabi MATEI

Festivalul inimii românilor

Mii de spectatori, mari și mici au petrecut în Orașelul Copiilor un weekend plin cu muzică, dans (și flashmob!), distracție și voie bună, cu o seară pop-dance și o seară cu muzică populară și de petrecere cu supervedete -

Lidia Buble, Alex Velea, Pepe, Nicoleta Nucă, Nico, What's Up, Stela Popescu și Alexandru Arsinel, Aneta Stan, Florin Vasilică și Grupul "Teleormanul", Steliana Sima, Cristina Gheorghiu, Nicolae Datcu, Mihaela Gurău, Lavinia Goste și Marius

Cosmin Natanticu și Cătălin Neamțu au prezentat în prima seară, iar Văru Sandel (actorul Sandu Pop) a fost amfitrionul spectacolului intitulat „Inima de român” - o călătorie muzicală prin mai multe zone etno-folclorice ale României.

Lidia Buble

A fost un week-end de vis organizat de Farmacia Inimii Catena, în parteneriat cu Primăria Sectorului 4, plin de voie bună, distracție maximă, muzică și dans, cu vedete una și una, cu premii, mii de stegulețe, ursuleți de pluș și baloane colorate, cu produse exclusiv disponibile în celebra rețea de farmacii, karaoke și cu o mult-așteptată tombolă unde s-au câștigat două tablete!

Nicoleta Nucă

Zorilă, Bogdan Ioniță și Romeo Zaharia. A fost prima ediție a Festivalului Inimii Catena, unde a... plouat și cu premii, concursuri, karaoke, tombola!

What's Up

Festivalul Inimii Catena vrea să devină tradiție și cu siguranță că așa va fi!
(Foto: **Cristina Ardelean**)

Oana GEORGESCU

Reuniune "high class"

O întâlnire de zile mari a avut loc recent în biroul directorului general al Teatrului de revistă "Constantin

Tănase", reputatul actor Alexandru Arșinel. Mare iubitor și... practicant de elită al muzicii ușoare (are numeroase albume la activ, compoziții proprii, recitaluri aplaudate), acesta a inițiat în acest an, așa cum revista noastră a consemnat, un proiect prin care marile vedete ale muzicii

ușoare românești au fost invitate periodic să susțină show-uri în spectacolele teatrului. De asemenea, dânsul a reluat, anul trecut, tradiționalul festival "Aurelian Andreescu", găzduit chiar de scena din Calea Victoriei, pe care regretatul artist a cântat ani buni. Legat de viitoarea ediție a acestui festival, dar și de alte proiecte muzicale ale instituției sau personale, Alexandru Arșinel i-a "convocat" la o ședință de lucru pe câțiva dintre campionii șlagărului românesc, pe care îi regăsim cu bucurie în imaginea alăturată: Jolt Kerestely, Horia Moculescu, Ionel Tudor și Dan Dimitriu, acesta din urmă fiind și dirijor al orchestrei teatrului. Vă vom ține la curent cu tot ce s-a pus la cale, în această perioadă în care muzica ușoară românească are nevoie mai mult ca oricând de ocazii de a-și demonstra vitalitatea. (O. G.)

Muzicantul' povestaș

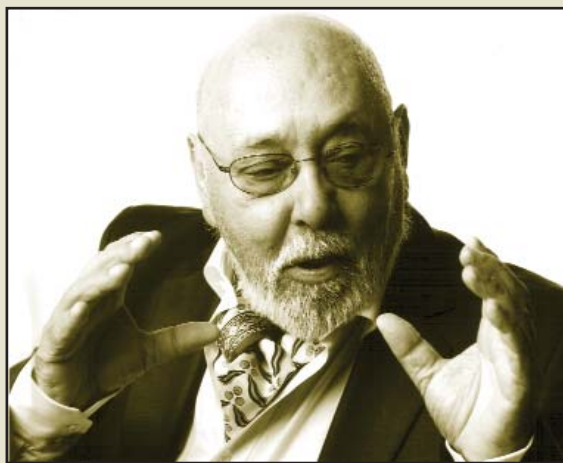
În acte, Crețu Răducan. Brăila, 1 decembrie, 1931. Pe afișe, Johnny Răducanu. Pianist, contrabasist. Compozitor, orchestrator. Om de jazz până-n măduva oaselor. Recunoscut ca atare chiar peste ocean. Fiindcă genul a slujit vrednic și neobosit. Copios l-a propășit, prin el țara și-a fălit...

Cui vrea să-l cunoască mai bine, îi recomand să citească neapărat "Singurătatea... meseria mea". O carte* din primul an de mileniu. Lucrată echilibrat și ușor de lecturat. Plină de nămplări, tablouri, judecăți inerente și adevăruri. Scrisă fluent, curat, colorat. Cu sinceritate, vervă și claritate. Mărturisire povestire despre el și

existența-i deloc anodină. Deopotrivă mărturie senină despre locuri și oameni, obiceiuri și moduri de trai într-un veac cu frământările sale enorme. Îndeosebi pledoarie, cu modestie, despre muzică și pruncul ei numit jazz...

În ce ne-a lăsat pe foaie, Răducan s-a spovedit. A vorbit și-a izbutit să nu-l facă, astfel, uitat pe "Giohny de Răducanu", din neam de Petrea Crețu Solcanu. "Boier din stirpea de mahon a Brăilei". Nu numai artist vestit, ci și condei iscusit, de Istrati amintind. Cu nesaș eu l-am citit, da` sunt un pic necăjit că textu` mic mi-a ieșit pe lângă ce-a povestit și-a destăinuit bogat, inedit, pasionat. Precum a fost înzestrat și din

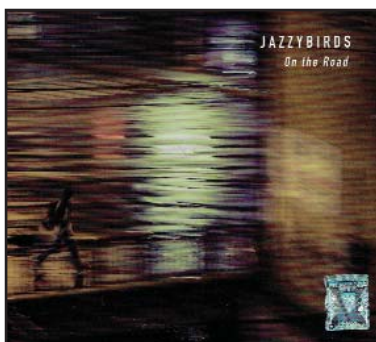
plin a demonstrat prin ceea ce a creat și în urmă a lăsat. Are dreptate Florian Lungu spunând că Johnny trăiește în

noi și după moartea ce l-a răpit păgubos... (* Johnny Răducanu, *Singurătatea... meseria mea*, Ed. RHP&P)

Adrian SIMEANU

Jazzybirds: „On the Road”

După doi ani de la debutul discografic formația clujeană revine cu schimbări: o nouă solistă (componența: András Szép - pian, backing vocals; Attila Antal - contrabas, gitară bas; Dominic Csergő - baterie, percuție, backing vocals; Kriszta Koncz - voce, backing vocals), compoziții originale (nu cu reluări), texte în engleză, română și maghiară.

Cele 10 cântece merg pe diverse trasee stilistice, de la pop, progresiv, fusion, folclor, la gothic, soft jazz, chillout - după cum atent observă Costin Grigoraș, iar un numeros grup de instrumentiști colaboratori asigură orchestrații atractive. Discul de format Digipack apare la Soft Records în seria Fuzzion Fashion. Muzica - Dominic Csergő, Versuri - Maria Ludmila Pascu (1-5,9-10), Dominic Csergő 6-8, grafica album și fotografii: Tiberiu Crișan. (F.S.U.)

Istoria unui festival (III)

Campionii

Prima ediție a avut loc în salonul festiv al Cazinoului din Sanremo, sub conducerea artistică a lui Giulio Razzi, orchestra ce-i acompania pe cântăreți fiind dirijată de Cinco Angelini. Învingătoare: Nilla Pizzi, cu "Grazie dei fiori". Tot ea triumfa și în anul următor, cu "Vola Colomba", multe discuții stârnind cântecul, considerat "revoluționar", cu aluzii politice, "Papaveri e papere". În 1953 învingători sunt Carla Boni și Flo Sandon's, cu "Viale d'autunno"; înafară de radio, acum festivalul este transmis și la TV, dar numai o oră, ceea ce nu împiedică o creștere rapidă a audienței sale, inclusiv peste hotare. În 1954 Nilla Pizzi

refuză să ia parte, câștigători fiind Gino Latilla și Giorgio Consolini, cu "Tutte le mamme". Din 1955 încep să apară numele grele: triumfă Claudio Villa și Tullio Pane cu "Buongiorno tristezza", pentru ca în 1956 victoria să-i aparțină solistei Franca Raimondi cu "Aprite le finestre". În 1957 din nou unul din eroii manifestării, Claudio Villa (de această dată împreună cu Nunzio Gallo - fiecare piesă avea două interpretări), se situează pe prima treaptă, cu "Corde della mia chitarra". În 1958

învingători sunt Domenico Modugno și Johnny Dorelli, cu faimosul "Nel blu dipinto di blu" (Volare), compus de cel dintâi; la această ediție Nilla Pizzi revine la Sanremo, cu "L'edera". Cei doi repetă succesul în 1959, cu "Piove", pentru ca în 1960 să câștige Renato Rascel și Tony Dallara, cu "Romantica". O ediție specială este cea din 1961, câștigată de Luciano Tajoli și Betty Curtis, cu

"Al di là": Adriano Celentano este la primul său Sanremo, cu hit-ul "24.000 baci", iar marea cântăreață Mina revine cu "Le mille bolle blu". Doi monștri sacri, Claudio Villa și Domenico Modugno, triumfă în 1962, cu neuitatul "Addio... addio", iar în 1963 pe cea mai înaltă treaptă se situează Tony Renis și Emilio Pericoli, cu "Uno per tutte". Trei mari șlagăre domină de justețe următoarele ediții: "Non ho l'età" în 1964 (Gigliola Cinquetti, Patrizia Carli), "Se piangi, se ridi" în 1965 (Bobby Solo, The Minstrels), "Dio come ti amo" în 1966 (Domenico Modugno, Gigliola Cinquetti). În 1967 câștigă "Non pensare a me", cântată de Iva Zanicchi și Claudio Villa, dar ediția e marcată de un eveniment tragic: Luigi Tenco se sinucide în camera 219 a hotelului Savoy, după ce fusese eliminat din concurs... În 1968 e

declarată învingătoare "Canzone per te", cântată de Sergio Endrigo și brazilianul Roberto Carlos, pentru ca în

1969 să aibă loc o situație aparte: deși victoria oficială aparține melodiei "Zingara" (Bobby Solo, Iva Zanicchi), Lucio Battisti, pentru prima și ultima dată la Sanremo (în pereche cu americanul Wilson Pickett), cucerește ovații în finală cu "Un'avventura". Ediția a 20-a, din 1970, îi aduce în frunte pe soții Adriano Celentano și Claudia Mori, cu "Chi non lavora non fa l'amore", iar un an mai târziu Nicola di Bari și foarte tânăra Nada câștigă cu "Il cuore è uno zingaro". Același di Bari își adjudecă ediția din 1972, cu "I giorni dell' arcobaleno"; prezintă Mike Bongiorno și actrița Sylva Koscina, iar Gianni Morandi debutează la Sanremo. Alți doi eroi ai manifestării se impun în anii ce urmează: Peppino di Capri cu "Un grande amore e niente più" (1973), Iva Zanicchi cu "Ciao cara come stai" (1974). În 1975 voturile înclină către "Ragazza del sud" (Gilda), iar în 1976 recidivează di Capri cu "Non lo faccio più". În 1977, când câștigă formația Gli Homo Sapiens cu "Bella

Matia Bazar

da morire", festivalul se mută în "sediul" actual, Teatrul Ariston, iar RAI TV transmite finala pentru prima dată în culori. Tot un grup pe primul loc și în 1978, Matia Bazar, cu "E dirsi ciao", pentru ca în 1979 Mino Vergnaghi să câștige cu "Amare". Toto Cutugno este declarat învingător la ediția a 30-a, în 1980, cu "Solo noi", dar se

opinează că adevăratul protagonist a fost Roberto Benigni. După cum se poate constata, din 1972 se renunțase la interpretarea în dublă versiune, așa încât și la edițiile următoare piesele învingătoare sunt legate de numele unui singur artist: Alice - "Per Elisa" (1981), Riccardo Fogli - "Storie di tutti i giorni" (1982), Tiziana Rivale - "Sarà quel che sarà" (1983), Al Bano și Romina

Power - "Ci sarà" (1984), Ricchi e Poveri - "Se m'innamoro" (1985). În 1986 Eros Ramazzotti iese victorios cu "Adesso tu", iar Loredana Berté provoacă scandal, apărând pe scenă ca femeie însărcinată, cu fustă mini. În 1987 câștigă un trio inedit, alcătuit din Gianni Morandi-Enrico Ruggeri-Umberto Tozzi ("Si può dare di più"), în 1988 Massimo Ranieri cu minunatul cântec "Perdere l'amore", iar în 1989 duetul Anna Oxa-Fausto Leali cu "Ti lascerò".

"Sanremo libertà"

Ediția a 40-a, din 1990, a avut un caracter special, fiind marcată de evoluțiile din Estul Europei, așa încât organizatorii s-au gândit să invite din aceste țări echipe muzicale cât de cât reprezentative, reunite sub genericul unei manifestări programate separat, PE ALTĂ SCENĂ și ÎNAINTEA festivalului oficial (asta à propos de afirmațiile unora dintre artiștii din România, cum că "au cântat la festivalul de la Sanremo"!). E adevărat că scena era cu totul prestigioasă și aceeași unde are loc festivalul în mod obișnuit, Teatrul Ariston, dar gazdele n-au făcut nici o publicitate (ar fi venit măcar conașionalii, dacă știau, fiindcă era vorba de vedete din țările respective...), sala a fost

Ileana Popovici, Mario Luzzato Fegiz

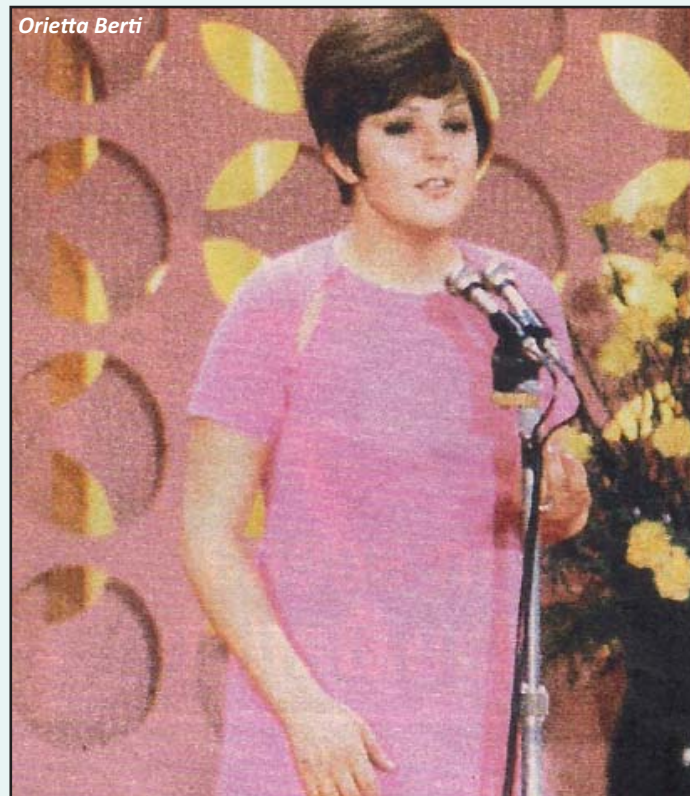

complet goală, nu s-a televizat, așa încât am fost... doar noi între noi, absolut jenant. Au cântat acolo, între alții, marele, regretatul artist polonez Czeslaw Niemen, conașionala sa Maryla Rodowicz, Katona Klari din Ungaria. "Echipa" României, condusă de ministrul adjunct de la Cultură Coriolan Babeți (care n-a prea fost

Ce mai frumoși ani

văzut la sală...), a fost alcătuită din Angela Similea, Gabriel Cotabiță, Dida Drăgan, formația Roata, deci a avut o componență eclectică. Mi-am plătit personal toată călătoria, nefiind inclus în delegație (era prima mea ieșire în Occident, anterior neavând viză!), dar m-am bucurat să-l am alături pe bunul coleg de la TVR, Titus Munteanu. Din fericire, am fost solicitat de reputatul critic muzical Marco Mangiarotti să public zilnic o

Mamaia, la care a asistat, m-a onorat cu comparația "un Pippo Baudo rumeno"!), mi-a oferit bilete de favoare în primul rând, pe care i le-am cedat Angelei Similea,

Orietta Berti

rămasă și ea pe cont propriu; ghiciți lângă cine a stat – Diego Armando Maradona! Am alergat după vedetele străine (fiecare melodie, la această ediție festivă, a beneficiat și de versiunea unui star internațional, dublându-l pe artistul italian), cu un reportofon împrumutat (nu posedam așa ceva pe atunci, iar plecarea a fost în mare pripă), care nu o dată, am constatat disperat ulterior, nu înregistrase interviul, așa cum am pățit cu Ray Charles... Victoria în concurs a aparținut formației I Pooh, cu "Uomini soli".

Octavian URSULESCU

Johnny Dorelli

tabletă într-un cunoscut ziar italian, „Il Giorno”, care mi-a rezervat o cameră la alt hotel, rămânând în continuare și la festivalul propriu-zis (delegația română plecase în țară după încheierea „Sanremo libertă”). Fiind o ediție jubiliară, s-a ținut într-o incintă uriașă, Palafiori (unde în restul timpului este una din marile burse de flori din lume), prezentatori fiind celebrul cântăreț Johnny Dorelli și o starletă TV, Gabriella Carlucci. În sala presei, „Ufficio stampa”, am avut o reîntâlnire emoționantă cu vechea mea prietenă Caterina Caselli, venită și ca producătoare (soțul ei deține casa de discuri Sugar) pentru una din fiicele lui Celentano, dar și ca solistă, la ultima sa participare în această postură. Criticul muzical Mario Luzzato Fegiz, de la „Corriere della sera”, un alt nume „greu” al presei peninsulare de specialitate (nu pot să uit că după ediția din vara lui 1990 a festivalului de la

Tony Renis, Giovanni Toti

Ștefan Bănică, neobositul

Ștefan Bănică va continua pentru al șaisprezecelea an consecutiv tradiția Concertelor Extraordinaire de Crăciun, cea mai longevivă și complexă producție muzicală din România. Concertele din acest an vor avea loc pe 15 și 16 decembrie, la Sala Palatului. Deocamdată sunt două, dar cu siguranță la cererea publicului vor mai fi programate, ca și în ceilalți ani, alte câteva spectacole.

Concerte de Crăciun...

Succesul fiecărei ediții a Concertelor de Crăciun se datorează și echipei artistului, alcătuite din peste 150 de oameni, dar și muncii susținute și asidue care a început cu șase luni înainte. Spectacolul este o producție grandioasă, care a devenit un veritabil reper în showbiz-ul românesc, iar performanța lui Ștefan Bănică este cu atât mai mare cu

cât după mai bine de cincisprezece ani neîntreruși susține în continuare Concertele de Crăciun care se desfășoară cu casa închisă. *"Mă bucur să ne vedem pentru al șaisprezecelea an consecutiv la Concertele Extraordinaire de Crăciun de la Sala Palatului"* - a declarat Ștefan Bănică. *"Tradiția continuă! Anul acesta, pe lângă piesele consacrate, pe care publicul le așteaptă de fiecare dată, vom include în playlist-ul concertelor de Crăciun și cântece noi, de pe noul meu album - Picat din Lună - ce va fi lansat în luna octombrie. Vă aștept la Sala Palatului cu o producție amplă, cu o orchestră inedită, scenografie spectaculoasă, dans, invitați-surpriză și, mai ales, cu emoție și energie. Le mulțumesc tuturor celor care au făcut posibilă această tradiție, ce împlinește 16 ani, însumând 63 de concerte sold-out și peste 315.000 spectatori la Sala Palatului. Mulțumesc publicului fidel, unii dintre spectatori fiind prezenți în fiecare an la aceste concerte, în marea noastră familie de Crăciun"*.

...*"Picat din Lună"*

Concertele de Crăciun de la Sala Palatului din București vor fi precedate de un turneu național de amploare, desfășurat în perioada 23 octombrie - 9 noiembrie, care va promova noul album *"Picat din Lună"* și

care va cuprinde 12 orașe: Pitești, Craiova, Timișoara, Oradea, Râmnicu Vâlcea, Brașov, Alexandria, Constanța, Galați, Bacău, Buzău și Chișinău. *"Picat din Lună"*, cel de-al șaisprezecelea album de autor din cariera impresionantă a artistului, este un album complex, surprinzător, elaborat, cu surprize muzicale inedite. Actor, compozitor, interpret, regizor, producător, moderator tv, cu o carieră de peste 30 de ani, Ștefan Bănică este unul dintre cei mai complecși și iubiți artiști din România. A înregistrat adevărate recorduri cu ocazia Concertele sale de Crăciun - peste 63 de concerte sold out la Sala Palatului - cea mai longevivă și complexă producție muzicală din România, cu o tradiție de peste 15 ani. El este cel care a deschis drumul producțiilor și proiectelor muzicale de amploare din România. A lansat 15 albume de autor, premiate cu 5 Discuri de Aur și 2 Discuri de Platină. Cu zeci de videoclipuri muzicale de mare succes lansate, cu peste 30 de roluri în film și teatru și cu nenumărate alte premii și distincții ce i-au recompensat activitatea artistică și care vin în completarea palmaresului său impresionant, Ștefan Bănică reprezintă un veritabil brand în show-biz-ul românesc.

...și înconjurat de femei în comedia *"Jake și femeile lui"*, de Neil Simon

Ștefan Bănică dă viață unui nou personaj fascinant din galeria dramaturgului Neil Simon, Jake, singurul rol masculin din piesa *"Jake și femeile lui"* (regia Claudiu Goga), spectacol pe care l-a jucat în septembrie la Ploiești și Focșani. Piesa lui Neil Simon *"Jake și femeile lui"* s-a jucat prima dată pe Broadway, în 1992, cu Alan Alda în rolul principal, într-un singur an având peste 250 de reprezentații. Actrițele Carmen Tănase, Anca Dumitra, Andreea Vasile, Luminița Erga, Ada Galeș, Diana Roman,

Nadiana Sălăgean și Roberta Mitache sunt femeile care *"populează"* lumea reală și imaginară a lui Jake în producția care, după cum a declarat Ștefan Bănică, este *"unul dintre cele mai interesante spectacole pe care le-am jucat în cariera mea"*. *"Regizorul Claudiu Goga a făcut o alegere extrem de inspirată distribuindu-l pe Ștefan Bănică în rolul lui Jake. Rolul este complex și dificil, actorul interacționând cu toate femeile, cu sine și cu publicul"*, scria Judy Florescu.

Oana GEORGESCU

Vechile despărțiri și noile construcții

Titlaturile vechi ale rockului nostru, după ani și ani de carieră, cu urcușuri și coborâșuri (firești), dar oricum înconjurate de faima unor realizări notabile, încep să se destrame, spre uimirea admiratorilor: a început Phoenix, a continuat Compact, apoi Iris și nici Holograf pare să nu se simtă prea bine. În acest timp formații noi, tinere, mai ales din sfera "indie-alternativ", își construiesc cu îndrăzneală calea, încercând să se impună decisiv.

Suntem anunțați că lansarea primei piese de pe primul album al formației **IRIS** în noua componență,

întitulată „Pot spune orice”, se va petrece printr-un eveniment ce va avea loc în Berăria H din București. vineri, 27 octombrie 2017. Evenimentul marchează împlinirea a 40 de ani din momentul lansării oficiale a trupei IRIS, care a debutat însă în 1975. Ultimul album IRIS a fost lansat în 2012, iar după aceea a scos doar single-uri; pe noul album unele cântece vor avea și variantă în limba engleză. Vor urma turnee de promovare. Noua componență îi are în prim-plan pe Nelu Dumitrescu (tobe, membru fondator), Nuțu Olteanu (chitară, membru fondator) și Relu Marin (claviaturi) cărora li s-au alăturat Costi Sandu (voce), Alin Moise (chitară), George Costinescu (chitară bass) și Cristi Dumitrescu (tobe). Brandul IRIS aparține membrului fondator Nelu

Dumitrescu, care precizează: „Prin acest nou început ne dorim să ducem mai departe numele și tradiția IRIS, să revenim la origini, la muzica rock simplă și curată”. Rămâne de văzut ce va spune cealaltă "aripă", condusă de Cristian Minculescu.....

Și mai nouă este formația **Dimitri's Bats**, care a debutat în cadrul festivalului "The Fresh In The Garden". Au urmat două luni Membrii grupului sunt Radu Osaciuc, Marius Acsintoaie, Cristian Drimba, Andrei Dragușanu și Andrei Costache, iar genul abordat este alternativ cu influențe electro-pop. Videoclipul a fost filmat pe străzile din Viena și București și realizat de Radu Osaciuc și Sonia Ciocan. Single-ul Cold este compus de Dimitri's Bats, produs de Radu Osaciuc și mixat/masterizat de Mircea Moldovan la Unda Recording.

În 2010, la Timișoara s-a înființat trupa **DESANT** de către Alex Anka - voce, Tiberiu Săulescu - chitară, Alin Achim - bass, Vlad Toma - clape și Mihai Dobrescu - tobe. Au fost lansate albumele „Joc de noroc” (2012) și „Vulpea deșertului” (2015) - sub label-ul propriu al formației (Desant Factory) și două melodii dedicate sărbătorilor de iarnă, patru videoclipuri („Zbor”, „Joc de noroc”, „Doar o amintire” - realizate de Marius Danci, „Supernova”- realizat de Andrei Infinit, cu sprijinul Kathrein Romania, apoi "Cine oare știe" (realizat de Paul Cojocar). Anul 2015 aduce și prima colaborare cu o voce feminină, Carina Dumitru - la înregistrarea piesei „Poveste fără nume”. DESANT și-a făcut simțită prezența și pe scenă prin concerte, dintre care merită amintite: OST

FEST 2012 - unde au urcat pe aceeași scenă cu Europe și Manowar - precum și campania desfășurată în sprijinul copiilor de Asociația „Music for Autism” din Constanța.

După ce Alin Achim a fost înlocuit de Jack Popescu, un interpret din Brazilia, total necunosător al limbii române (!), Bruno Neves, a fost "importat". Ajuns în Timișoara, brazilianul s-a acomodat rapid și deja a înregistrat piesa "Lumea întreagă" iar un alt muzician, Matei Varlam, a realizat videoclipul piesei.

Paris, unde lucrează ca medic stomatolog, și capitala României, unde își hrănește pasiunea pentru rock-ul indie. "Omul fără zei" este cel de-al treilea videoclip lansat de trupa Alex & The Fat Penguins. În noiembrie 2013 a plecat din grupul 15 grade și trei ani mai târziu Alex pune bazele proiectului Alex & The Fat Penguins.

A lansat videoclipul "The anatomy of my soul", un desen animat realizat de Pixel Studio - un studio din Chișinău, specializat pe animație 2D/3D, și "Broken heart in a Motel", pentru videoclipul căreia a colaborat cu prietenii de la The dAdA

O formație relativ nouă este **Phaser**, care lansează single-ul și videoclipul "Alerg", compus de formație și produs în studioul HaHaHa Production, regizat de Silviu Mindroc și filmat în Timișoara. "Videoclipul este produs de LucasArtFilm pe un scenariu conceput de noi. "Alerg" marchează începutul colaborării noastre cu MediaPro Music și Universal Music România", precizează formația. Phaser s-a făcut remarcată în cadrul Selecției Naționale Eurovision 2013, cu piesa "Pour toi et pour moi", primul single oficial. Au urmat single-uri ca "Fapte, nu vorbe", "Mi-e dor de el", "Valuri" sau "Mă aprinzi". Carina Dumitru (voce), Radu Racz (bas), Sebi Bârzeianu (chitară), Lucian Opreșan (clape) și Arnold Birta (tobe) sunt membrii grupului.

Dan CHIRIAC

Ceva mai veche este **The Amsterdams**, cu un album de către Buzilan Digital Visualization Studio, grafică Anca Buzilan. Toate desenele sunt realizate de mână, iar întregul concept întregeste artwork-ul albumului Eternity for Dummies, alcătuiind împreună o poveste unitară, albumul cu numărul patru din discografia trupei, lansat sub egida Universal Music România.

Tot în zona de rock alternativ se află **Alex & The Fat Penguins**, care lansează piesa "Omul fără zei". Videoclipul a fost regizat de Denis Simonov, iar operator de imagine a fost Eugen Deadikov, un duo din Chișinău, și s-a filmat pe un acoperiș de deasupra Bucureștiului. Una dintre aparițiile spectaculoase este cea a congolezului Hismail Mayouma, care a venit special de la Paris pentru această filmare și se cunoaște din perioada rezidențiatului cu liderul formației. Liderul și solistul trupei, Alex Coțofan, s-a născut la Chișinău, a crescut în București, iar în prezent face naveta între

O poetă a cântecului de iubire

Cum am mulți prieteni în Tulcea, auzisem de docto-rița-muzician **Corina Elena Badea**, calde recomandări făcându-i interpreta Alexandra Canareica, alături de care apar adesea în concerte. Și iată că un nou album al casei de discuri Eurostar, cu care colaborez fructuos de mulți ani, îmi oferă ocazia să pătrund în universul său muzical-poetic, descoperind adevărate bijuterii. Îi felicit pe Venera și Paul Stîngă (acesta din urmă, muzician, este un producător cu gust ales) pentru includerea artistei în catalogul Eurostar, alături de numele prestigioase ale muzicii. Dar să facem cunoștință cu delicata cantautoare.

S-a născut la Iași, unde părinții săi erau la facultate. Mama sa, de origine armână, studia medicina, părinții ei, fârșiroți, Hristu și Urania Petra, fiind născuți în nordul Greciei de azi, în ținutul Macedoniei, în localitatea Gramaticova. Au părăsit Grecia de mici, stabilindu-se la Bazaurt, în Bulgaria, și apoi în România, în com. Mihail Kogălniceanu (jud. Tulcea), Mihai Viteazul (jud. Constanța) și în final la Coșeală, jud. Constanța, unde au și decedat. De altfel, unchiul și mătușa interpretei sunt născuți în Bulgaria, iar mama ei (medic, 73 de ani) – în România. Tot la Iași a devenit inginer tatăl Corinei Badea; acesta, dintr-o familie de haholi (numele său este Ivanov), a studiat chitara și acordeonul, fiind bun prieten cu Filip Merca, basistul formației Mondial, cu care de altfel a cântat în liceu. Așa încât, firească, tatăl și-a îndrumat fiica spre școala de muzică, la clasa de pian, bunicul din partea tatălui cumpărându-i prima pianină în 1976. A studiat pianul timp de 8 ani cu profesoarele Gabriela Tănase și Cristina Joițoiu, tainele chitarei deprinzându-le de la tatăl său. Corina Elena Badea a absolvit Colegiul Dobrogean "Spiru Haret" din Tulcea în 1988 (matematică-fizică) și, în 1996, Facultatea de Medicină din Constanța. Actualmente este medic primar medicină internă, șef de secție pe secția medicală 1 a Spitalului județean de urgență din Tulcea, dar lucrează și în mediul privat, la clinica sa, "Elena" - centru medical de medicină internă, diagnostic, laborator și ecografie, realizată printr-un proiect cu fonduri europene. Fiica sa are 24 de ani și-i calcă pe urme doar profesional (este studentă în anul V la Medicină), în plan muzical fiind doar...o ferventă susținătoare.

Aceste date biografice se impuneau, pentru că albumul Eurostar de care vorbeam va ajunge în toată țara, dar și peste hotare, iar ascultătorii vor dori să știe cât mai multe despre frumoasa și talentata interpretă, mai ales că există aici și 3 melodii cântate în armânește. Din păcate eu n-am avut această șansă, bunicul meu dinspre mamă, Cantili, originar din Albania, prăpădindu-se înainte ca eu să mă nasc, dar sunt în permanență foarte apropiat de comunitatea armână, nelipsit de la spectacolele unde mă invită componenții grupului "Vocea Pindului", chiar dacă bunul prieten Stila Beca nu mai este. Am prezentat de altfel cu ani în urmă

un festival internațional al armânilor la Eforie-Sud și nu voi uita niciodată cum lăcrima Nicu Constantin lângă mine, cu mâna la inimă, cântând împreună cu sutele de spectatori "Părinteasca dimândare"... Corina Elena Badea a compus prima melodie armânească în 1992, "Prota vreari" (Prima dragoste), lucrare ce a fost preluată și cântată 20 de ani fără să se cunoască autorul. Succesul a stimulat-o să lanseze, cu sprijinul comunității armâne din Tulcea, în septembrie 2012, primul album de cantautoare, sub pseudonimul artistic "Elena di vreari" (Elena de dragoste), album purtând titlul succesului amintit și conținând 15 compoziții proprii, muzică și versuri, atât cu ritmuri tradiționale, cât și moderne. Primirea foarte călduroasă a celui dintâi disc a decis-o să redivizeze după mai puțin de 2 ani cu albumul produs cu resurse proprii "Casa noastră armânească", lansat la Teatrul "Jean Bart" din Tulcea și incluzând de această dată 21 de cântece de joc. Este o realizare muzicală complexă, ambițioasă, cu colaboratori prestigioși. Astfel, găsim acolo o melodie cu muzică și text de Pero Tsatsa, cântăreț, regizor, actor și rapsod armân din Republica Macedonia, alături de o alta

compusă de același Tsatsa pe versurile poetului Tome Mushi Nikolovski, armân din SUA. De asemenea a participat "live" și i-a orchestrat Elenei una din compoziții cunoscutul Petros Parashoydis din Salonic, maestru al buzuki-ului, care a trăit 15 ani la Hollywood, unde a cântat și alături de Julio Iglesias. O altă compoziție specială este cea cântată în duet cu solistul tulcean Costel Atanasof. Aceste prime două albume au fost realizate cu sprijinul asistentului medical de chirurgie (nu degeaba medicii au și o redutabilă orchestră simfonică, pasiunea pentru muzică este un numitor comun în breaslă)

Liviu Ionuț Iorga, în studioul "Dinamic Records" din Tulcea, acesta semnând și orchestrațiile, alături de fratele lui, Nicu Iorga (flaut, saxofon), și de profesorul Ștefan Rollan Chiriță (sax). Și, ca să nu oitem nici un nume (așa e frumos), pe al doilea album protagonista a cântat o melodie în duet cu constănțeanul Sorin Lupci, cel care a și orchestrat-o. Al treilea album al Corinei Elena Badea a fost lansat tot la Teatrul "Jean Bart", într-un spectacol "live" susținut alături de Ansamblul artistic profesionist "Baladele Deltei" din Tulcea (care a și orchestrat toate cântecelele), director Ștefan Coman, dirijor Aurelian Croitoru, masterizare și sonorizare Coman Ionică. Discul conține 13 melodii – 4 din folclor, 8 compuse de Pero Tsatsa și una aparținându-i, muzică și versuri, protagonistei. Cofinanțat de Consiliul județean Tulcea, printr-un proiect al artistei, albumul a fost prezentat pe larg la Favorit TV, într-o ediție specială a emisiunii "M-am dus cu doruțu-n lume" (producătoare Antoanela Mardar, prezentator Ioan Chirilă).

Până la a ajunge la albumul de față, al 4-lea din discografia interpretei, să notăm că nu s-a mărginit să înregistreze și să lanseze discuri, ci este o prezență activă pe scenele din țară. Astfel, a cântat pe scena Filarmonicii din Timișoara în cadrul festivalului de folclor balcanic "Casa noastră ar-

Corina Elena Badea

mânească”, organizator Steryiu Toza; la Câmpulung-Muscel, la invitația familiei Emil Hagi, în cadrul festivităților bi-
anuale legate de transumanță organizate de Fundația
“Nicu Hagi”, “Civilizații montane - dialog muscelean-armâ-
nesc”; la Gala premiilor “Omul anului la armâni”, orga-
nizată de dr. Dumitru Piceava și de revista “Bana
armânească” (Viața armânească). Peste hotare vocea sa ori-
ginală a fost auzită la “Zilele culturale ale orașului Știp” din
Macedonia, alături de baritonul Kirju Lijakovski, la invitația
profesoarei Vanghea Kuzmanoska, designer vestimentar de
costume tradiționale armânești; la festivalul “Lumina adusă
de Maica Tereza” de la Skopje, organizat de Uniunea scrii-
torilor și poezilor din Macedonia, la invitația profesoarei și
poetei Vanghea Steryiu, președinta organizației; la festiva-
lul-concurs de poezie armânească “Constantin Belimace”,
tot de la Skopje, și multe altele. Înafară
de Favorit TV, Corina Elena Badea a
apărut la Etno TV, Litoral TV, Antena
1 Constanța, Radio Constanța, Radio
Enigma România. La acest din urmă
post, emisiunea lui Sorin Andrei, care
a sărbătorit 6 ani, este deschisă de fie-
care dată de melodia titulară, “Hai-hui
prin sufletul folkului”, muzică, versuri
și interpretare Corina Elena
Badea. Avem de-a face nu numai cu o
compozitoare, instrumentistă și inter-
pretă remarcabilă, dar și o poetă de
mare vocație și sensibilitate. De altfel,
a fost distinsă, la Skopje, cu Trofeul
“Constantin Belimace” pentru poezia
“Di vreari armânească” (Dragoste ar-
mânească). Alte recunoașteri: premiul
“Omul anului la armâni”, pentru în-
treaga activitate, precum și premiul
oferit, la Radio România Internațional,
redacția în limba armânească, tot pen-
tru întreaga activitate, de valorosul re-
gizor Toma Enache, realizatorul
primului film armânesc, “Nu hiu faimos, ama hiu armân”
(Nu sunt faimos, dar sunt armân). Îl cunosc bine pe Toma
Enache, e un regizor remarcabil, l-am reîntâlnit marele Fes-
tival internațional de film etnografic, FIFE, de la Zlatna, jud.
Alba.

Ampla prezentare din rândurile anterioare se impu-
nea, cum am spus, fiindcă albumul va ajunge și în mâna
celor care nu locuiesc în Tulcea sau care nu fac parte din no-
bila comunitate armână, de aceea și traducerile. Este un “au-
tograf de cantautoare” Corina Elena Badea, toate cele 15
cântece aparținându-i, muzică și versuri, în română sau în
armânește. Cele din ultima categorie sunt 4 la număr, în
două protagonista acompaniindu-se cu chitara, cealaltă, or-
chestrată, nefiind, așa cum probabil mulți s-ar fi așteptat, pe
un ritm tradițional. Este vorba de “Lilici albă dafină” (Floare
albă de dafin), melodie compusă special pentru festivalul
“Fântâna di malâmă” (Fântâna de aur) de la Skopje, fiind
selecționată între cele 12 piese finaliste la secțiunea muzică
modernă. Iată primele versuri, cu traducerea respectivă: “Pi-
treatsi-nji un doru/ S-treamburu lishoru/ Tută/ Shi-nji ti
plăcârsescu/ S-nu-nji mi-alashi ta s-ti agârshescu/ Di tini,
voi!/ S-mi mâypiescu!/ Vrearea cu tini-i/ Harauă, ti mi!/
Mi tuchescu!/ Cafi oară voi s-mi ashteptsâ/ Shi cara va-s
amânu, sâ-mi ljiertsâ/ Cătu ti voi! Nu potu s-tsâ grescu!”.
Adică: “Trimitte-mi un dor/ Să tremur ușor/ Toată.../Și te

rog să nu mă lași să te uit!/ De tine vreau să rămân ferme-
cată!/ Iubirea mea cu tine/ Este o binecuvântare pentru
mine/ Mă topesc/ De fiecare dată te rog să mă aștepti/ Și
dacă voi amâna, te rog să mă ierți/ Nu am cuvinte să-ți pot
spune cât te iubesc!”. Ce versuri minunate: “Trimitte-mi un
dor/ Să tremur ușor/ Toată...!” Stilul modern al compozi-
țiilor de pe acest album o caracterizează pe Corina Elena
Badea, datorită și vârstei, dar și mediului în care a crescut și
educației primite, îmbogățind și actualizând tezaurul patri-
monial al muzicii armânești, care, și ea, evoluează odată cu
vremurile. Un alt superb cântec de dragoste este gândit ca
un imn al iubirii unui tânăr pentru aleasa inimii lui, “Ti tini
mi tuchescu” (Mă topesc după tine): “Cătu ti voi...lea
vrută...cătu ti voi, lilicea mea!/ Voi ta-s hiu ilii...ta-s du-
kescu hârsearea ta!/ Voi ta-s hiu nâ punti, cara-s potu, s-ti

Corina Elena Badea

dânânescu.../VRUTA MEA AR-
MÂNĂ, mashi ti tini va mi tuchescu!”.
E atâta muzicalitate aici și atâta ase-
mănare cu limba română, încât
aproape ați înțeles înflăcărata declara-
ție de dragoste: “Cât te iubesc, draga
mea...cât te iubesc, floarea mea!/ Aș
vrea să fiu o oglindă...să simt mângâ-
ierea ta!/ Aș vrea să fiu o punte...în
drumul tău să te opresc/ IUBITA
MEA ARMÂNĂ, doar pentru tine mă
topesc!”. Când vorbim de armâni și de
tradițiile lor seculare, transumanța
apare mereu în prim plan. Când reu-
șesc, joia seara merg la Centrul cultu-
ral armânesc de pe strada Italiană,
lângă Liceul “Spiru Haret”, unde
admir pe pereți expoziția de fotografii
istorice, iar în interior exponatele cu
costume și unelte tradiționale, multe
legate de viața la stână. Sunt acolo in-
vitat de membrii grupului bărbătesc
“Boatsea Pindului” (Vocea Pindului),
condus de dl. Topa, păstrători ai co-

morilor de limbă și cântec. Corina Elena Badea a scris o poe-
zie dedicată celor din acest grup, care cântă polifonic, și
domnului Emil Hagi, “celnic mare”, din Câmpulung-Mus-
cel: “Primuveara la cutari/ Njiurizmă di lilici shi di albi
njiali!/ Nji avdu gaida tsi nâ greashti/ Shi fluiara al paplu,
cântă AEMÂNEASHTI!/ Primuveara la cutari/ Cu mânji di
malmă, veagljî un CELNIC MARI!/ AYIU YORYI va lu
agiută/ S-aibă angâtan/ S-andreagă arădzili tuti!/ Aclo, pi
dzeana a CÂMPULUNGULUI/ Nâ cântă dulsi BOATSEA
PINDULUI/ Iholu a loru di malmă nâ hârseashti/ Shi nâ
ETĂ va nâ cântă ARMÂNEASHTI!”. Comunitatea armână
își datorează unitatea, forța, rezistența în timp, identitatea,
la urma urmei, tocmai acestei păstrări a tradițiilor, și n-ar fi
rău deloc dacă ar învăța și românii ceva din asta, în această
epocă a globalizării cumplite. Dacă în ziua de azi un poet
român din generația tânără ar propune asemenea versuri
bucolice ar fi luat peste picior: “Primăvara la stână, cu miros
de flori și de miei albi/ Aud cimpoiul care ne cheamă și flu-
ierul bunicului cântând armânește/ Primăvara la stână, cu
mâini de aur veghează un CELNIC MARE!/ SFÂNTUL
GHEORGHE îl va ajuta să rânduiască toate cele așa cum se
cuvine/ Acolo, pe culmea Câmpulungului, ne cântă dulce
VOCEA PINDULUI/ Cântecul lor de aur ne bucură sufletul,
căci de o veșnicie ne cântă armânește!”. Ei, nu chiar de o veș-
nicie, să sperăm că mai au până acolo (deși pe bietul Stila

Beca aceasta l-a găsit mult prea devreme...), chiar dacă au în grup un veteran octogenar – asta ca să glumim un pic.

A patra melodie cântată în armânește pune pe muzică de asemenea un superb text poetic de dragoste, cum nu sunt multe în muzica noastră: "Miroase iarba, mângâiată ușor/ Și cerul este plin de tine/ Miroase, iubito, locul de dor/ Unde ai dormit în iarbă cu mine.../Îți împleteam costița cu flori de măr/ Și te așezam cu fruntea spre cer/ Să mă simți, iubito, niciodată să nu pierd/ Iubirea ta...să nu mă minți, frumoasa mea!". Sunt doar primele două strofe ale unui foarte frumos cântec, în care Corina Elena Badea se acompaniază la pian, așa cum o face nu o dată în spectacolele cu public. Cântecul se intitulează "Njiurizma ta" (Aroma ta): "Anjiurdeashti iarba hârsită lishoru/ Shi tserlu iasti amplin mashi di tini/ Anjiurdeashti, vrută, loclu di doru/ Iu durnjishi tu iarbă cu mini.../Ts-ampulteamu cusitsa cu lilici di meru/ Shi-ti băgamu cu frâmtea andzeană/ S ti dukescu daima, vrută s-nu nji cheru/ Vrearea...s-nu nji mi arâdz, daileană!".

Melodiile în limba română au o simplitate aparentă,

o delicatețe a îngemănării muzicii cu poezia ce ne trimite la genul folk, mai ales că interpreta se acompaniază cu chitara. Tema predilectă este iubirea ("Hai-hui prin iubire!"), pentru că să nu uităm care a fost primul pseudonim artistic al protagonistei: "Elena di vrearî" - o Elenă a dragostei, a sentimentelor curate, tot mai rar abordate în această manieră delicată în ziua de azi, când predomină agresivitatea și vulgaritatea. Într-un peisaj (ei îi spun "show-business" - și chiar că a devenit doar o afacere) dominat de veleitari și tupești fără pic de talent și cunoștințe muzicale, apariția Elenei Corina Badea este reconfortantă, ca o adiere de aer proaspăt de pe faleză Dunării. S-o salutăm ca atare și să-i omagiem și generozitatea, fiindcă lansarea albumului de față are loc în cadrul unui eveniment caritabil. Rețineți acest nume, Corina Elena Badea, o artistă minunată care nu întâmplător este și medic, fiindcă toate melodiile ei sunt ca un leac magic ce

vindecă suferințele din iubire, deci... bolile de inimă! Iubiți, fiți fericiți, bucurați-vă de viață – acesta este mesajul transmis de artistă prin albumul de față.

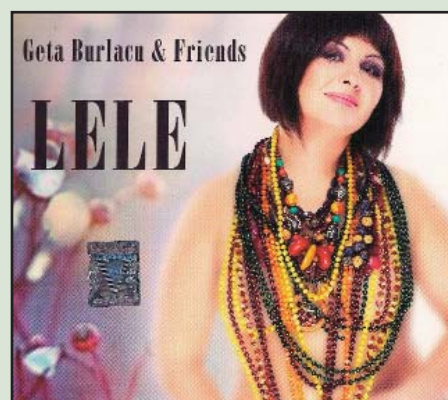
Octavian URSULESCU

Corina Elena Badea

Geta Burlacu & Friends: „Lele”

Apreciata interpretă din Republica Moldova este cunoscută și în țara noastră, în urma numeroaselor concerte, pe diverse scene (de Revelion, de pildă, a entuziasmat publicul în Piața Unirii din Focșani), de fiecare dată bună parte din melodii fiind între cele ce figurează pe albumul "Cine iubește și lasă", editat la noi de casa A&A Records sub titlul "Lele". Producător executiv: Andi Enache (A&A), producător artistic: Alexandru Șipa (Fundăția Muzza), acesta din urmă semnând și prezentarea din bookletul elegant. Interpreta, care are la activ numeroase premii naționale și internaționale, ne propune un ethno-jazz de cea mai bună calitate, alături de instrumentiști de elită, dintre care cel mai cunoscut este Alex Calancea (chitară bas, tobe, percuție, aranjamente). Astfel, se ascultă cu cea mai mare plăcere piese celebre cum ar fi "Bordeiaș", "Cine iubește și lasă", "Cine-a pus cârciuma-n drum", "Lume, lume", "Vecină, dragă vecină". Mixaj și masterizare: Ion Cațar.

Alex Calancea: „Basul capricios”

Este unul dintre cei mai apreciați muzicieni din Republica Moldova, unde conduce formația ce-i poartă numele. Alex Calancea Band este o fuziune naturală unde poți auzi groove-urile de Drum'n Bass și pasajele clasice împletite cu folclorul urban distorsionat, improvizate cu mare implicare și precizie. Toate, spune artistul, sunt mișcate de un puls de energie care șterge distanța dintre liniște și culminațiile psychedelice. Albumul de față ne propune un elegant ethno jazz-rock fusion, despre care protagonistul declară: "Este un album special pentru mine. L-am îmbrăcat în melodii cu influențe funk, folclor, clasic și jazz. M-am inspirat din locurile copilăriei mele, cu improvizării culese de pe colinele și din pădurile Moldovei". Dintre piese rețin atenția în mod special "Bluesul combainierului" (bănuim că e vorba de lucrătorul de pe combina agricolă), "Săracă inima mea", "Înserare", "Fiara", "Furtuna", "Silvia". Producător muzical: Alexandrin Calancea, producător artistic: Alexandru Șipa (fundăția Muzza), producător executiv: Andi

Enache (de la casa A&A Records, care a editat acest remarcabil album).

Lelia PRUNDU

Cât vor "dura"?

Casele de producție muzicală (înainte le ziceam "casele de discuri" - dar cum discurile sunt tot mai puțin importante...) ne propun - săptămână de săptămână, zi de zi, ceas de ceas - nume noi de soliști și mai ales.... soliste, cu vârste din în ce în ce mai mici, abia ieșiți din liceu sau chiar liceeni. Cântecul lor contează mai puțin, substanța sonoră oricum e banală, important e Vizualul, adică Videoclipul. Dacă lansezi un cântec fără videoclip, nu mai contezi. Iar videoclipurile se vizionează pe laptop, tabletă sau smartphone: avem de-a face cu muzică și interpreți "de internet". Altă dată succesul se măsura în numărul de discuri vândute, astăzi ni se

comunică cu mândrie "are 3 milioane de subscrieri pe YouTube", deci e un Hit. Iar numele soliștilor este înlocuit, de multe ori, de pseudonime, porecle, nume de scenă, vocabule scurte, de nu mai știi dacă sunt "ai noștri" sau americani, spanioli, suedezi: o fi o strategie să se impună pe piața globală? Avem Mira, Inna, Jorje, Glance, Matteo, Zhao, Marco, Amna, Lora, Abbi, Klyde, Aspy, Iliana, Shiva, Rusalina, Jannine și putem continua pe o pagină întreagă.

Să aruncăm o privire în desigurul acestor propuneri sonore, în speranța că unii dintre ei nu vor dispărea în anonimat, ci vor "dura" pe firmamentul muzicii autohtone.

Mira lansează piesa „Uit de tine”, single-ul cu videoclip oficial (N.B. probabil există și unul neoficial!). „Împreună cu Theea și cu Mădălin Roșioru, am construit această piesă”. Și-a făcut apariția în lumea muzicii în 2012, alături de DJ Marc Ryan și tot în același an a participat la show-ul „Vocea României”, în echipa lui Marius Moga. În 2013 a început o colaborare cu Alexino, în 2014 colaborează cu Zhao, iar „Fete din Balcani”, o colaborare cu Corina și Skizzo Skillz, a adunat 65 de milioane de vizionări pe YouTube # După succesul înregistrat cu piesa "Show Me the Way" feat INNA sau al hit-ului "Bom Bidi Bom", producătorii muzicali **Marco & Seba** (Marcel Botezan și Sebastian Barac) lansează "Close to my body". Videoclipul este

realizat și filmat de către SAN. Cei doi au compus și produs cele mai cunoscute hit-uri ale INNEI, în studiourile Global Records, și pentru Carla's Dreams, Antonia, Delia, cântărețul american AKON # După hitul "Bună, Marie", **Matteo** surprinde cu o colaborare inedită, alături de Keed (Satra B.E.N.Z.) și Gabi Bagu. Matteo este "vinovat" și de această dată de compoziția piesei "Dar-ar naiba". Matteo a cucerit, de-a lungul timpului, topurile muzicale cu hituri precum "Andale", "Gândesc cu voce tare", "Amândoi", "Mi-e bine" (alături de Lidia Buble) # **Glance** a lansat oficial videoclipul piesei "Fără tine" în cadrul unui concert live. Videoclipul regizat de Claudiu Stan are aproape 3 milioane de vizualizări pe Youtube, piesa fiind compusă de Răzvan Matache, Kastha John, Phelipe și Rashid # **Lora** lansează piesa "Lume", împreună cu Sergiu Ferat, evidențiind diferența dintre esență și aparență. Piesa este compusă de Lora, alături de Vlad Popescu, Șerban Cazan, Florin Boka și Sergiu Ferat. Videoclipul a fost filmat într-o locație elegantă din București, în regia lui Florin G. Botea, Rival Film Romania. Odată cu lansarea single-ului anterior, "Valul", Lora a abordat un alt look, dar și noi stiluri muzicale # Tânărul clujean **Klyde** lansează "Defectul meu". A mai lansat single-ul "Chemistry" (care a depășit 13 milioane de vizualizări) și "Road To Monaco", o piesă interpretată de Klyde, Bibi și Jimmy Dub # După succesul celui mai recent single al său, care a adunat aproape

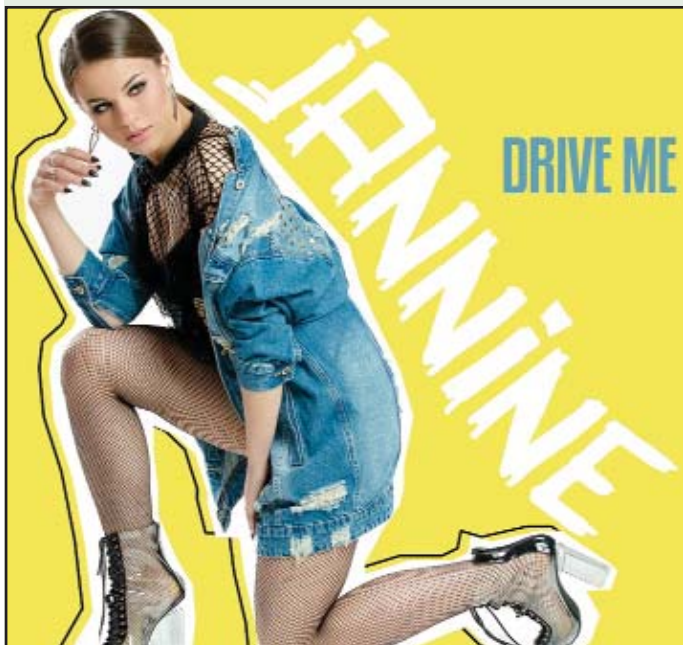
20 de milioane de vizualizări, **Dima** lansează "Urzici", clipul fiind semnat de Criss Blazziny, cunoscutul rapper și regizor. Dima, originar din Chișinău, a reușit să atragă

atenția în 2008 prin participarea la concursul de talente "Fabrica de staruri", prima ediție din Republica Moldova, unde s-a calificat în finală # **Laola** lansează primul ei single - "Cum o dai" - în colaborare cu **Aspy**, "o piesă cu o abordare fresh și un hook ce o să-ți rămână în cap. Povestea piesei a început atunci când am găsit un beat mai vechi în studio, care mi-a atras atenția. Mi-a plăcut foarte mult vibe-ul, iar versurile le-am compus

Nume noi

împreună cu ASPY” - declară Laola # **ILIANA** este o tânără aflată la început de drum. La doar 17 ani, lansează “Closer”, o reinterpretare a piesei de succes a celor de la The Chainsmokers. Piesa face parte din seria de 5 cover-uri ce vor fi lansate de Iliana # **Jannine**, tânăra de doar 15 ani, lansează “Drive Me”, compusă în studiourile Box Studio Media de Bogdan Ioan și Gabi Pecheanu, o piesă pop cu influențe electronice, alături de inserturi reggaeton. S-a făcut remarcată ușor încă de mică, ajungând și în finala emisiunii Next Star la doar 12 ani # După “Mama ei de dragoste” și “Fă-o cum trebuie”,

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: Liviu DĂNCEANU

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Petruța MĂNIUȚ-COROIU, Mariana POPESCU,
Mihaela Silvia ROȘCA, Vasile STOICIU-FRUNZĂ,
Cristina ȘUTEU

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Marin Marian BĂLAȘA, Corina BURA,
Grigore CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU,
Florian LUNGU, Mihaela MARINESCU, Alexandru PĂTRAȘCU,
Mariana POPESCU, Adrian SIMEANU, Florin-Silviu URSULESCU,
Vasile VASILE, Lena VIERU CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

Amna

Abbi cântă în limba spaniolă și lansează “Los Dos”. Cu această ocazie, ea a filmat și un clip de imagine, la mare, în Bulgaria # **Amna** lansează o colaborare surpriză alături de Dorian Popa, “Nu poți să mă uiți”, după ce a început vara cu “Copilărie”; regia clipului îi aparține lui Criss Blaziny. Amna a debutat cu “Tell My Why”, care a atins poziții fruntașe în câteva țări și au urmat lansări cu “Fără aer”, “Arme”, “In oglindă”, “Cireș de mai” și “La capătul lumii” # Debutând sub numele de Shiva, **Rusalina** revine cu o piesă ritmată, „Give me”, cu un mesaj motivațional, realizată în studiourile Tommo Production, însoțită de un videoclip în regia Ioanei Gomei. Tânăra a început să studieze muzica încă de la 10 ani și a urmat Liceul de Artă Sabin Drăgoi din Arad, unde a studiat viola, chitara, pianul și canto # “Până vom îmbătrâni” este prima piesă lansată de **Robert Toma** la Global Records, continuând visul început acum ceva ani de zile împreună cu DeMogaMusic. Muzică: Robert

Robert Toma

Toma, Alex Parker, Mircea Pavilcu, Mădălin Rosioru. Producători: Robert Toma, Alex Parker, Mădălin Rosioru # **Ioana Ignat** lansează și o versiune live a piesei “Doar pe a ta”. Lansat la începutul verii, single-ul de studio a adunat peste 15 milioane de vizualizări pe YouTube până în prezent, este de 11 săptămâni în top 10 difuzări ale radiourilor și TV-urilor muzicale din România și a ocupat săptămâni la rând primul loc în topul Shazam și topul iTunes. Live-ul piesei “Doar pe a ta” a fost filmat alături de band-ul

solistei, în mansarda locației Simbio București. Ioana Ignat s-a făcut remarcată odată cu participarea la emisiunea “Vocea României”, unde a ajuns în finală, fiind una dintre preferatele publicului. În plus, interpreta a învățat să cânte la patru instrumente: pian, chitară acustică, chitară bass și contrabas .

Dan CHIRIAC